

Metropolie w liczbach

W TYM NUMERZE

TEMAT POD LUPĄ

LUDNOŚĆ NAJWIĘKSZYCH POLSKICH METROPOLII
Sytuacja demograficzna w obszarach metropolitalnych
a wyzwania dla samorządów

Opracowanie

Centrum Analiz i Badań Unii Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza

Temat pod lupą

Bartosz Adamczyk

Alicja Sopińska

Kontakt

badania@metropolie.pl

Warszawa 2024 r.

ISBN 978-83-67574-32-7

Wstęp

„Metropolie w liczbach” to biuletyn statystyczny, w którym przyglądamy się 12 miastom tworzącym Unię Metropolii Polskich oraz ich obszarom metropolitalnym.

Biuletyn składa się z dwóch części:

- **Tematu pod Lupą**, w którym tym razem przedstawiamy sytuację demograficzną w miastach UMP i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych. Przyglądamy się różnicom pomiędzy populacjami miast centralnych oraz ich tzw. „obwarzanków”. Staramy się wskazać, jakie są związki funkcjonalne pomiędzy badanymi obszarami, a także jakie są ich konsekwencje z perspektywy władz samorządowych, oraz które z nich mogą być szansą lub wyzwaniem dla największych ośrodków miejskich.
- **Statystyki metropolitalnej**, w której prezentujemy najnowsze, podstawowe dane demograficzne i społeczno-ekonomiczne o 12 miastach UMP oraz ich obszarach metropolitalnych. Dane opisują mieszkańców, rynek pracy, przedsiębiorczość i mieszkalnictwo, a także pokazują kierunek przemian w ciągu roku.

Przyglądając się sytuacji w miastach UMP, należy pamiętać, że mają one różnorodną historię i uwarunkowania. Rozwijały się w innym tempie i w różnych kierunkach – często w odmiennych warunkach społecznych, politycznych, gospodarczych czy geograficznych. Z tego powodu w analizowanych obszarach sytuacja poszczególnych miast może być odmienna. Nie należy jednak traktować tego jako ranking, a raczej szukać zalet w różnorodności, a także wyciągać z niej wnioski na przyszłość tworząc założenia oraz plany rozwoju miast.

Spis treści

TEMAT POD LUPĄ

Nota metodologiczna	6
Wstęp	8
I. Liczba ludności i gęstość zaludnienia	12
1. Liczba i struktura ludności	
2. Gęstość zaludnienia	
II. Ludność według płci – wybrane aspekty	18
1. Współczynnik feminizacji	
III. Ludność według wieku	21
1. Ludność według ekonomicznych grup wieku	
2. Udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji	
IV. Przyrost naturalny ludności	28
1. Przyrost naturalny – dane ogółem	
2. Wybrane przyczyny i konsekwencje coraz mniejszej liczby urodzeń	
3. Przyrost naturalny – porównanie sytuacji poszczególnych miastach i pozostałych gmin stowarzyszeń metropolitalnych	
V. Migracje	35
1. Sytuacja migracyjna w miastach UMP i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych – dane ogółem	
2. Porównanie sytuacji migracyjnej poszczególnych miast i pozostałych gmin stowarzyszeń metropolitalnych	
3. Migracje wewnętrzne a proces suburbanizacji największych polskich miast	
4. Migracje zagraniczne a sytuacja na rynku pracy w Polsce i w największych miastach	
VI. Przyrost rzeczywisty ludności	44
1. Rzeczywista zmiana liczby ludności – dane ogółem	
2. Porównanie realnej sytuacji ludnościowej poszczególnych miast i pozostałych gmin obszarów metropolitalnych	
VIII. Podsumowanie	48

STATYSTYKA METROPOLITALNA

Nota metodologiczna	51
Miasta UMP a obszary metropolitalne	53
Miasta UMP na tle Polski	55

Obszary metropolitalne UMP na tle Polski

Białystok	57	Bydgoszcz	59
Gdańsk	61	Katowice	63
Kraków	65	Lublin	67
Łódź	69	Poznań	71
Rzeszów	73	Szczecin	75
Warszawa	77	Wrocław	79

CENTRUM ANALIZ I BADAŃ

UNIA
METROPOLII
POLSKICH

IM. PAWEŁA ADAMOWICZA

Temat pod lupą

LUDNOŚĆ NAJWIĘKSZYCH POLSKICH METROPOLII
Sytuacja demograficzna w obszarach
metropolitalnych
a wyzwania dla samorządów

Nota metodologiczna

Monitorowanie trendów i reagowanie na zmiany demograficzne jest niezbędne z perspektywy sprawnego funkcjonowania, zarządzania i planowania rozwoju miast i ich obszarów metropolitalnych.

Naszą intencją jest próba wskazania jak silne są związki pomiędzy procesami demograficznymi a zmianami w wielu dziedzinach życia społecznego czy funkcjonowania metropolii. Staramy się określić czym charakteryzują się i jakie konsekwencje niosą ze sobą zasygnalizowane w analizie zmiany, a także jakie wiążą się z nimi szanse i wyzwania dla mieszkańców i władarzy największych miast i gmin podmiejskich. Ponadto wskazujemy obszary, w których w najbliższych latach należy podjąć działania na poziomie lokalnym i krajowym w celu zniwelowania negatywnych skutków przemian demograficznych.

W niniejszej analizie za główne źródło danych posłużyły dane Głównego Urzędu Statystycznego. Dodatkowo, aby przedstawić dane demograficzne dotyczące miast UMP i ich obszarów metropolitalnych w szerszym kontekście, dokonaliśmy przeglądu aktualnych badań, analiz, publikacji i komentarzy ekspertów związanych z omawianymi zagadnieniami – zarówno demografów jak i przedstawicieli innych dyscyplin.

W Temacie pod Lupą analizujemy dane o:

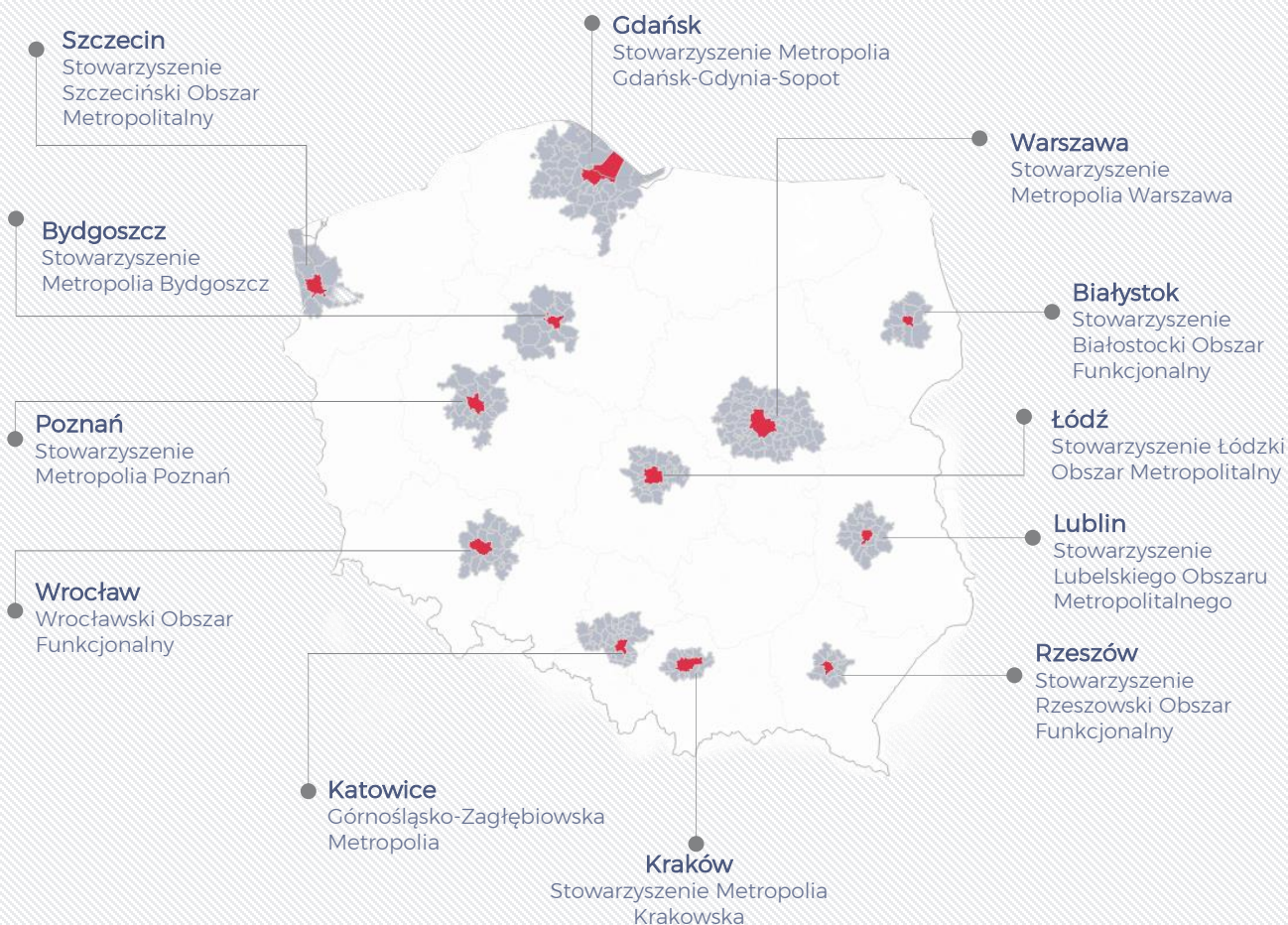
- liczbie ludności
- gęstości zaludnienia
- strukturze wieku i płci mieszkańców
- ruchu naturalnym ludności
- ruchu migracyjnych ludności

Dane GUS dla każdego z 12 obszarów metropolitalnych prezentujemy w podziale na 3 typy obszarów:

- **Obszary metropolitalne** (miasta UMP wraz z pozostałymi gminami stowarzyszeń metropolitalnych),
- **Miasta UMP** (miasta centralne),
- **Pozostałe gminy tworzące obszary metropolitalne** (tzw. „obwarzanki”).

W analizie jednak skupiamy się na miastach centralnych (12 miastach UMP) oraz gminach stowarzyszeń metropolitalnych (tzw. „obwarzankach”). Wybór ten pozwala w wyraźny sposób zobrazować różnice pomiędzy miastami centralnymi, a ich obszarami metropolitalnymi, a także wskazać potencjał obu typów obszarów. Ponadto, w ten sposób bardziej widoczne stają się relacje i związki funkcjonalne, które istnieją pomiędzy miastami UMP a gminami stowarzyszeń metropolitalnych.

Delimitacja obszarów tworzonych przez partnerstwa, stowarzyszenia i związki gminne/metropolitalne.

Ludność największych polskich metropolii

Sytuacja demograficzna w obszarach metropolitalnych a wyzwania dla samorządów

W najnowszej odsłonie Tematu pod Lupą przyglądamy się sytuacji demograficznej w 12 miastach tworzących Unię Metropolii Polskich oraz ich obszarach metropolitalnych na koniec 2023 r. Obszary metropolitalne wyróżniają silne związki funkcjonalne i infrastrukturalne pomiędzy miastem centralnym a poszczególnymi gminami. Celem publikacji jest próba zarysowania charakteru zależności pomiędzy miastami UMP a gminami tworzącymi obszary metropolitalne. Ponadto staramy się określić w jaki sposób sytuacja demograficzna w miastach i otaczających je gminach wpływa na ich wzajemne relacje.

Miasta UMP jako największe ośrodki w Polsce stanowią funkcjonalny rdzeń obszarów metropolitalnych. Zapewniają szerokie perspektywy edukacyjne i zawodowe oraz bogatą ofertę kulturalną, sportową czy rozrywkową. Wraz z otaczającymi gminami stanowią większe organizmy i tworzą atrakcyjne miejsca do życia i osiedlania się, w których mieszkańcy wzajemnie korzystają z okolicznych zasobów i potencjałów. Posiadając potężne zaplecze instytucjonalne, technologiczne i gospodarcze, miasta UMP stanowią tzw. bieguny wzrostu.

To miasta, które cechują się dużym wewnętrznym potencjałem gospodarczym oraz koncentracją innowacyjnych działalności gospodarczych. Te dwa elementy razem stwarzają warunki dla generowania silnych impulsów rozwojowych. Bieguny wzrostu odznaczają się ponadprzeciętną dynamiką wzrostu gospodarczego oraz pozytywnym wpływem na rozwój sąsiadujących obszarów dzięki efektom mnożnikowym i przepływowi kapitału oraz innowacji¹.

dr **Agnieszka Sobala-Gwosdz** – Obserwatorium Polityki Miejskiej i Regionalnej,
Instytut Rozwoju Miast i Regionów

Funkcjonowanie miast centralnych jako biegunów wzrostu oraz ich pozytywne oddziaływanie na rozwój gmin podmiejskich nie byłoby możliwe bez mieszkańców tych drugich, którzy stanowią zaplecze ludnościowe dla miast centralnych. Działalność i rozwój wielu przedsiębiorstw, firm i instytucji w miastach UMP po części opiera się na pracownikach na co dzień zamieszkujących w okolicznych gminach i dojeżdżających do pracy do miast centralnych.

1. A. Sobala-Gwosdz, *Wyzwania, trendy i procesy rozwoju gospodarczego. Identyfikacja biegunów wzrostu i ośrodków równoważenia rozwoju w Polsce*, wyd. Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Kraków-Warszawa, 2023 r.

Dominującą rolę miast UMP i ich obszarów metropolitalnych w strukturze osadniczej i funkcjonalnej całego kraju potwierdzają liczne analizy i delimitacje obszarów metropolitalnych, funkcjonalnych i aglomeracyjnych zaprezentowane przez badaczy w ostatnich latach. Jedną z nich jest *Hierarchia Funkcjonalna Miast w Polsce*². Według niej Warszawa – jako jedyna w Polsce – jest metropolią ogólnonarodową, która charakteryzuje się rozbudowanym i zróżnicowanym systemem usług centralnych oddziałujących poprzez swą unikatowość na różne sfery życia gospodarczego, społecznego i politycznego na obszarze całego państwa. Nierzadko zasięg ich oddziaływania wykracza poza granice kraju dzięki usługom centralnym o zasięgu międzynarodowym. Znajdują się tu m.in. siedziby władz i administracji państwa (parlament, administracja rządowa czy siedziby najważniejszych sądów), ambasady, centrale instytucji finansowych i międzynarodowych firm i organizacji, a także kluczowe ośrodki naukowo-badawcze, najbardziej prestiżowe instytucje kultury wysokiej, czy największy port lotniczy.

Z kolei takie miasta jak Gdańsk, Szczecin, Poznań, Łódź, Wrocław, Kraków oraz Katowice stanowią metropolie ponadregionalne, które mają znaczenie dla rozwoju obszarów wykraczających poza granice województw. To jedne z najważniejszych ośrodków gospodarczych, naukowych, usługowych, handlowych, kulturalnych i edukacyjnych. Są to również ważne węzły komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym za sprawą obecności dużych lotnisk oraz węzłów drogowych i kolejowych. W metropoliach ponadregionalnych działają (choć w mniejszej skali niż w Warszawie) zarządy firm i korporacji krajowych i międzynarodowych, ośrodki badawcze i uniwersytety, teatry, filharmonie, opery i akademie muzyczne, centra kongresowe czy konsulaty, odbywają się w nich duże imprezy masowe oraz międzynarodowe targi i wystawy.

Aglomeracje regionalne – do których spośród miast UMP zalicza się Białystok, Bydgoszcz, Lublin i Rzeszów – są najważniejszymi ośrodkami gospodarczymi i kulturalnymi w swoich regionach. Pełnią kluczową rolę w udostępnianiu usług wyższego rzędu w województwie (znajdują się w nich np. szpitale kliniczne czy filharmonie), a także są siedzibami administracji regionalnej (np. urzędy wojewódzkie czy sądy okręgowe). Wspomniane miasta stanowią również centra komunikacyjne i przesiadkowe dla całego regionu. Dzięki obecności nowoczesnego przemysłu, centrów innowacji czy parków technologicznych, są najsilniejszymi w regionie ośrodkami gospodarczymi i naukowymi³.

Ta typologia – wykorzystana przy pracach nad dokumentem *Koncepcja Rozwoju Kraju 2050* – budzi wiele wątpliwości, które UMP wyraziła w procesie konsultacji *KRK 2050*. Naszym zdaniem potencjał takich ośrodków jak Białystok, Lublin, Bydgoszcz i Rzeszów – które IRMiR zakwalifikował do grupy *aglomeracji regionalnych* – jest silnie niedoszacowany, a miasta te należałoby postrzegać jako *metropolie ponadregionalne*. Ich polityki rozwojowe bazują na strategiach szczebla lokalnego, ponadlokalnego i regionalnego. By były możliwe do realizacji niezbędne są adekwatne zapisy w dokumentach poziomu krajowego, a potencjał tych ośrodków powinien być określany w oparciu o możliwie aktualne i rzetelne dane.

2. A. Sobala-Gwosdz, K. Janas, W. Jarczewski, P. Czakon, *Hierarchia funkcjonalna miast w Polsce i jej przemiany w latach 1990-2020*, wyd. IRMiR, Kraków-Warszawa, 2024 r.

3. Tamże.

Nasze wątpliwości potwierdza odpowiedź Ministerstwa Rozwoju i Polityki Regionalnej (przekazana w ramach konsultacji *KRK 2050*), według której: *Typologia ośrodków centralnych pokazuje jeden z możliwych sposobów zobrazowania sieci osadniczej – przez pryzmat podziału administracyjnego, ale również przez pryzmat funkcji jakie pełnią poszczególne ośrodki. (...) Nie przesądza to o stosowaniu tej typologii na dalszym etapie programowania działań rozwojowych ani nie warunkuje sposobu wspierania i kierunków rozwoju policentryczności Polski w perspektywie 2050 r. (...) zakwalifikowanie określonych miast do poszczególnych typów nie ogranicza możliwości ich rozwoju. To zastrzeżenie jest szczególnie istotne w kontekście prowadzonych prac nad Średniookresową Strategią Rozwoju Kraju, w której role i potencjały poszczególnych miast będą szczegółowo określone w ramach szerokich konsultacji przy udziale m.in. UMP.*

Kolejną charakterystyczną cechą największych miast i ich obszarów metropolitalnych jest to, że to głównie one doświadczają zjawiska suburbanizacji, które oznacza spadek gęstości zaludnienia w rdzeniu miejskim i jej wzrost w strefie podmiejskiej, przy czym saldo migracji w obrębie całej aglomeracji pozostaje dodatnie⁴. W uproszczeniu, suburbanizacja polega na tym, że mieszkańcy śródmiejskich rejonów miast centralnych wyprowadzają się do dzielnic obrzeżnych i gmin podmiejskich z intencją poprawy jakości życia. Powodów tego typu decyzji jest wiele, niemniej dominującą cechą wyprowadzających się osób jest chęć maksymalnego wykorzystania potencjałów gminy podmiejskiej oraz miasta centralnego.

Mieszkańcy gmin podmiejskich jednocześnie korzystają z walorów swojej miejscowości zamieszkania (np. okolicznych terenów zielonych czy niższych kosztów zakupu nieruchomości), jak i zalet sąsiedniego, dużego miasta (usług edukacyjnych, szerokiego rynku pracy, bogatej oferty kulturalnej, czy handlowo-usługowej).

Dla miast centralnych oraz gmin obszarów metropolitalnych suburbanizacja oznacza szereg konsekwencji – także negatywnych. Zmianie ulega ich charakter społeczny, kulturowy i gospodarczy, środowisko naturalne i przestrzeń, a także struktura demograficzna i liczba ludności. Suburbanizacja wpływa również na stan finansów poszczególnych gmin oraz ich zapotrzebowanie na infrastrukturę komunalną i transportową oraz usługi społeczne.

Życie w obszarach metropolitalnych wiąże się z koniecznością praktycznie codziennego przemieszczania się dziesiątek lub setek tysięcy mieszkańców. Z tego powodu kluczowym aspektem funkcjonowania takich obszarów, a także polem współpracy pomiędzy gminami jest kwestia rozwoju infrastruktury transportowej i komunikacji publicznej, która ma zasadnicze znaczenie dla dostępności różnego rodzaju usług – społecznych, jak i komercyjnych.

4. A. Jadach-Sepiolo, P. Legutko-Kobus, *Suburbanizacja – ujęcie teoretyczne i specyfika w krajach Europy Środkowo-Wschodniej*, w *Suburbanizacja w Polsce jako wyzwanie dla polityki rozwoju*, wyd. PAN, Warszawa 2021 r.

Obszary metropolitalne miast UMP są również różnorodne wewnętrznie – otoczenie miast centralnych to archipelagi miejscowości zróżnicowanych pod względem wielkości, stopnia urbanizacji czy charakteru społecznego, ekonomicznego i przestrzennego. W omawianych obszarach metropolitalnych oprócz miast na prawach powiatu znajdują się gminy miejskie, wiejskie i miejsko-wiejskie.

Liczbę gmin wchodzących w skład obszarów metropolitalnych miast UMP oraz ich kształt można wyznaczyć m.in. za pomocą 3 delimitacji według:

- Podregionów NUTS-3,
- Funkcjonalnych Obszarów Aglomeracyjnych (Functional Urban Area),
- Stowarzyszeń metropolitalnych.

W niniejszym opracowaniu prezentujemy dane dotyczące sytuacji demograficznej 12 miast UMP oraz ich obszarów metropolitalnych wyznaczonych w ramach stowarzyszeń metropolitalnych. Wybór ten w największym stopniu oddaje rzeczywiste związki i relacje pomiędzy partnerami, a same stowarzyszenia zostały powołane jako instytucje koordynujące współpracę poszczególnych gmin w ramach metropolii.

Należy pamiętać, że miasta UMP, jak i ich obszary metropolitalne mają różnorodną historię i uwarunkowania. Rozwijały się w innym tempie i w różnych kierunkach – często w odmiennych warunkach społecznych, politycznych, gospodarczych i geograficznych. Z tego powodu ich charakterystyka, skala przemian i rozwoju w ostatnich latach, a także konsekwencje suburbanizacji również są zróżnicowane co przekłada się m.in. na odmienną sytuację demograficzną. Przedstawionych danych nie należy traktować jako ranking, a raczej szukać przyczyn takiego stanu rzeczy i wyciągać z nich wnioski na przyszłość np. tworząc założenia i plany rozwoju metropolitalnego.

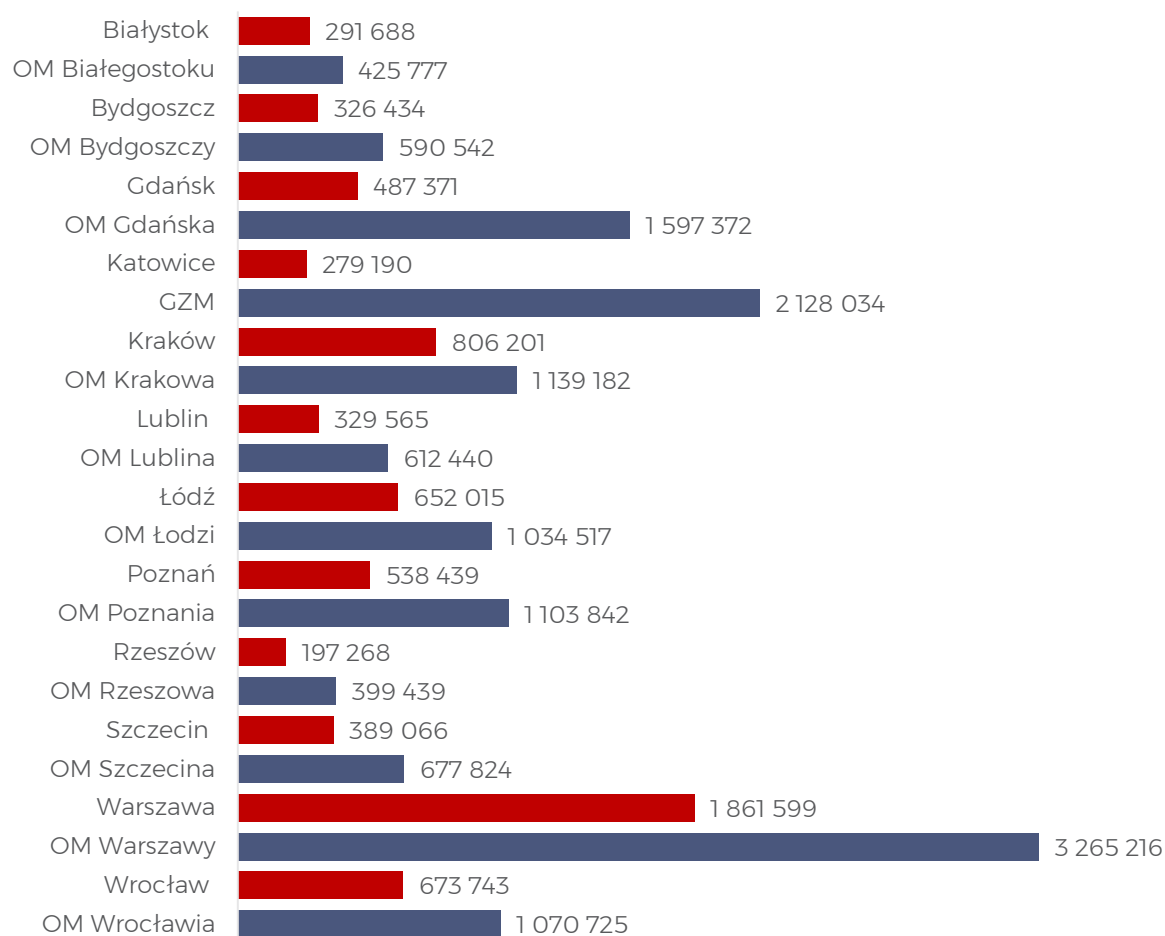
I. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

1. Liczba i struktura ludności

Informacje na temat liczby mieszkańców i gęstości zaludnienia to podstawowe, a zarazem kluczowe dane z perspektywy władarzy JST w kontekście zarządzania, planowania rozwoju i dostarczania usług społecznych w gminach, miastach i obszarach metropolitalnych. Zarówno na poziomie centralnym, jak i samorządowym na podstawie liczby ludności podejmowane są kluczowe decyzje dotyczące funkcjonowania i organizacji lokalnych społeczności i państwa, to m.in.:

- obliczanie wysokości subwencji budżetowej samorządów,
- planowanie systemu emerytalnego oraz organizowanie w przyszłości opieki (w tym zdrowotnej) nad rosnącą liczbą osób starszych. Planowanie miejsc w szkołach, żłobkach, szpitalach, schronach,
- prowadzenie polityki migracyjnej w perspektywie średnio- i długoterminowej.
- określanie liczby mandatów poselskich czy senatorskich w okręgach wyborczych,
- projektowanie rozbudowy dróg i transportu publicznego.

Liczba mieszkańców miast UMP oraz ich obszarów metropolitalnych (wraz z miastami centralnymi) na koniec 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

We wszystkich miastach UMP łącznie na koniec 2023 r. mieszkało ponad 6,8 mln osób (18% mieszkańców Polski), a pozostałe gminy stowarzyszeń metropolitalnych łącznie liczyły ponad 7,2 mln mieszkańców (19% mieszkańców Polski). Liczba mieszkańców poszczególnych miast wahała się od prawie 200 tys. w Rzeszowie do ponad 1,86 mln w Warszawie. Gdy przyjrzymy się gminom tworzącym poszczególne obszary metropolitalne bez miast centralnych zauważymy, że w tzw. „obwarzankach” miast UMP żyło od 134 tys. osób w gminach stowarzyszenia białostockiego do blisko 1,85 mln osób w gminach stowarzyszenia katowickiego.

Z kolei we wszystkich obszarach metropolitalnych (wraz z miastami centralnymi) mieszkało łącznie ponad 14 mln osób co stanowi 37% mieszkańców Polski. W poszczególnych obszarach metropolitalnych mieszkało od około 400 tys. osób w rzeszowskim obszarze metropolitalnym do blisko 3,3 mln osób w metropolii warszawskiej. Aż w 7 z 12 omawianych obszarów mieszkało więcej niż 1 mln mieszkańców, a pozostałe obszary metropolitalne (wliczając miasto centralne) – z wyjątkiem białostockiego i rzeszowskiego – liczyły ponad 500 tys. mieszkańców.

Oprócz Warszawy wraz z gminami podmiejskimi najwięcej mieszkańców liczyła Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, skupiona wokół Katowic (ponad 2,1 mln osób) oraz metropolia Gdańsk-Gdynia-Sopot (blisko 1,6 mln mieszkańców).

Na tle pozostałych obszarów metropolitalnych miast UMP te dwa wyróżniają się specyficznym układem funkcjonalnym. W większości omawianych obszarów układ jest policentryczny, a główne funkcje znajdują się w mieście centralnym, które jako największa jednostka osadnicza (i miasto na prawach powiatu) zapewnia dostęp do usług społecznych – również dla mieszkańców okolicznych gmin. W przypadku GZM i metropolii trójmiejskiej Katowice oraz Gdańsk, również są największymi pod względem liczby ludności miastami, niemniej stowarzyszone są z innymi dużymi miastami na prawach powiatu (m.in. Gdynią czy Zabrzem), zatem ich rola w układzie funkcjonalnym nie jest tak silnie dominująca, jak w przypadku pozostałych 10 omawianych obszarów.

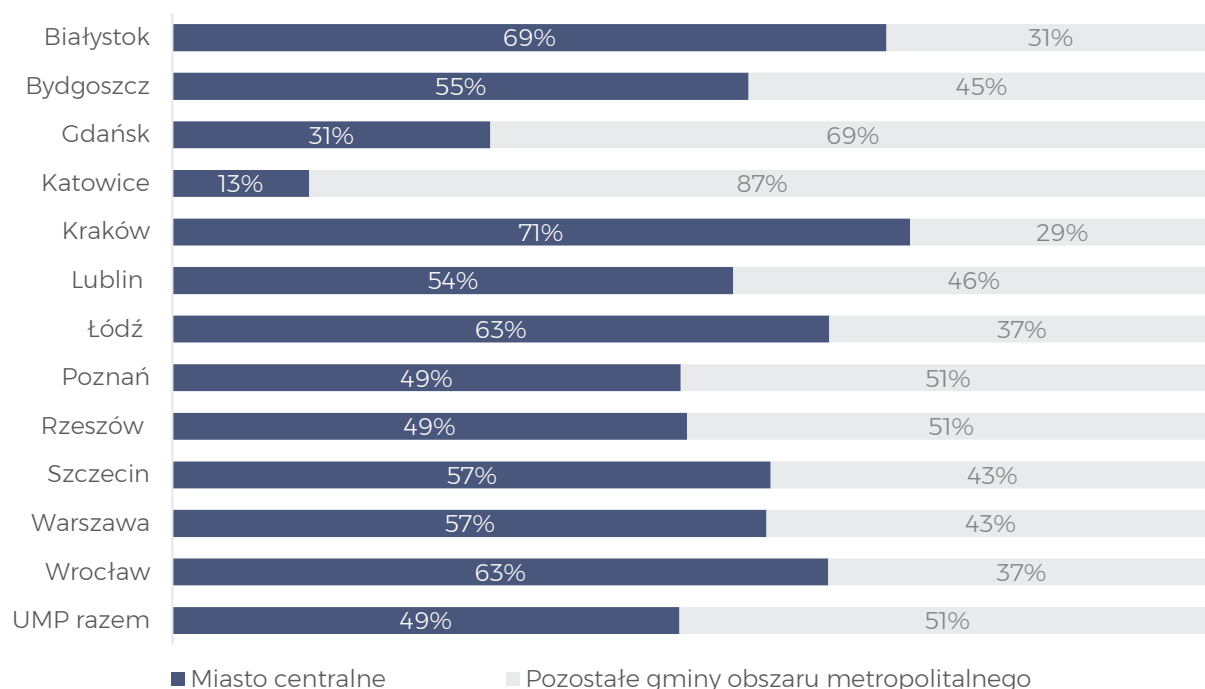
W 2023 r. liczba mieszkańców wyniosła:

6,8 mln w 12 miastach UMP
- 18% populacji kraju

7,2 mln w pozostałych gminach 12 stowarzyszeń metropolitalnych
- 19% populacji kraju

Udział mieszkańców 12 miast UMP oraz pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w obszarach metropolitalnych na koniec 2023 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

W ujęciu łącznym w miastach UMP na koniec 2023 r. żyła niemal połowa mieszkańców ich obszarów metropolitalnych (49%). W porównaniu do całego obszaru metropolitalnego najmniej osób mieszkało w Katowicach (13%) oraz w Gdańsku (31%), a najwięcej w Krakowie (71%) i Białymstoku (69%). Więcej niż połowa mieszkańców poszczególnych obszarów metropolitalnych mieszkała również w Lublinie (54%), Bydgoszczy (55%), Szczecinie i Warszawie (po 57%) oraz Łodzi i Wrocławiu (po 63%).

49% mieszkańców obszarów metropolitalnych miast UMP mieszka w miastach centralnych

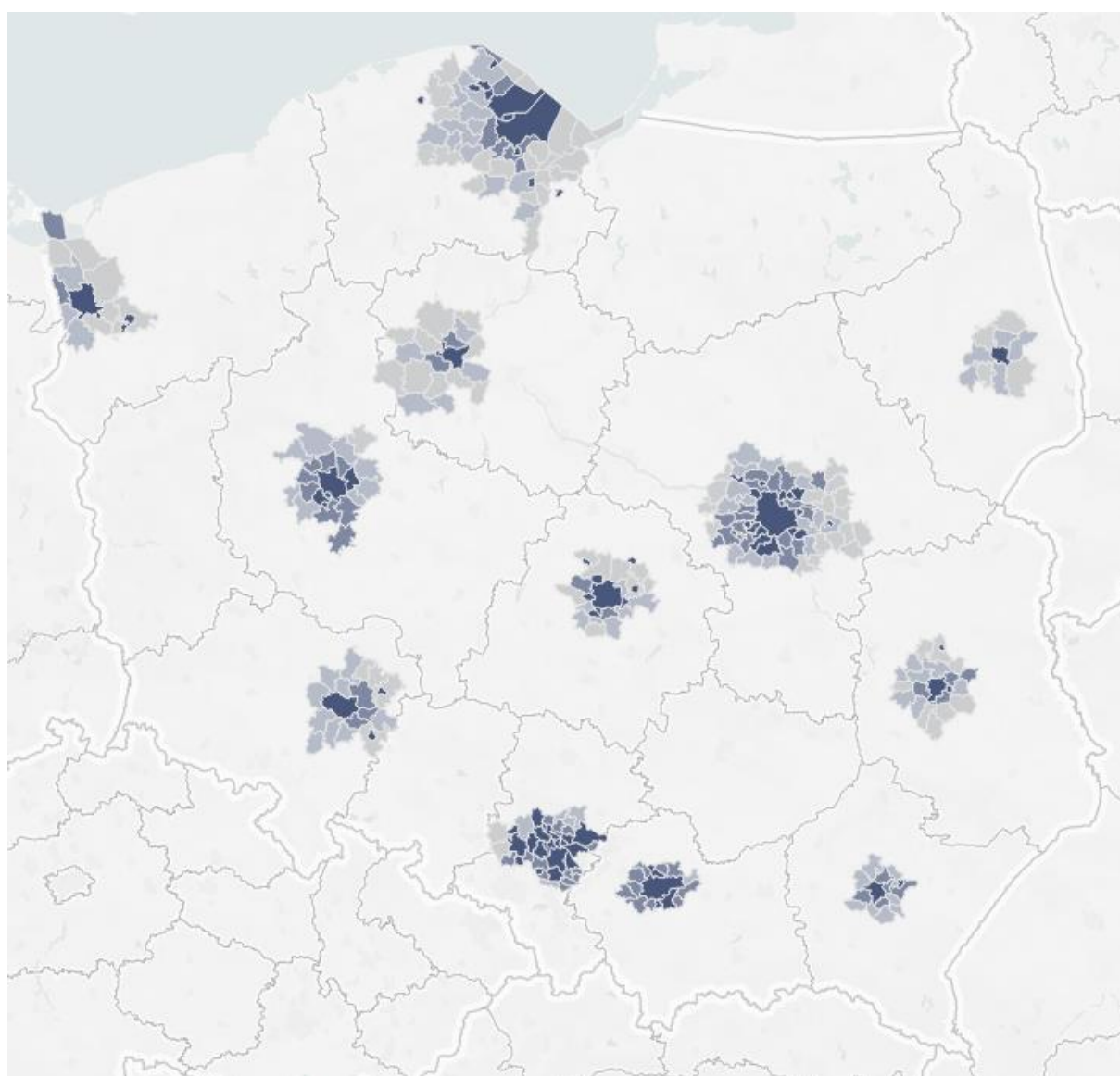
Jak już wspomniano, na tle pozostałych obszarów metropolitalnych pod względem liczby ludności pozycja Katowic i Gdańska w ich obszarach metropolitalnych nie jest jednoznacznie dominująca, niemniej jako wciąż najludniejsze miasta - w dodatku miasta na prawach powiatu - są bardzo istotne z perspektywy funkcjonowania całych regionów. To miasta centralne odpowiadają za dostarczanie części usług mieszkańcom okolicznych gmin i to na ich terenie znajdują się szkoły, uniwersytety czy przedsiębiorstwa zapewniające edukację i pracę mieszkańcom gmin ościennych.

37% mieszkańców Polski mieszka w 12 miastach UMP oraz ich obszarach metropolitalnych

2. Gęstość zaludnienia

Gęstość zaludnienia jest istotnym wskaźnikiem z perspektywy zapewniania podstawowych potrzeb mieszkańców JST, ponieważ determinuje m.in. skalę zapotrzebowania na usługi społeczne różnego typu oraz infrastrukturę transportową i techniczną. To od tego, ile osób mieszka na danym obszarze zależy efektywność funkcjonowania sieci transportowych, wodociągów, placówek oświatowych czy systemu ochrony zdrowia. Dla przykładu, na terenach niezurbanizowanych z rozproszoną zabudową, budowa oraz obsługa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy drogowej, co do zasady generuje znacznie wyższe koszty niż np. w gęsto zaludnionych dzielnicach i osiedlach miast centralnych. W związku z tym duże zróżnicowanie gęstości zaludnienia wewnątrz poszczególnych obszarów może skutkować nierównościami w dostępie do wspomnianej infrastruktury i usług, a także ich jakości.

Gęstość zaludnienia w gminach tworzących 12 obszarów metropolitalnych miast UMP w 2023 r.

Natężenie cechy

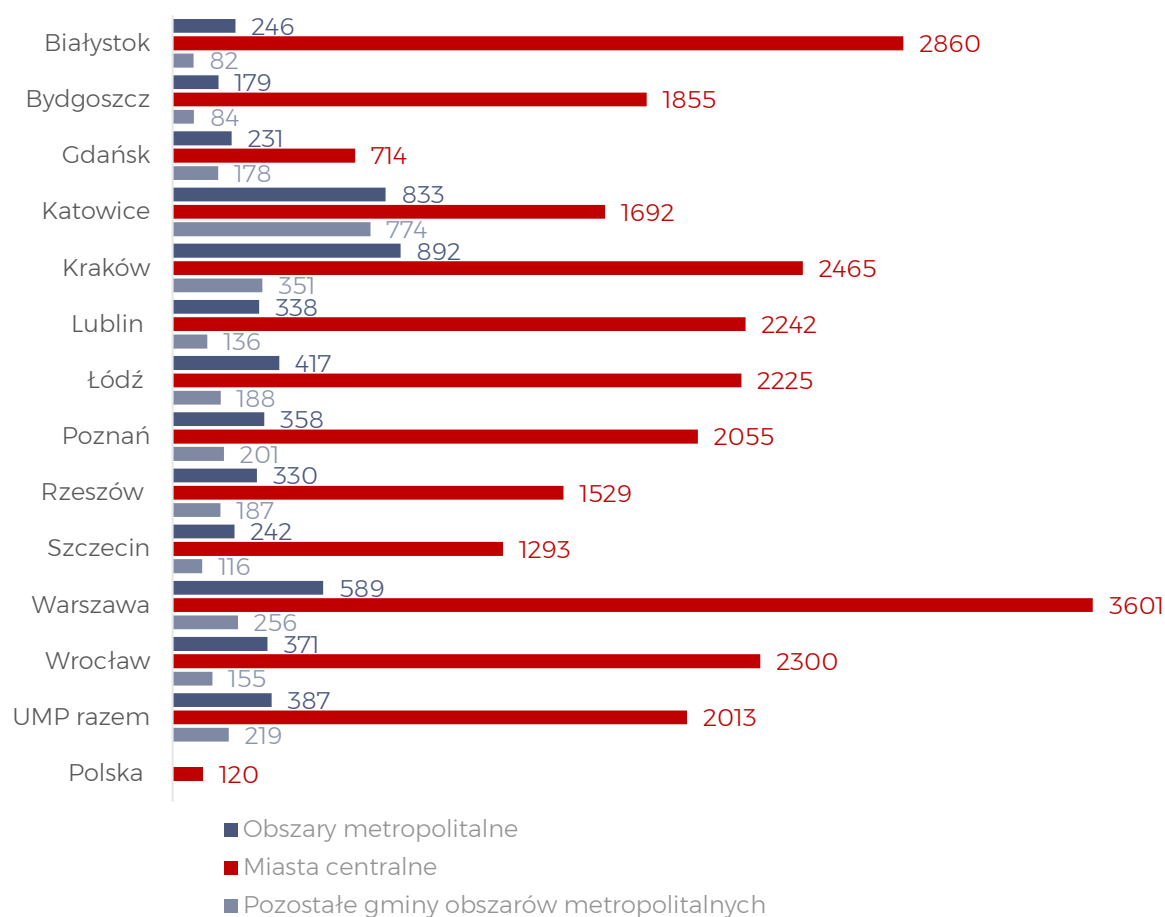
min.

max.

Źródło: Metropolie w liczbach - Dashboard UMP: <https://metropolie.pl/metropolie-w-liczbach/dashboard>

Metropolie w liczbach – Ludność największych polskich metropolii

Liczba ludności na 1 km² w obszarach metropolitalnych miast UMP (wraz z miastami centralnymi), w miastach centralnych oraz pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych na koniec 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

Porównując miasta centralne z gminami stowarzyszeń metropolitalnych (w ujęciu łącznym) zauważymy silne zróżnicowanie gęstości zaludnienia. Wśród miast UMP liczba mieszkańców przypadająca na 1 km² na koniec 2023 r. wahała się od 714 w Gdańsku do 3601 w Warszawie. Średnio w 12 miastach UMP gęstość zaludnienia wynosiła 2013 os./ km². Aż w 7 z miast UMP na 1 km² przypadało ponad 2 tys. mieszkańców.

Wśród tzw. „obwarzanków” miast UMP najmniejszą gęstością zaludnienia charakteryzowały się gminy stowarzyszenia białostockiego (82 os./km²) oraz bydgoskiego (84 os./km²) – to jedyne analizowane obszary, w których omawiany wskaźnik był niższy niż dla całej Polski, który wynosił 120 os./km²). Z kolei najwięcej mieszkańców na km² mieszkało w gminach stowarzyszenia katowickiego (774 os./km²) oraz w gminach podmiejskich Krakowa (351 os./km²).

Średnia gęstość zaludnienia w 2023 r.

2013 os/km² - w 12 miastach UMP

219 os/km² - w 12 „obwarzankach” miast UMP

W tym miejscu warto dokonać pewnego wyjaśnienia. Biorąc pod uwagę tereny realnie możliwe do zamieszkania, zaprezentowane dane nie oddają faktycznej gęstości zaludnienia szczególnie w przypadku Gdańska i jego podmiejskich gmin nadmorskich oraz Szczecina. Wynika to z faktu, że GUS oblicza gęstość zaludnienia na podstawie administracyjnej powierzchni miejscowości uwzględniając również grunty leżące pod wodami morskimi (wody terytorialne) i śródlądowymi (np. rzeki i jeziora). W 2017 r. przyjęto nowe przepisy, na podstawie których w 2023 r. w granice administracyjne gmin nadmorskich włączono wody terytorialne kraju. W konsekwencji gminy nadmorskie zyskały nowe tereny co sprawiło, że ich gęstość zaludnienia spadła. Dla przykładu po włączeniu wód Zatoki Gdańskiej w granice administracyjne Gdańska, jego powierzchnia zwiększyła się z 262 km² do 683 km². Obecnie aż 421 km² administracyjnej powierzchni Gdańska (62%) znajduje się pod wodą⁵. Z kolei Szczecin pod względem powierzchni jest jednym z największych miast w Polsce (zajmuje ponad 300 km²) jednak 24% jego powierzchni zajmują rzeki i inne wody śródlądowe, co oznacza, że gdyby nie uwzględnić terenów pod wodą gęstość zaludnienia Szczecina byłaby większa.

Miasta UMP jako miasta centralne obszarów metropolitalnych, a także miasta na prawach powiatu zapewniają mieszkańcom gmin podmiejskich dostęp do różnorodnych usług społecznych i komercyjnych, które na ich obszarze nie występują. To w miastach na prawach powiatu działają szkoły ponadpodstawowe, szpitale czy domy pomocy społecznej „obsługujące” również mieszkańców okolicznych gmin. W miastach na prawach powiatu funkcjonują również organy państwowej administracji np. powiatowe urzędy pracy, stacje sanitarno-epidemiologiczne czy powiatowe komendy służb mundurowych (np. policji czy straży pożarnej).

Duża gęstość zaludnienia miast centralnych oraz ich powiązanie z gminami obszarów metropolitalnych sprawia, że to w nich znajduje się też większość usług komercyjnych wyższego rzędu (np. filharmonie). Ich „klientami” są nie tylko mieszkańcy, ale też użytkownicy miasta na co dzień mieszkający poza jego granicami. W związku z tym dla zapewnienia dobrej jakości życia mieszkańców i rozwoju wszystkich gmin tworzących obszary metropolitalne ważna jest współpraca pomiędzy ich włodarzami w zakresie strategicznego planowania rozwoju całego obszaru. Szczególnie istotne jest wspólne działanie w obszarze planowania i rozbudowy infrastruktury transportowej i komunikacji publicznej, ponieważ to ona w dużej mierze zapewnia dostępność usług społecznych i instytucji w miastach centralnych. Mechanizm Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych czy właśnie instytucja stowarzyszeń metropolitalnych to świetne narzędzia, aby realizować wspólną politykę rozwojową i infrastrukturalną na poziomie metropolitalnym.

Efektywny metropolitan governance wymaga również kompleksowego i zintegrowanego zarządzania strategicznego, w tym planowania. Wizja rozwoju dla całego obszaru, wykraczająca poza granice pojedynczych jurysdykcji, ma zasadnicze znaczenie nie tylko w kontekście osiągnięcia spójności polityki rozwoju obszaru metropolitalnego, ale także efektywnego osiągnięcia krótko-, średnio- i długookresowych celów tej polityki⁶.

dr hab. **Justyna Danielewicz** – Wydział Zarządzania, Uniwersytet Łódzki

”

5. <https://www.gospodarkamorska.pl/granice-gdanska-obejma-czesc-wod-wewnetrznych-zatoki-gdanskiej-68319> (dostęp 12. 11. 2024 r.)

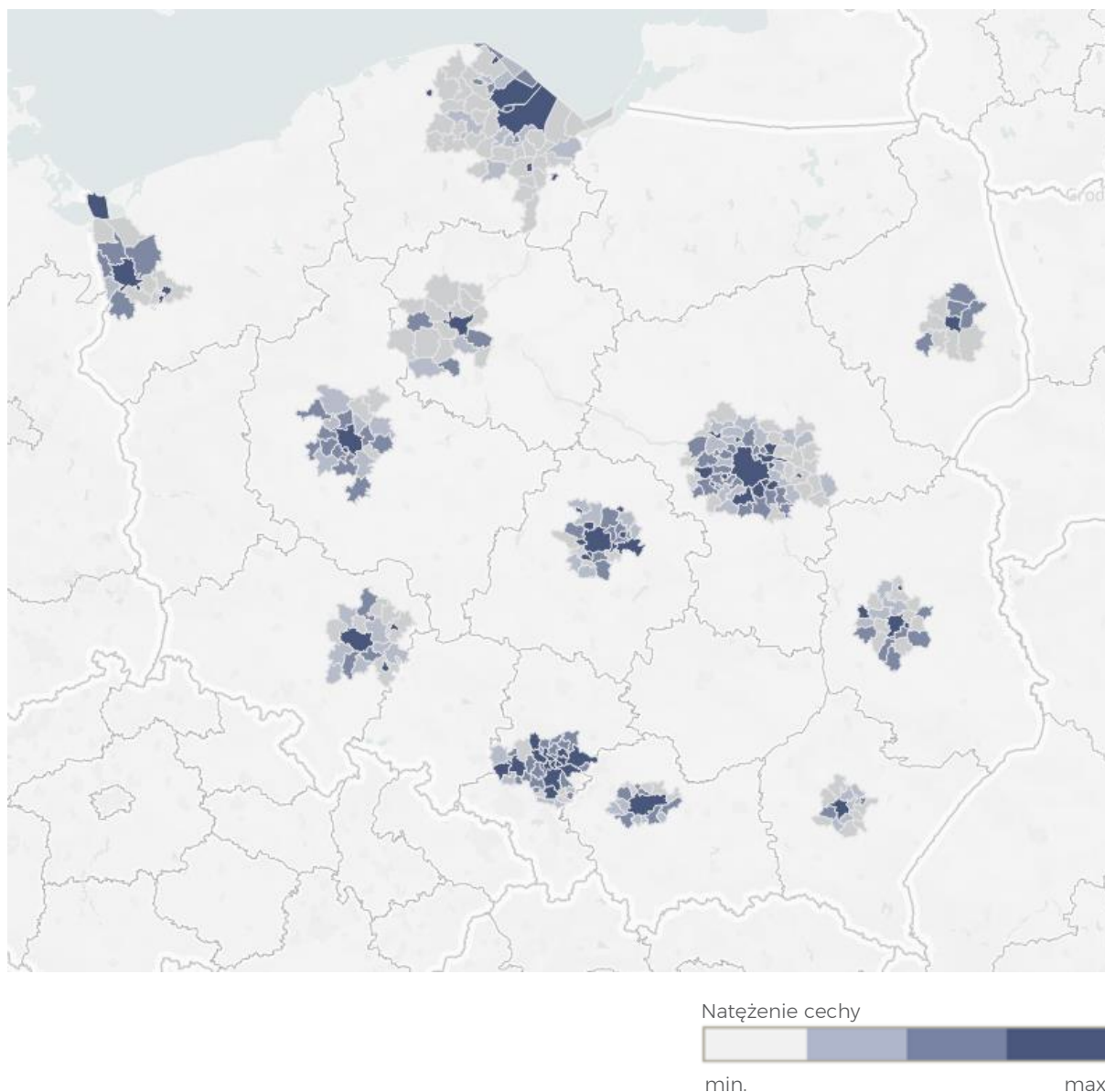
6. J. Danielewicz, *Zarządzanie obszarami metropolitalnymi wobec globalnych procesów urbanizacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2023 r.

II. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI - WYBRANE ASPEKTY

1. Współczynnik feminizacji

Jednym ze sposobów przedstawiania struktury płci jest współczynnik feminizacji, który mówi nam, ile kobiet przypada na 100 mężczyzn w danej populacji. Dla władz samorządowych wiedza na temat proporcji płci wśród mieszkańców jest istotna m.in. z perspektywy dostarczania usług społecznych. Gdy władze są świadomi struktury płci populacji i skali przewagi liczby kobiet, mogą lepiej planować i dostosowywać usługi społeczne do liczby i potrzeb mieszkańców – często odmiennych ze względu na płeć i wiek.

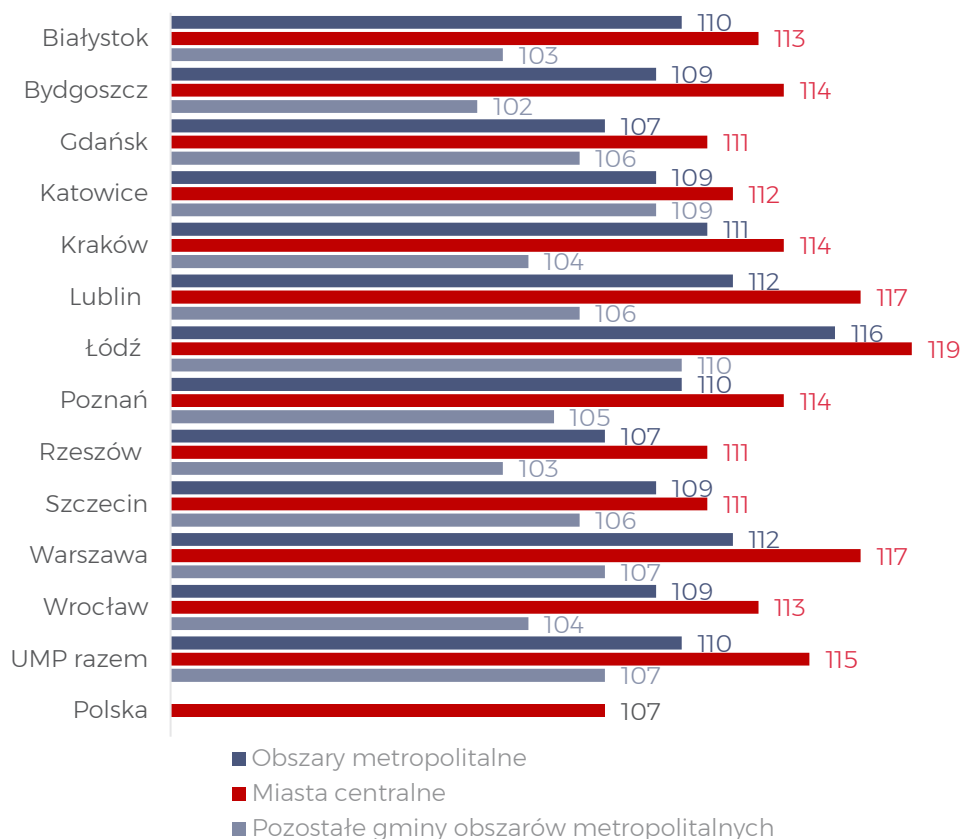
Współczynnik feminizacji w gminach tworzących 12 obszarów metropolitalnych miast UMP w 2023 r.

Źródło: Metropolie w liczbach - Dashboard UMP: <https://metropolie.pl/metropolie-w-liczbach/dashboard>

W miastach UMP łącznie, przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn to blisko 470 tys., a ich udział w populacji to ponad 53%. W pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych łącznie różnice w proporcji płci są mniejsze, niemniej wciąż udział kobiet w populacji wynosi ponad 51%. Sytuacja w poszczególnych miastach UMP, ich obwarzankach oraz całych obszarach metropolitalnych jest zbliżona, a różnice w udziale kobiet w ich populacjach są rzędu 2-3 p.p. Co więcej, we wszystkich omawianych obszarach liczba kobiet w populacji przewyższa liczbę mężczyzn. W polskich realiach przewaga liczby kobiet w populacji jest charakterystyczna dla obszarów miejskich i silnie zurbanizowanych. Zjawisko to m.in. wynika z dłuższej średniej długości życia kobiet, a także ich częstszych migracji do miast⁷.

Współczynnik feminizacji w obszarach metropolitalnych miast UMP (wraz z miastami centralnymi), miastach centralnych oraz pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

Patrząc na 12 miast UMP łącznie na 100 mężczyzn przypada aż 115 kobiet, dla porównania w całej Polsce dysproporcja płci jest dwa razy mniejsza, a na 100 mężczyzn przypada tylko 107 kobiet, czyli tyle samo, ile we wszystkich gminach stowarzyszeń metropolitalnych łącznie. Wśród miast UMP współczynnik feminizacji jest najniższy w Gdańsku, Rzeszowie i Szczecinie (po 111) oraz Katowicach (112). Z kolei najwięcej kobiet na 100 mężczyzn przypada w Lublinie i Warszawie (po 117) oraz Łodzi (119).

7. E. Sojka, *Analiza porównawcza struktur i procesów ludnościowych w wybranych krajach UE z wykorzystaniem metod taksonomicznych*, w *Acta Universitatis Lodzianis. Folia Oeconomica* nr 253/2011, Łódź, 2011 r.,
B. Chmielewska, *Uwarunkowania procesu migracji kobiet ze wsi do miast w Zagadnienia Doradztwa Rolniczego* nr. 1/ 2024 (115), Warszawa 2024 r.

Zdaniem prof. Piotra Szukalskiego widoczna nadreprezentacja kobiet wśród mieszkańców Łodzi jest efektem historycznych i gospodarczych uwarunkowań tego miasta. Od XIX wieku do końca PRL w Łodzi dominował przemysł tekstylny, w którym zatrudniano głównie kobiety. W konsekwencji miasto stało się popularnym kierunkiem migracji mieszkanek innych regionów kraju poszukujących zatrudnienia⁸.

Współczynnik feminizacji w 2023 r.:

115 - w miastach UMP (łącznie)

107 - w „obwarzankach” miast UMP (łącznie)

107 - w Polsce

Sytuacja w gminach stowarzyszeń metropolitalnych jest odmienna. Tylko w gminach „obwarzanków” Warszawy, Łodzi i Katowic na 100 mężczyzn przypada więcej kobiet niż w całej Polsce. Najmniejszą przewagą liczby kobiet nad liczbą mężczyzn zauważono w gminach stowarzyszenia bydgoskiego (102), białostockiego i rzeszowskiego (po 103) oraz krakowskiego i wrocławskiego (po 104). Z kolei najwięcej kobiet na 100 mężczyzn przypada w „obwarzankach” Katowic (109) oraz Łodzi (110).

We wszystkich miastach UMP udział kobiet w populacji jest większy niż w ich „obwarzankach”. Różnica ta w dużej mierze zależy od udziału osób starszych w populacji. Ponieważ średnia długość życia kobiet jest o kilka lat dłuższa niż w przypadku mężczyzn należy spodziewać się, że jeśli na danym obszarze zamieszkuje znaczna liczba seniorów (a z taką sytuacją mamy do czynienia w miastach UMP), naturalnie udział kobiet w populacji będzie wyższy niż na obszarach, w których większość mieszkańców jest młoda.

Wyższa średnia długość życia kobiet sprawia, że w ostatnich latach życia, część z nich staje się wdowami i doświadcza osamotnienia czy wręcz wykluczenia społecznego. Wdowienie ma negatywny wpływ na niezależność finansową oraz poziom życia. Wraz ze śmiercią partnera seniorki ubożeją – pozostając z jednym źródłem dochodu, przy stałych wydatkach zbliżonych do tych, które dzieliły ze zmarłym partnerem.

Na ryzyko osamotnienia bardziej narażone są kobiety, osoby z wykształceniem podstawowym i niższym, renciści, mieszkańcy wsi, mieszkańcy wschodniego regionu Polski, osoby ubogie i osoby mieszkające samotnie. Czynniki te nakładają się na siebie, a za modelowy przykład osoby osamotnionej można uznać kobiety z wykształceniem podstawowym, mieszkające samotnie na wsi we wschodnim regionie Polski i utrzymujące się z renty⁹.

dr. hab. n. o zdrowiu **Mateusz Cybulski** – Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

8. Wypowiedź P. Szukalskiego dla Polskiej Agencji Prasowej: <https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualnosci/prof-szukalski-wielkie-miasta-rozwijaja-sie-dzieki-pasozytnictwu> (dostęp 11.12. 2024)
9. Wykład M. Cybulskiego: *Samotność istotnym problemem społecznym osób starszych*, https://www.umb.edu.pl/photo/pliki/WNoZ_jednostki/wnoz-z-zintegrowanej-opieki-medycznej/podyplomowkazu/samotnosc_uzs.pdf (dostęp: 11.12. 2024)

Z perspektywy władz samorządowych wskazane problemy generują wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne, opiekuńcze czy pomoc społeczną, który jest szczególnie widoczny w miastach centralnych, ponieważ to w nich najszybciej zachodzi proces starzenia się społeczeństwa. Największe miasta stają przed coraz większym wyzwaniem dostosowania zakresu oraz sposobu świadczenia usług medycznych i opiekuńczych do potrzeb coraz bardziej licznej grupy starszych, częściowo niesamodzielnych mieszkańców.

III. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU

1. Ludność według ekonomicznych grup wieku

Dla władz konkretnych samorządów wiedza na temat tego, jaką część ich populacji stanowią osoby w danej fazie życia, jest szczególnie istotna w kontekście funkcjonalnym, gospodarczym i społecznym. Na podstawie danych dotyczących zmian w strukturze ludności ze względu na wiek, władze mogą szacować m.in. zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i edukacyjne dla dzieci i młodzieży, sytuację na rynku pracy czy zapotrzebowanie na usługi medyczno-opiekuńcze dla osób starszych.

W demografii podział ludności według ekonomicznych grup wieku jest jednym z podstawowych sposobów przedstawiania struktury populacji. Opiera się on na podziale ludności na 3 kategorie:

- w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież w wieku do lat 17 włącznie),
- w wieku produkcyjnym (dla kobiet 18-59 lat, dla mężczyzn 18-64 lata),
- w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej).

W dużym uproszczeniu (przy założeniu stabilnej sytuacji na rynku pracy – niskiego bezrobocia) z perspektywy gospodarczej: im większa liczba osób w wieku produkcyjnym, tym lepiej dla finansów samorządów, ponieważ to pracownicy i przedsiębiorcy w podatkach dochodowych (PIT i CIT) w dużym stopniu zasilają bazę podatkową JST, która stanowi znaczącą część ich budżetów. Z kolei duży udział dzieci i nastolatków w populacji, w krótkiej perspektywie generuje zapotrzebowanie i większe wydatki na usługi opiekuńcze i edukacyjne. Niemniej w dłuższej perspektywie (gdy dzisiejsze dzieci wejdą na rynek pracy) pozytywnie wpłynie na sytuację finansową JST oraz w skali kraju na utrzymanie systemu ubezpieczeń społecznych. Wzrost udziału osób starszych w populacji, jak już omawiano, objawia się m.in. zwiększonym zapotrzebowaniem na wydatki w służbie zdrowia i pomocy społecznej.

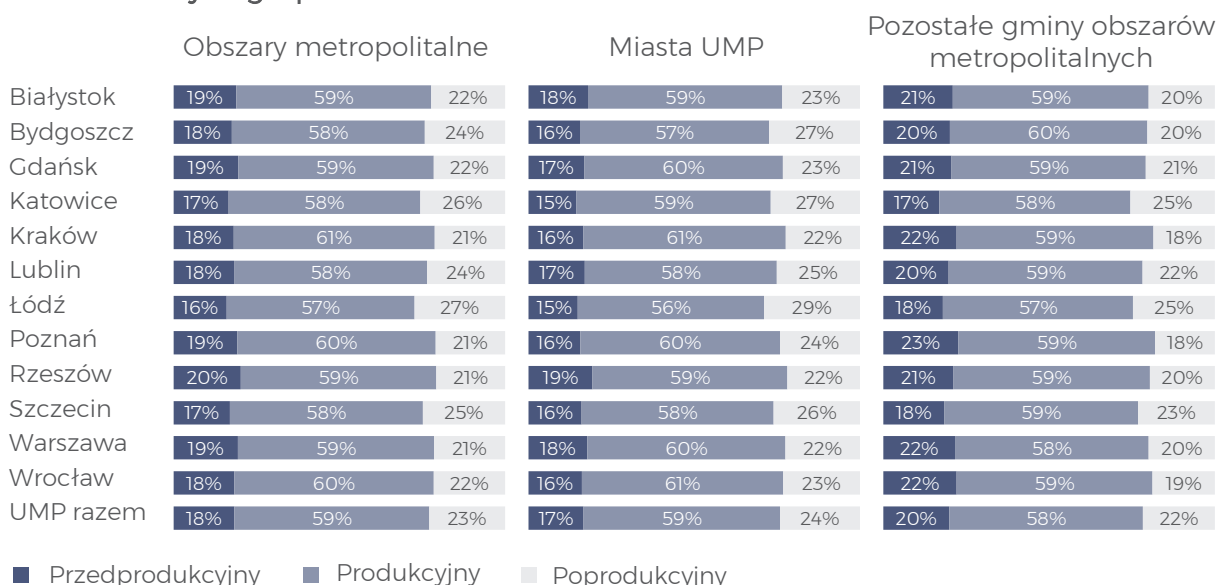
W 2023 r. wśród mieszkańców 12 miastach UMP było:

17% - osób poniżej 18 roku życia

59% - osób w wieku produkcyjnym

24% - osób w wieku emerytalnym

Ludność obszarów metropolitalnych miast UMP (wraz z miastami centralnymi), miast centralnych oraz pozostałych gmin stowarzyszeń metropolitalnych według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

Na koniec 2023 r. w miastach UMP w ujęciu łącznym 17% mieszkańców miało mniej niż 18 lat (to o ponad 1 p.p. mniej niż w całej Polsce), 59% stanowili dorośli w wieku produkcyjnym, a niemal co czwarty mieszkaniec była w wieku emerytalnym (24%). Strukturę populacji miast UMP charakteryzuje niższy niż w obszarach podmiejskich oraz w całej Polsce udział osób najmłodszych w populacji oraz wyższy udział osób najstarszych.

Struktura populacji poszczególnych miast UMP według wieku jest zróżnicowana, najwięcej dzieci i młodzieży wśród mieszkańców na koniec 2023 r. było w Rzeszowie (19%), Białymstoku i Warszawie (po 18%), a najmniej w Katowicach i Łodzi (po 15%) oraz Bydgoszczy i Poznaniu (po 16%).

Gdy przyjrzymy się mieszkańcom w wieku produkcyjnym zauważymy, że najwięcej z nich było wśród mieszkańców Krakowa oraz Wrocławia (po 61%), a najmniej w Łodzi (56%) i Bydgoszczy (57%). Z kolei największym udziałem osób w wieku emerytalnym odznaczała się Łódź (29%), Bydgoszcz oraz Katowice (po 27%). Najmniej seniorów w swojej populacji na koniec 2023 r. miały Rzeszów, Kraków i Warszawa (po 22%).

W pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych łącznie udział najmłodszych mieszkańców w populacji wynosił 20% (o blisko 2 p.p. więcej niż w całym kraju), udział osób w wieku produkcyjnym wynosił niemal 59% i był prawie taki sam jak w całej Polsce, a udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosił blisko 22% (o niemal 2 p.p. mniej niż w kraju).

Gminy podmiejskie w porównaniu do miast centralnych cechuje większy udział dzieci i młodzieży wśród ogółu mieszkańców (o ponad 3 p.p. więcej), a także mniejszy udział osób w wieku produkcyjnym (o niemal 1 p.p. mniej) oraz poprodukcyjnym (o ponad 2 p.p. mniej). W porównaniu do całego kraju w „obwarzankach” miast UMP udział osób w wieku produkcyjnym jest taki sam jak w całym kraju, udział najmłodszych jest większy o blisko 2 p.p., a udział najstarszych mieszkańców mniejszy o niemal 2 p.p.

W poszczególnych „obwarzankach” miast UMP struktura populacji według wieku wygląda następująco: najwięcej dzieci i młodzieży wśród mieszkańców miały gminy podmiejskie Poznania (23%), Krakowa, Wrocławia oraz Warszawy (po 22%). Z kolei najmniejszym udziałem najmłodszych mieszkańców w populacji charakteryzowały się gminy stowarzyszenia katowickiego (17%) oraz łódzkiego i Szczecińskiego (po 18%).

Gdy przyjrzało się mieszkańcom w wieku produkcyjnym ich największy udział odnotowano w „obwarzanku” bydgoskim (60%), krakowskim, poznańskim oraz rzeszowskim (po 59%). Z kolei najmniej osób z tej grupy zaobserwowano w gminach stowarzyszenia łódzkiego (57%) katowickiego i warszawskiego (po 58%).

Najwięcej seniorów wśród mieszkańców obszarów metropolitalnych (bez miast centralnych) zaobserwowano w gminach „obwarzanków” Katowic i Łodzi (po 25%) oraz Szczecina (23%). Z kolei najmłodszą populacją odznaczały się gminy stowarzyszenia poznańskiego, gdzie seniorzy stanowili 18% mieszkańców oraz krakowskiego i wrocławskiego (po 19%).

Największe różnice pomiędzy miastami centralnymi a gminami podmiejskimi – gdy mowa o udziale najmłodszych mieszkańców w populacji – zauważono w okolicach Poznania, gdzie ich udział jest o 7 p.p. większy niż w mieście oraz w okolicach Wrocławia i Krakowa, gdzie różnica wynosi po 6 p.p. na korzyść gmin podmiejskich. Wymienione miasta, to te w których – zdaniem badaczy – obok Warszawy i metropolii trójmiejskiej od lat 90. XX wieku proces suburbanizacji miał największą intensywność, która stale utrzymuje się na wysokim poziomie. To zjawisko w dużej mierze odpowiada za zmiany i różnice w strukturach populacji miast centralnych i ich „obwarzanków”¹⁰.

**W 2023 r. w „obwarzankach”
12 miast UMP było:**

**20% - mieszkańców poniżej
18 roku życia**

**59% - mieszkańców w wieku
produkcyjnym**

**22% - mieszkańców w wieku
emerytalnym**

Jak już wspomniano suburbanizacja w uproszczeniu polega on na tym, że mieszkańcy obszarów śródmiejskich i centralnych miast wyprowadzają się do rejonów ościennych oraz gmin podmiejskich. Proces ten w dużej mierze dotyczy młodych rodzin z dziećmi i par, które chcą założyć rodzinę, a ich decyzje o zmianie miejsca zamieszkania zwykle motywowane są względami środowiskowo-przyrodniczymi (np. dostępem do terenów zielonych i rekreacyjnych na przedmieściach czy mniejszym zanieczyszczeniem powietrza) oraz ekonomicznymi – niższymi niż w dzielnicach centralnych cenami nieruchomości. Z tych samych powodów osoby i rodziny migrujące do miast UMP z innych regionów kraju (np. w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych) częściej osiedlają się w obszarach granicznych miast centralnych i na przedmieściach¹¹.

10. A. Jadach-Sepiolo, P. Legutko-Kobus, *Suburbanizacja – ujęcie teoretyczne i specyfika w krajach Europy Środkowo-Wschodniej*, w *Suburbanizacja w Polsce jako wyzwanie dla polityki rozwoju*, wyd. PAN, Warszawa 2021 r.

11. P. Szukalski, wypowiedź dla portalu naukawpolsce.pl, <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C101325%2Cprof-szukalski-wielkie-miasta-rozwijaja-sie-dzieki-pasozynictwu>, (dostęp 11.12.2024)

W konsekwencji obszary centralne miast UMP wyludniają się, a seniorzy – najmniej mobilna grupa mieszkańców – stanowią coraz większą część ich populacji. Z kolei na obrzeżach miast (jak warszawska Białołęka czy wrocławskie Jagodno) oraz gminach podmiejskich znacznie zwiększa się udział dzieci i osób młodych w strukturze mieszkańców. Ponadto zmienia się ich charakter i przestrzeń, a wskutek (często agresywnej i pozbawionej szerszego planu urbanistycznego) zabudowy deweloperskimi osiedlami mieszkalnymi stają się tzw. sypialniami miast, w których często występują niedobory podstawowych, publicznych usług społecznych jak szkoły, przedszkola czy przychodnie lekarskie.

Co do zasady, im większa dynamika i tempo suburbanizacji, tym większa jest dysproporcja w dostępie do usług społecznych pomiędzy śródmieściami miast centralnych, a gminami podmiejskimi. Wspomniana już współpraca pomiędzy włodarzami gmin tworzących obszary metropolitalne służy również planowaniu sieci usług społecznych, tak by były one komplementarne w ramach obszarów. Dla przykładu, szkoły w śródmiejskich dzielnicach, które ze względu na mniejszą liczbę dzieci w wieku szkolnym mieszkających w okolicy mają wolne miejsca, mogą przyjmować dzieci z innych dzielnic czy miejscowości. Z kolei rodzice dojeżdżający z gmin podmiejskich do pracy w mieście centralnym, mogą zabierać ze sobą dzieci i pozostawiać je pod opieką żłobków w okolicach miejsca pracy, gdy w miejscowości ich zamieszkania brakuje tego typu placówek. Rozbudowana infrastruktura transportowa ułatwia mobilność mieszkańców poszczególnych gmin i miast centralnych. Dzięki temu niedobory dostępności w infrastrukturze społecznej w jednej gminie mogą być skutecznie niwelowane przez jej obecność w sąsiedniej JST.

Potwierdzeniem tego typu związków funkcjonalnych mogą być dane na temat współczynnika skolaryzacji (brutto) w szkołach podstawowych w miastach UMP. *Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania*¹².

W 2022 r. w miastach UMP łącznie współczynnik ten wynosił średnio 112 co oznacza, że liczba uczniów uczących się w szkołach podstawowych w miastach UMP była o 12% większa niż liczba mieszkańców tych miast w wieku szkolnym, a zatem szkoły podstawowe miast UMP zapewniają dostęp do edukacji również mieszkańcom gmin ościennych. W poszczególnych miastach sytuacja jest zróżnicowana. Najniższy współczynnik skolaryzacji zaobserwowano w Bydgoszczy (106) oraz w Gdańsku, Łodzi i Warszawie (109). Z kolei najwięcej dzieci spoza miast UMP chodzi do szkół podstawowych w Poznaniu (122), Białymstoku i Wrocławiu (po 115).

Podobnie wygląda sytuacja w przedszkolach w miastach UMP, w których łącznie w 2022 r. średnio odsetek dzieci w wieku 3 lat i więcej objętych opieką przedszkolną wynosił 109, zatem przynajmniej 9% dzieci uczęszczających do przedszkoli w miastach UMP zamieszkiwało w innych gminach¹³.

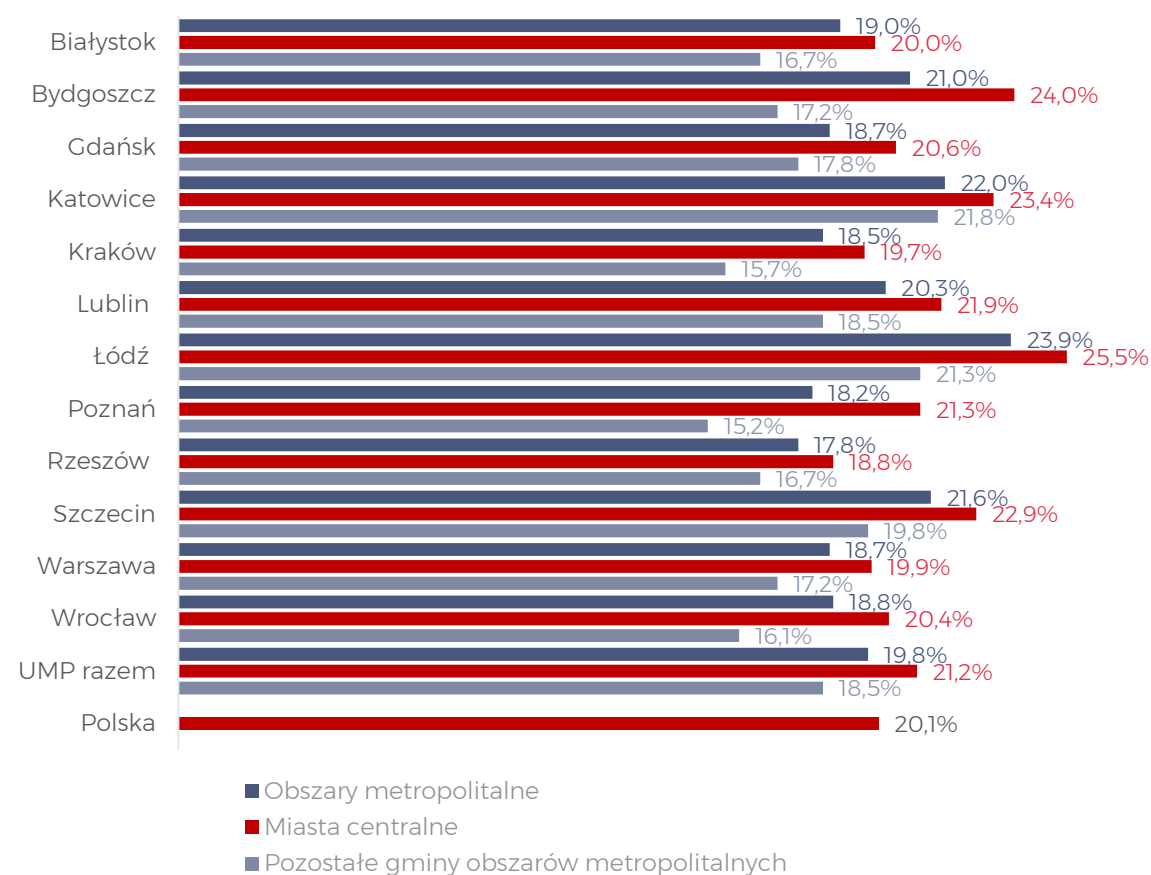
12. Definicja Głównego Urzędu Statystycznego

13. Bank Danych Lokalnych GUS

2. Udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji

Starzenie się społeczeństwa to jedno z największych wyzwań, przed którymi obecnie stoją zarówno władarze samorządów, jak i administracja państwa czy pracodawcy. By podejmować trafne decyzje i dostosować sposób funkcjonowania konkretnych gmin i całych obszarów metropolitalnych do zmieniających się warunków demograficznych niezbędne wydaje się monitorowanie dynamiki zmian udziału najstarszych mieszkańców w populacji.

Udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji obszarów metropolitalnych (wraz z miastami UMP), miast centralnych i pozostałych gmin stowarzyszeń metropolitalnych na koniec 2023 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

W miastach UMP łącznie ponad 21% mieszkańców stanowią seniorzy – to nieznacznie (o 1 p.p.) więcej niż w całej Polsce. Najmniejszym odsetkiem seniorów w populacji wyróżnia się Rzeszów (19%) oraz Kraków i Warszawa (po niemal 20%). W pozostałych miastach UMP mieszkańcy w wieku 65 lat i więcej stanowią przynajmniej 20% populacji, a w aż 8 z 12 miast ich udział jest większy niż w całym kraju. Seniorzy stanowią największą część populacji Katowic (ponad 23%), Bydgoszczy (24%) oraz Łodzi (blisko 26%). Inaczej wygląda sytuacja w gminach podmiejskich miast UMP, których populacja jest wyraźnie młodsza. W „obwarzankach” miast UMP łącznie seniorzy stanowią niespełna 19% populacji (o blisko 2 p.p. mniej niż w całej Polsce). Najmniejszym odsetkiem seniorów wśród mieszkańców charakteryzują się gminy stowarzyszenia poznańskiego (15%), krakowskiego oraz wrocławskiego (po 16%). Z kolei najwięcej osób w wieku 65 lat i więcej jest wśród mieszkańców gmin podmiejskich Szczecina (20%), Łodzi (21%) oraz Katowic (22%).

Tylko w „obwarzankach” Łodzi i Katowic (spośród wszystkich miast UMP) udział seniorów w populacji jest większy niż w całej Polsce.

Coraz większy odsetek osób starszych w społeczeństwie niesie za sobą wiele konsekwencji dla funkcjonowania państwa, samorządów jak i samych mieszkańców.

Demografia jest nieubłagana (...) już w tej chwili jesteśmy społeczeństwem starzejącym się, a za parę lat będziemy wręcz społeczeństwem ludzi starych. Ten proces starzenia się przebiega w wielu krajach Europy, po prostu wiąże się z dłuższym życiem osób. Natomiast u nas przebiega wyjątkowo dynamicznie i jednocześnie nakłada się na to niska dzietność. (...) Luka pokoleniowa oznacza większe obciążenie dla osób aktywnych zawodowo, pracujących, ponieważ może być taki moment, że oni będą musieli pracować i na swoje dzieci, i na swoich starych, niesamodzielnymi rodziców. To jest wyzwanie, które musi podjąć polityka senioralna¹⁴.

Elżbieta Ostrowska – Przewodnicząca zarządu głównego Polskiego Związku Emerytów i Rencistów

Im większa część społeczeństwa nie pracuje i pobiera świadczenia emerytalne, tym w trudniejszej sytuacji jest cały system ubezpieczeń społecznych. Jednocześnie zmniejsza się baza podatkowa, którą dysponują JST, ponieważ coraz mniejsza część populacji jest aktywna ekonomicznie. Sytuacja ta negatywnie wpływa na możliwości inwestycyjne samorządów.

Jako kraj stoimy przed wyzwaniem stworzenia innego niż obecnie funkcjonujący systemu ubezpieczeń społecznych. Prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości konieczne będzie również przesunięcie wieku, w którym możliwe będzie przejście na emeryturę lub stworzenie zachęt do pozostawania aktywnym zawodowo po osiągnięciu tego wieku. Wydaje się, że bez reformy systemu emerytalnego nierealne będzie utrzymanie świadczeń na obecnym poziomie dla kolejnego pokolenia emerytów, co może spowodować gwałtowne ubożenie społeczeństwa w momencie przejścia na emeryturę.

Kolejną konsekwencją jest wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i medyczne co przekłada się na konieczność zwiększania bazy infrastrukturalnej (przychodni lekarskich, centrów rehabilitacji czy domów pomocy społecznej itp.) oraz zatrudnionych tam pracowników. To szczególnie dotkliwe dla samorządów, gdzie udział osób najstarszych w populacji jest największy. Sytuację komplikuje również fakt, że już teraz większość zawodów związanych z opieką i służbą zdrowia to zawody deficytowe.

**Udział osób w wieku 65+
w populacji w 2023 r:**

**21% - w 12 miastach UMP
(łącznie)**

**19% - w „obwarzankach”
miast UMP (łącznie)**

20% - w Polsce

14. E. Ostrowska, wypowiedź dla portalu bankier.pl, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Demografia-jest-nieublagana-Wymusza-zajecie-sie-polityka-senioralna-8678768.html> (dostęp. 12. 11. 2024 r.)

Dla przykładu według barometru zawodów na 2024 r. aż w 88% powiatów w Polsce brakuje pielęgniarek i położnych, w 83% powiatów występuje deficyt lekarzy. Z kolei w 57% powiatów i występuje deficyt opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych, a w 43% brakuje kandydatów na pracowników socjalnych. W Przypadku miast UMP deficyt położnych i pielęgniarek występuje w 12 miastach, lekarzy i opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych w 10, a pracowników socjalnych w 4¹⁵.

Co więcej, w skali całego kraju wzrost liczby seniorów oraz wydłużanie się średniej długości życia oznacza konieczność zwiększenia nakładów finansowych na służbę zdrowia. Ponieważ seniorzy, szczególnie ci starsi z reguły chorują na więcej niż jedną chorobę i wymagają opieki wielu lekarzy różnych specjalizacji. Z danych Narodowego Funduszu Zdrowia pt. *Wartość refundacji świadczeń i leków w 2022 r.* wynika, że nominalnie, najwięcej środków na leczenie NFZ wydaje na pacjentów w wieku od 60 do 74 lat. A koszty leczenia 20% najciężej chorych pacjentów pochłaniają 80% budżetu NFZ. W przeliczeniu na 1 pacjenta największe wydatki NFZ ponosi na pacjentów w grupach wieku 75-79 lat, 80-84 lata oraz 85 lat i więcej¹⁶.

Ponadto w obliczu starzenia się populacji, miasta będą musiały dostosować swoją przestrzeń i infrastrukturę do potrzeb seniorów, którzy w związku z wydłużaniem się trwania życia, będą coraz bardziej zróżnicowaną grupą z różnymi możliwościami i ograniczeniami fizycznymi. Osiedla i dzielnice największych ośrodków powinny być planowane w duchu idei miasta 15-minutowego, (co w ostatnich latach z powodzeniem realizują miasta UMP) tak, aby mieszkańcy mogli zrealizować swoje codzienne potrzeby w zasięgu spaceru, przejażdżki rowerem lub krótkiej podróży transportem publicznym.

W związku z coraz większym udziałem seniorów w populacji kraju w kolejnych latach możemy się spodziewać, że liczba zgonów będzie stale rosła. Będzie to szczególnie widoczne w miastach, gdzie już dziś żyje prawie 2 razy więcej osób w wieku 65 lat i więcej niż na wsiach – w 2023 r. na obszarach wiejskich mieszkało 2,6 mln seniorów (35%), a w miastach było to 4,9 mln (65%)¹⁷. W kontekście coraz większej liczby zgonów, warto również wspomnieć o problemie, który rzadko przebija się do świadomości społecznej, a z perspektywy samorządów stanowi nie lada wyzwanie. Samorządy od poziomu gmin zobowiązane są do prowadzenia cmentarzy komunalnych. Okazuje się jednak, że w części miast UMP na istniejących cmentarzach brakuje wolnych miejsc na kolejne pochówki, a w samych miastach nie ma wielu wolnych terenów, na których można utworzyć nowe cmentarze, a próby ich utworzenia wywołują protesty okolicznych mieszkańców. Zagadnienie to dokładnie opisujemy w raporcie *Miejskie Nekropolie. Diagnoza sytuacji i wyzwań dotyczących cmentarzy komunalnych w miastach Unii Metropolii Polskich.*

15. BarometrZawodow.pl (dostęp. 12. 11. 2024 r.)

16. Raport Narodowego Funduszu Zdrowia: *Wartość refundacji świadczeń i leków w 2022 r.*, (<https://ezdrowie.gov.pl/portal/home/badania-i-dane/zdrowe-dane/monitorowanie/wartosc-refundacji-swiadczen-i-lekow>) dostęp 12.11. 2024)

17. Bank Danych Lokalnych GUS 31.12.2023

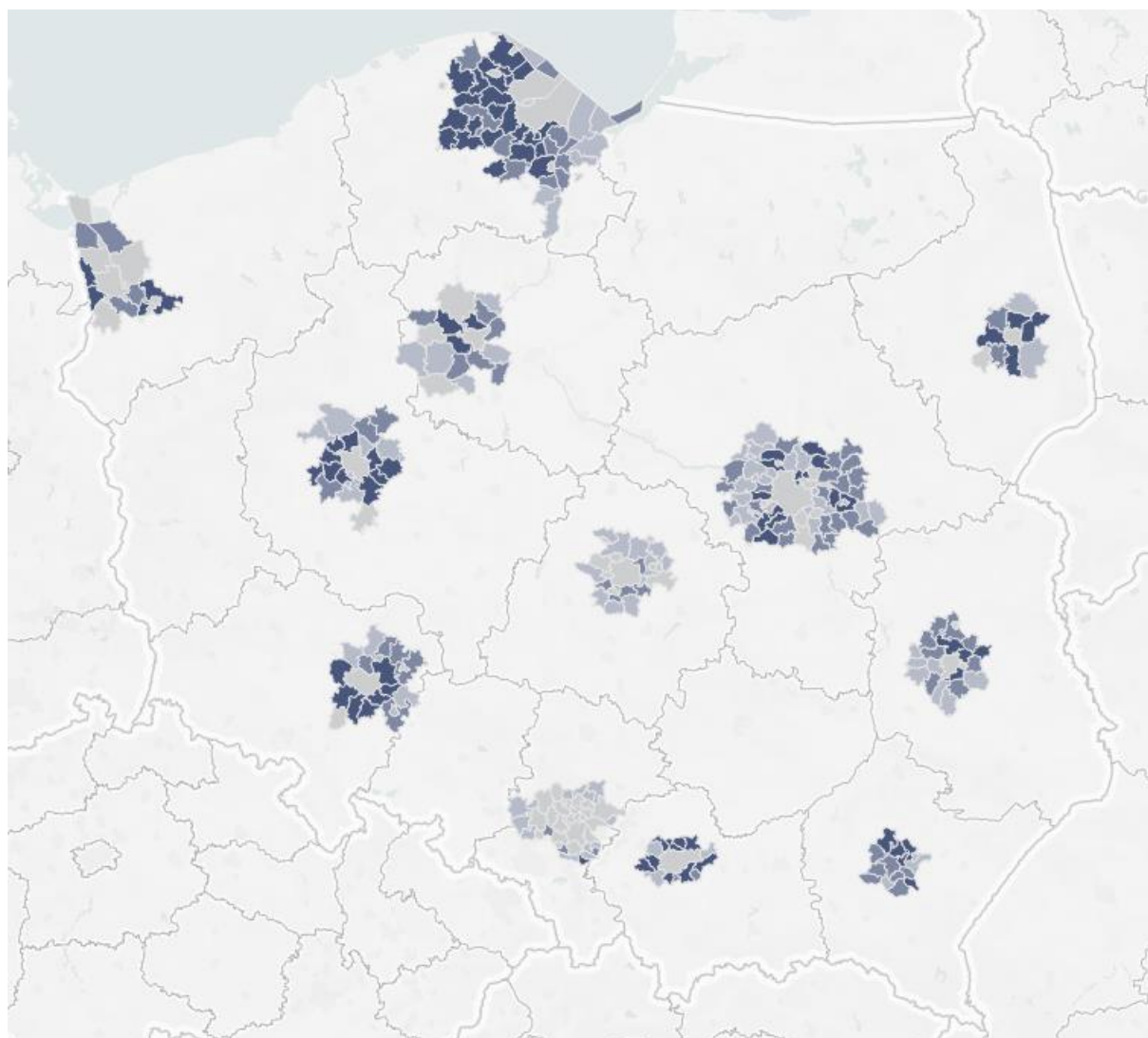
IV. PRZYROST NATURALNY LUDNOŚCI

1. Przyrost naturalny – dane ogółem

Z perspektywy zarządzania miastem, wiedza czy w danym roku liczba mieszkańców uległa zmianie oraz czy urodziło się więcej osób niż zmarło czy było odwrotnie jest kluczowa, ponieważ jak już wspomniano od liczby ludności zależy wiele istotnych decyzji m.in. dotyczących finansów samorządów.

Przyrost naturalny to różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów na danym obszarze w konkretnym okresie. Gdy jest dodatni oznacza to, że liczba ludności się zwiększyła, zaś ujemny przyrost naturalny świadczy o spadku liczby mieszkańców. W skali globalnej przyrost naturalny jest skorelowany z poziomem rozwinięcia kraju – im państwo jest bardziej rozwinięte tym przyrost naturalny jest mniejszy. Oczywiście występują odstępstwa od tej reguły, niemniej ujemne wartości przyrostu naturalnego coraz częściej obserwuje się w państwach europejskich¹⁸.

Przyrost naturalny w gminach tworzących 12 obszarów metropolitalnych miast UMP w 2023 r.

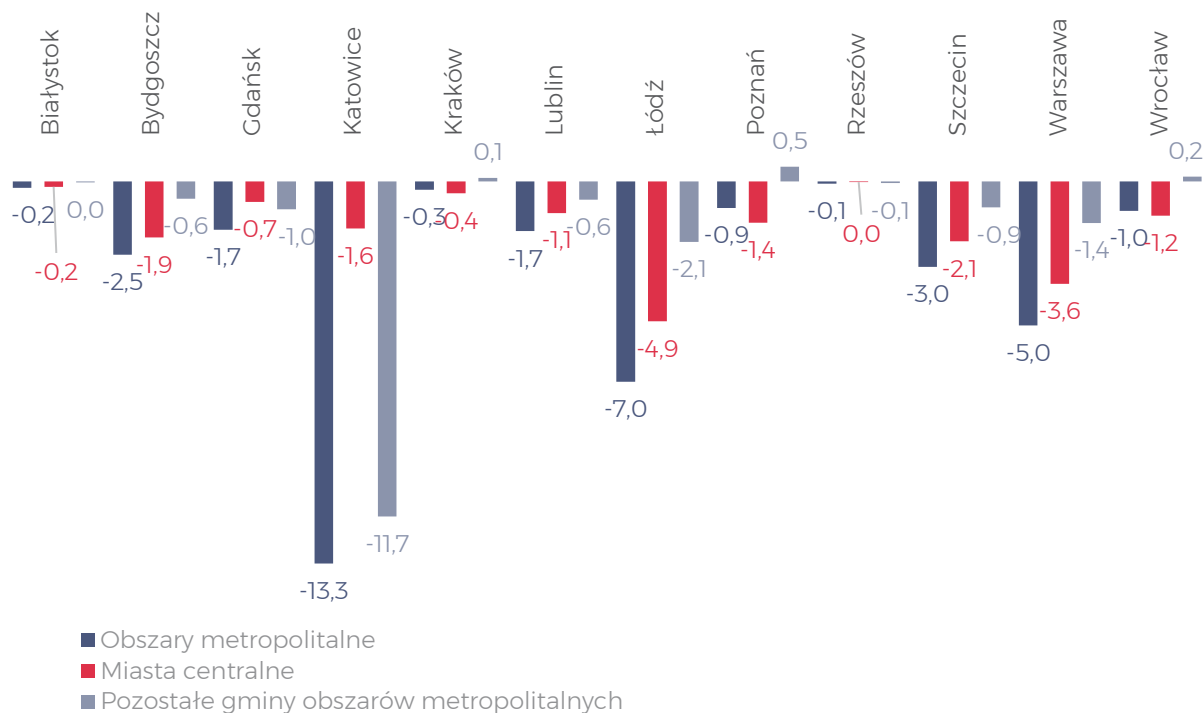
Źródło: Metropolie w liczbach - Dashboard UMP:
<https://metropolie.pl/metropolie-w-liczbach/dashboard>

Natężenie cechy

18. P. Baranowski, *Współczesne wyzwania demograficzne jako determinanty bezpieczeństwa w Teologii i Moralność*, tom 12 Nr 1(21) (2017), Poznań, 2017 r.

Przyrost naturalny w obszarach metropolitalnych (wraz z miastami centralnymi), miastach UMP i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w 2023 r. (w tys. osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

W 2023 r. w Polsce zanotowano ujemny przyrost naturalny, czyli urodziło się o 136,6 tys. osób mniej niż zmarło. W 12 obszarach metropolitalnych łącznie urodzeń było o 36,7 tys. mniej niż zgonów. W samych miastach centralnych różnica pomiędzy liczbą urodzeń, a liczbą zgonów wyniosła -19,1 tys., a we wszystkich pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych było to -17,6 tys.

We wszystkich miastach UMP w 2023 r. odnotowano ujemny przyrost naturalny. W liczbach bezwzględnych największy ubytek mieszkańców odnotowano w Łodzi (-4,9 tys.), Warszawie (-3,6 tys.) oraz w Szczecinie (-2,1 tys.). Z kolei najmniejsze spadki liczby mieszkańców związane z ruchem naturalnym ludności zaobserwowano w Krakowie (-0,4 tys.), Białymstoku (-0,2 tys.) oraz w Rzeszowie, gdzie w 2023 r. zmarło tylko o 21 osób więcej niż się urodziło.

Tylko w 3 z 12 „obwarzanków” miast UMP w 2023 r. odnotowano dodatni przyrost naturalny. W gminach stowarzyszenia poznańskiego urodziło się o 0,5 tys. osób więcej niż zmarło. W okolicach Wrocławia przyrost naturalny wyniósł 0,2 tys. osób, a w gminach otaczających Kraków urodziło się o 123 osób więcej niż zmarło. Największej depopulacji doświadczyły gminy stowarzyszenia katowickiego, w których łącznie zmarło o 11,7 tys. osób więcej niż się urodziło oraz „obwarzanek” Łodzi, gdzie przyrost naturalny wyniósł -2,1 tys.

W 2023 r. w 12 obszarach metropolitalnych miast UMP łącznie urodziło się o blisko 37 tys. osób mniej niż zmarło

2. Wybrane przyczyny i konsekwencje coraz mniejszej liczby urodzeń

Badacze społeczni i demografowie od lat alarmują, że w Polsce rodzi się coraz mniej dzieci. Obserwowana zmniejszająca się dzietność jest konsekwencją procesów demograficznych, jak i wielu czynników ekonomicznych, społecznych i kulturowych. Z perspektywy demograficznej spadek liczby urodzeń wiąże się z coraz wyższym wiekiem matki rodzącej po raz pierwszy, co w naturalny sposób przekłada się na niższą potencjalną liczbę dzieci, które kobiety mogą urodzić. Ponadto, w związku z pogłębiającym się z niżej demograficznym obserwowanym w Polsce w ostatnich latach liczba kobiet w wieku rozrodczym stale się kurczy, a wewnątrz tej grupy coraz bardziej dominują kobiety powyżej 30 i 40 roku życia¹⁹.

Na początku 2023 r. badacze CBOS zapytali Polki o ich plany dotyczące potomstwa. Okazuje się, że tylko 32% kobiet w wieku 18-45 zadeklarowało chęć posiadania potomstwa (w porównaniu do 2017 r. spadek o 9 p.p.). Rzadziej niż kilka lat temu taką chęć wyrażały kobiety w wieku 18-24 lat (-13 p.p.) oraz 25-29 lat (-15 p.p.). W starszej grupie aż 45% kobiet nie planuje potomstwa w ogóle, a 28% odsuwa te plany w perspektywie czasowej powyżej 3-4 lat²⁰.

W lipcu 2023 r. CBOS po raz kolejny zainteresował się tematem potomstwa, tym razem badacze starali się dowiedzieć jakie są przyczyny niechęci do posiadania dzieci wśród Polek i Polaków. Z badania *Bariery zamierzeń prokreacyjnych* wynika, że wśród respondentów wieku 18-40 lat, którzy deklarują, że w ogóle nie chcą mieć dzieci 55% uzasadnia swoje stanowisko przyczynami osobistymi m.in. „tym, że nie chcą dzieci, nie lubią ich” (18% respondentów), „jest za wcześnie na dziecko” (7%) lub wyrażali „potrzebę wygody i niezależności” (7%). Inni badani uzasadniali niechęć do posiadania potomstwa sytuacją materialną (14%) w tym, inflacją, wysokimi kosztami utrzymania i ogólnym brakiem warunków. 21% badanych twierdzi, że „sytuacja w kraju” powoduje niechęć do posiadania dzieci, 11% respondentów wspominało o restrykcyjnym prawie aborcyjnym i obawach przed urodzeniem chorego dziecka. Dla 9% badanych uzasadnieniem była „sytuacja na świecie”. W tej grupie swoją postawę uzasadniano kryzysem klimatycznym, obawą o stan środowiska oraz sytuacją geopolityczną i związanym z nią zagrożeniem wojną²¹.

Przytoczone wyniki wskazują, że oprócz zmian społecznych i kulturowych, które powodują, że coraz mniej osób chce mieć potomstwo, jedną z głównych barier na drodze do posiadania dzieci są czynniki ekonomiczne.

Zarówno państwo, jak i samorządy mają wiele narzędzi z pogranicza polityki społecznej, mieszkaniowej oraz związanej z rynkiem pracy, aby niwelować bariery ekonomiczne związane z prokreacją oraz wspierać tych mieszkańców, którzy zdecydowali się na posiadanie potomstwa.

32% Polek w wieku 18-45 lat deklaruje chęć posiadania potomstwa

Do tego typu rozwiązań należą m.in. programy refundacji procedury in-vitro, dofinansowanie kosztów opieki nad dziećmi zarówno w domach, jak i w żłobkach, wspieranie budownictwa społecznego (np. TBS-ów) oraz budowy samorządowych mieszkań przeznaczonych na wynajem czy tworzenie ulg finansowych dla rodzin z dziećmi.

19. CBOS komunikat z badań: *Postawy prokreacyjne kobiet*, styczeń 2023 r.

20. Tamże.

21. CBOS komunikat z badań: *Bariery zamierzeń prokreacyjnych*, lipiec, 2023 r.

Z perspektywy samorządów coraz mniejsza liczba urodzeń oznacza spadek udziału dzieci w populacji, co niesie za sobą szereg konsekwencji związanych z funkcjonowaniem placówek opiekuńczych i edukacyjnych (głównie szkół podstawowych, żłobków i przedszkoli) oraz szpitali.

Ponadto, suburbanizacja powoduje, że populacja dzieci w ramach miast UMP jest nierównomiernie rozłożona w przestrzeni. Depopulacja dzielnic śródmiejskich sprawia, że w szkołach na ich terenie uczy się coraz mniej dzieci, co w skrajnych przypadkach może prowadzić do zamykania szkół. Z kolei w młodszych dzielnicach na obrzeżach miast duża liczba uczących się dzieci skutkuje „przepełnieniem” szkół, co negatywnie wpływa na jakość odbieranej edukacji.

Kolejnym problemem jest utrzymanie samej infrastruktury w dzielnicach centralnych, która w dużej mierze została wybudowana i przygotowana do obsługi znacznie większej liczby uczniów niż obecnie się w nich uczy. Sytuacja ta negatywnie wpływa na finanse samorządów, które przy stałych lub wręcz rosnących kosztach utrzymania budynków szkolnych otrzymują mniej środków z budżetu państwa w ramach subwencji oświatowej, której wysokość jest uzależniona od liczby uczniów. W niedalekiej przyszłości wyzwaniem będzie m.in. przekształcenie i wykorzystanie infrastruktury edukacyjnej do innych funkcji w związku ze wzrostem liczby i udziału osób w wieku poprodukcyjnym.

W skali całego kraju, a przede wszystkim w mniejszych i peryferyjnych powiatach drastyczny spadek liczby urodzeń może prowadzić do zamykania lub zmniejszania oddziałów położniczych. W konsekwencji mogą wystąpić nierówności terytorialne w dostępie do świadczeń medycznych (i ich jakości) dla kobiet w ciąży, co może negatywnie wpłynąć na chęć posiadania potomstwa wśród kobiet. Już dziś w całym kraju zdaniem Ministerstwa Zdrowia aż 1/3 „porodówek” obsługuje mniej niż 400 porodów rocznie, co oznacza, że ich rentowność jest niska, a funkcjonowanie w przyszłości zagrożone²². Co niepokojące, niektóre z tych oddziałów znajdują się w największych miastach w kraju.

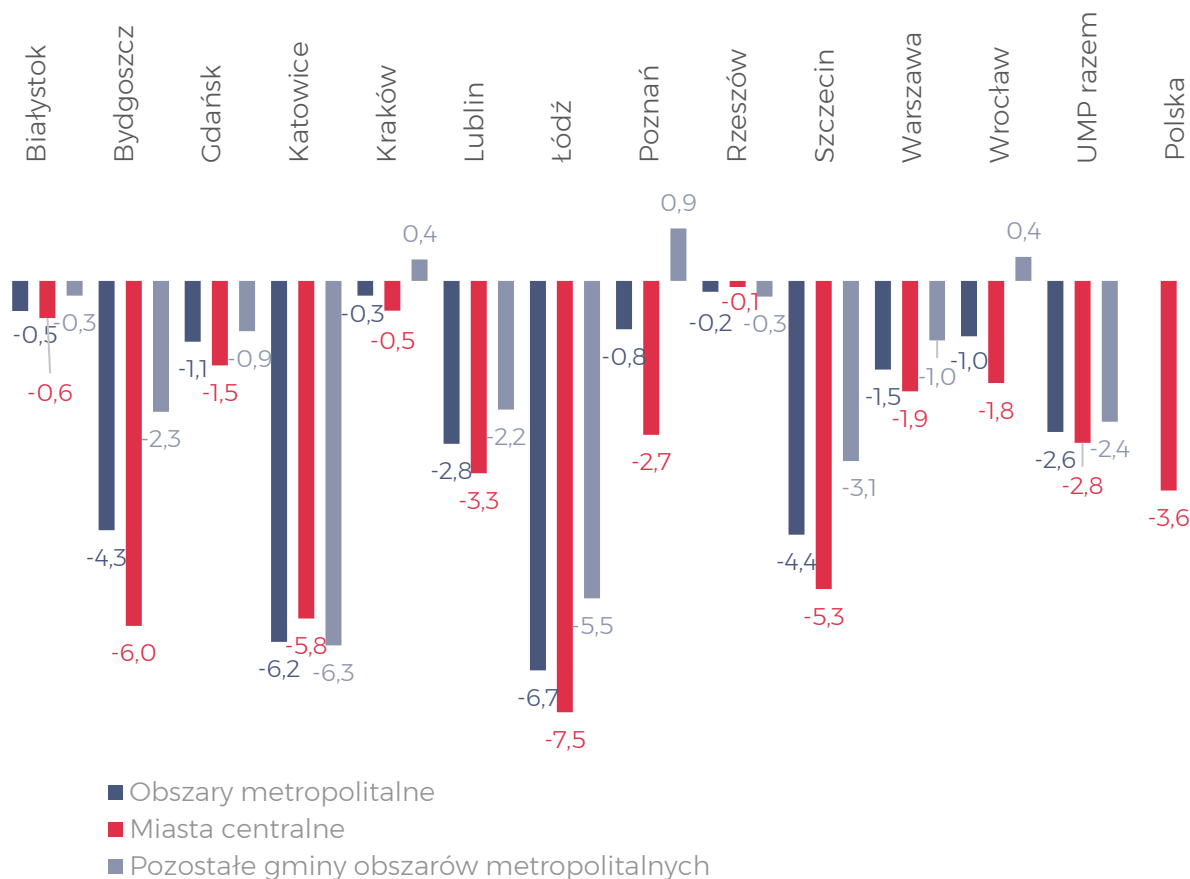

22. <https://samorzad.infor.pl/wiadomosci/6682742,likwidacja-13-porodowek-w-polsce-mz-nie-spelniaja-limitu-400-porodow-rocznie.html> (dostęp. 12. 11. 2024 r.)

3. Przyrost naturalny – porównanie sytuacji poszczególnych miast i gmin stowarzyszeń metropolitalnych

Aby lepiej zobrazować co dla konkretnych miast UMP i ich obszarów metropolitalnych oznaczają zmiany liczby mieszkańców związane z ruchem ludności, a także aby umożliwić porównywanie ich sytuacji, dane na temat przyrostu naturalnego przedstawiamy również w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w obszarach metropolitalnych (wraz z miastami centralnymi), miastach UMP i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów w całej Polsce wynosi -3,6. W 12 miastach UMP łącznie omawiany wskaźnik wynosi -2,8, z kolei w „obwarzankach” miast UMP (łącznie) jest na poziomie -2,4.

We wszystkich miastach UMP przyrost naturalny jest ujemny, co oznacza, że (nie uwzględniając migracji) liczba mieszkańców miast UMP zmniejszyła się. Skala kurczenia się miast jest zróżnicowana. Najmniejszą różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców odnotowano w Rzeszowie (-0,1), Krakowie (-0,5) oraz Białymstoku (-0,6). Na drugim biegunie, z największą różnicą pomiędzy liczbą urodzeń, a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców znajdują się takie miasta jak Szczecin (-5,3), Katowice (-5,8), Bydgoszcz (-6,0) oraz Łódź (-7,5), w tych miastach omawiana relacja jest gorsza niż średnia w całym kraju.

Sytuację obszarów metropolitalnych (m.in. w związku z procesem suburbanizacji) w pewnym stopniu poprawiają gminy podmiejskie – które jak już wykazano, charakteryzują się młodszą populacją niż miasta centralne – niemniej i tak, tylko w 3 z 12 „obwarzanków” odnotowano dodatni przyrost naturalny, który w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi +0,9 w gminach stowarzyszenia poznańskiego oraz +0,4 w otoczeniu Krakowa i Wrocławia.

Największe różnice pomiędzy liczbą urodzeń, a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców odnotowano w gminach stowarzyszenia szczecińskiego (-3,1), łódzkiego (-5,3) oraz katowickiego (-6,3). W pozostałych „obwarzankach” miast UMP omawiana różnica jest mniejsza niż w całej Polsce.

Negatywny trend dotyczący ujemnego przyrostu naturalnego obserwowany od lat ma charakter powszechny. Z „Rocznika Demograficznego GUS 2023” wynika, że w 2022 r. tylko w 18 z 380 powiatów w Polsce (5%) urodziło się więcej osób niż zmarło. Z kolei w 2023 r. dodatni przyrost naturalny zanotowano tylko w 21 powiatach, z których ponad połowa znajduje się w okolicach Gdańska, Krakowa, Poznania, Rzeszowa, Warszawy i Wrocławia. Rekordzistą okazał się powiat kartuski związany funkcjonalnie z Gdańskiem – w tym powiecie na 1000 mieszkańców przyrost naturalny wyniósł 5,3 w 2023 r.²³

Jeśli do tego zjawiska dołączymy konsekwencje związane ze wzrostem liczby zgonów pewne jest, że w obecnych warunkach dodatni przyrost naturalny w skali kraju oraz największych miast jest nierealny. Sytuację lokalnie będzie poprawiać duża liczba urodzeń w gminach podmiejskich w otoczeniu największych metropolii, jednak nie zmieni to ogólnych trendów.

Spadek liczby mieszkańców dla największych miast rodzi wiele problemów natury ekonomicznej, społecznej i przestrzennej. W wymiarze przestrzennym depopulacja objawia się m.in. degradacją starszej tkanki mieszkaniowej i wzrostem liczby pustostanów. W wymiarze społeczno-ekonomicznym zmniejszająca się liczba młodych ludzi negatywnie wpływa na rynek pracy, ponieważ, jest coraz mniej osób w wieku produkcyjnym.

**W 2023 r. tylko
w 21 z 380 powiatów
w Polsce urodziło się więcej
osób niż zmarło**

Kobiet w wieku reprodukcyjnym, tj. 15-49 lat, będzie systematycznie ubywać w przyszłości. Ponadto zmaleje liczba kobiet w młodszym grupach wieku, czyli do 34. roku życia. Podobnie będzie z paniami charakteryzującymi się największą płodnością i natężeniem urodzeń, czyli w wieku 25-34 lata. Natomiast będzie rosła liczba kobiet w wieku 40-49 lat, odznaczających się niską płodnością²⁴.

dr **Anita Abramowska-Kmon** – Kierownik Zakładu Demografii, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

”

²³. Rocznik Demograficzny 2024 GUS.

²⁴. A. Abramowska-Kmon, wypowiedź dla portalu biznes, interia.pl (<https://biznes.interia.pl/gospodarka/news-liczba-polakow-bedzie-malec-eksperti-prognozuja-dodatni-przy,nld,4406543>), dostęp 12. 11. 2024 r.

W wyniku ubytku mieszkańców zmniejsza się również popyt na konsumpcję dóbr i usług, co ma negatywne konsekwencje dla funkcjonowania przedsiębiorstw, a także zniechęca sektor prywatny do inwestycji i tworzenia nowych miejsc pracy.

W związku z tym, miasta powinny pracować nad elastycznymi strategiami funkcjonowania w realiach zmniejszającej się liczby ludności, aby utrzymać wysoką jakość życia i atrakcyjność do osiedlania się. Samorządy mają narzędzia, aby przeciwdziałać negatywnym konsekwencjom ubytku mieszkańców. Aby zwiększać popyt na dobra i usługi oraz stymulować lokalny rynek pracy warto m.in. realizować programy rewitalizacji (zarówno starszych kwartałów mieszkalnych, jak i terenów przemysłowych), a także zachęcać sektor prywatny do inwestowania (np. w zakłady nowoczesnego przemysłu) np. tworząc specjalne strefy ekonomiczne lub zapewniając preferencyjne warunki funkcjonowania przedsiębiorstw.

Ponadto w interesie miast jest zachęcanie do migracji mieszkańców innych regionów m.in. poprzez politykę migracyjną, mieszkaniową czy inwestycje w budowę miejskich mieszkań przeznaczonych na tani wynajem. Ponadto, niezwykle istotna jest promocja turystyki, która w pewnym stopniu może zastąpić kurczący się popyt generowany przez lokalnych mieszkańców. Niewątpliwie należy również inwestować w infrastrukturę drogową oraz sprawny transport publiczny, który pozwoli mieszkańcom gmin podmiejskich na realizowanie swoich potrzeb w mieście centralnym, co przełoży się na zyski lokalnych przedsiębiorców.

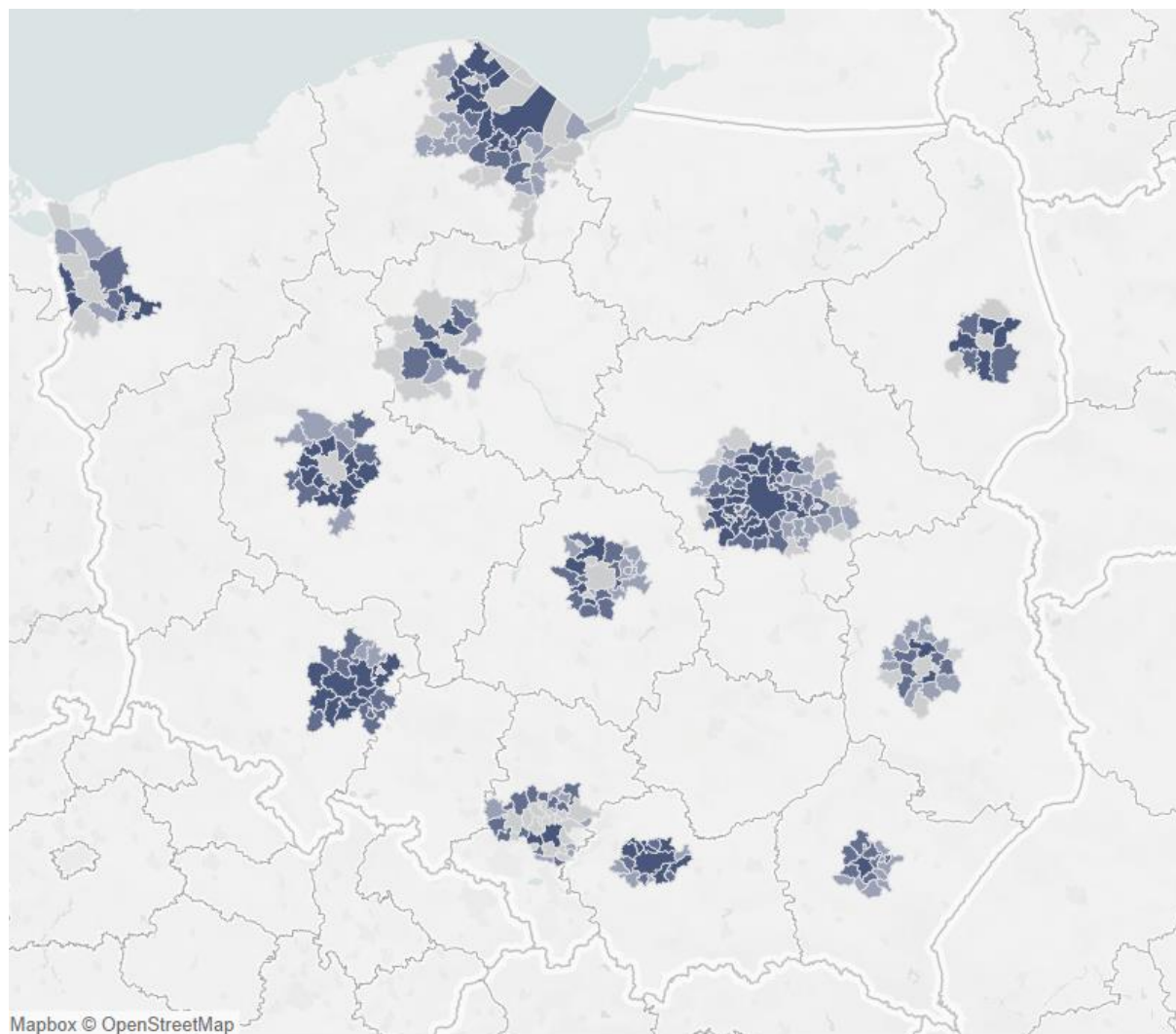

V. MIGRACJE

1. Sytuacja migracyjna w miastach UMP i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych – dane ogółem

Dla władz państwowych i samorządowych wątek migracji – zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych – staje się w ostatnich latach coraz ważniejszy w kontekście obserwowanych trendów demograficznych i postępującej depopulacji. Wydaje się, że na szczeblu centralnym więcej uwagi poświęca się zagadnieniu migracji zagranicznych, niż przepływowi mieszkańców pomiędzy poszczególnymi gminami i miastami w granicach kraju. Z kolei dla władz największych miast – mimo, że to do nich przyjeżdża znaczna część migrantów z zagranicy – to migracje wewnętrzne mają większe znaczenie, ponieważ znaczna ich część dotyczy przeprowadzek z lub do największych miast i ich obszarów metropolitalnych w ramach wspomnianego już procesu suburbanizacji. Z perspektywy funkcjonowania obszarów metropolitalnych oba typy migracji – jeśli ich salda są dodatnie – mają pozytywny wpływ, ponieważ m.in. hamują proces depopulacji oraz pozwalają uzupełniać luki na lokalnych rynkach pracy.

Saldo migracji ogółem w gminach tworzących 12 obszarów metropolitalnych miast UMP w 2023 r.

Mapbox © OpenStreetMap

Natężenie cechy

min.

max.

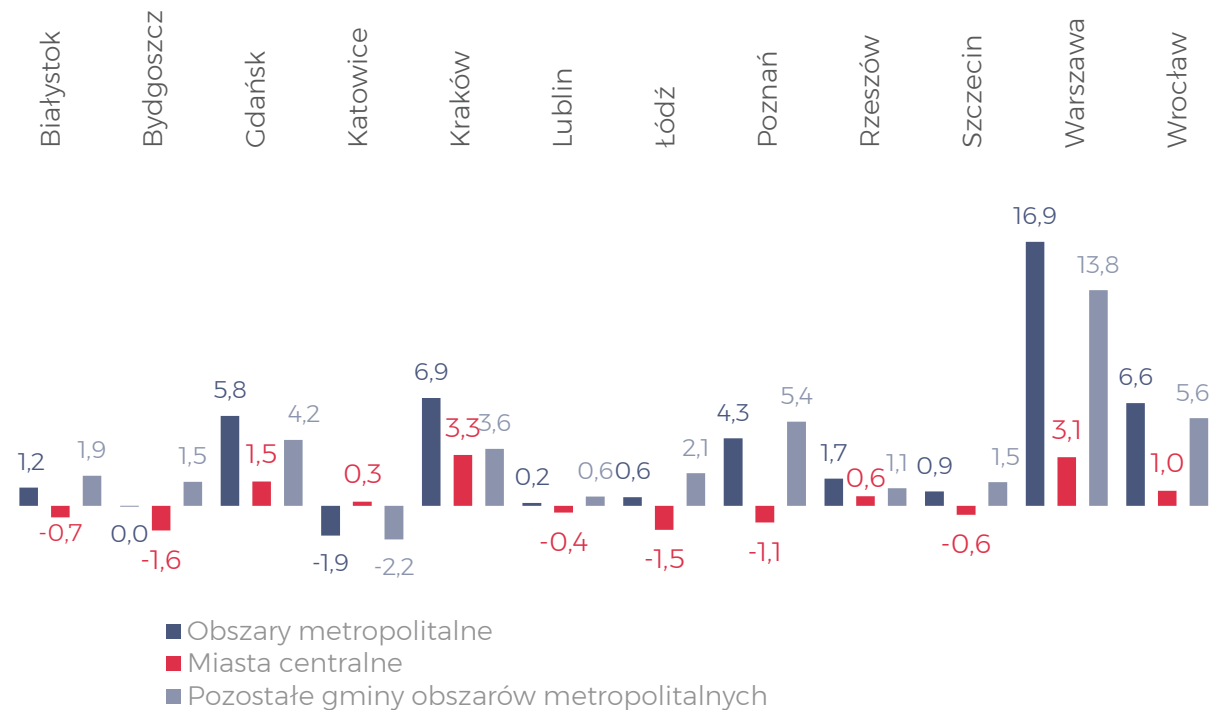
Źródło: Metropolie w liczbach - Dashboard UMP: <https://metropolie.pl/metropolie-w-liczbach/dashboard>

Metropolie w liczbach – Ludność największych polskich metropolii

Dane GUS dotyczące migracji nie oddają pełnej skali tego zjawiska. Dzieje się tak m.in. ze względu na: brak obowiązku meldunkowego w Polsce, swobodny przepływ mieszkańców różnych państw w ramach Strefy Schengen czy niejednoznaczny charakter części migracji. Trudności w pozyskaniu kompletnych danych na temat migracji, doświadczają urzędy statystyczne wielu państw. Nie zmienia to jednak faktu, że na podstawie dostępnych danych możemy skutecznie określać główne trendy i wnioskować na temat zachodzących na naszych oczach zmian związanych z tym zagadnieniem.

Z uwagi na powyższe zastrzeżenie, a także niewielki udział migracji zagranicznych wśród omawianych typów migracji (saldo migracji zagranicznych w skali całego kraju to + 6,8 tys. osób a dla 12 obszarów metropolitalnych miast UMP to + 5,6 tys. osób), w niniejszej analizie dane dotyczące salda migracji zagranicznych i wewnętrznych na pobyt stałych prezentujemy łącznie. Jednocześnie sygnalizujemy, że względu na duży potencjał osadniczy obszarów metropolitalnych miast UMP oraz fakt, że w ostatnich latach Polska stała się państwem imigracyjnym, rzeczywista skala obu typów migracji może być większa niż to wynika z danych.

Saldo migracji na pobyt stały ogółem w obszarach metropolitalnych (wraz z miastami centralnymi), miastach UMP oraz pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w 2023 r. (w tys. osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

W 2023 r. w 12 miast UMP łącznie zamieszkało o 3,8 tys. osób więcej niż się z nich wyprowadziło. W tym samym czasie saldo migracji dla wszystkich „obwarzanków” miast UMP w ujęciu łącznym wyniosło aż 39,3 tys. osób.

W liczbach bezwzględnych spośród miast UMP najwięcej nowych mieszkańców (w ramach procesów migracyjnych) przybyło w Krakowie (+3,3 tys. osób), Warszawie (+3,1 tys. osób) oraz w Gdańsku (+ 1,0 tys. osób). Z kolei największy odpływ mieszkańców odnotowano w Bydgoszczy (-1,6 tys. osób), Łodzi (-1,5 tys. osób) oraz w Poznaniu (-1,1 tys. osób).

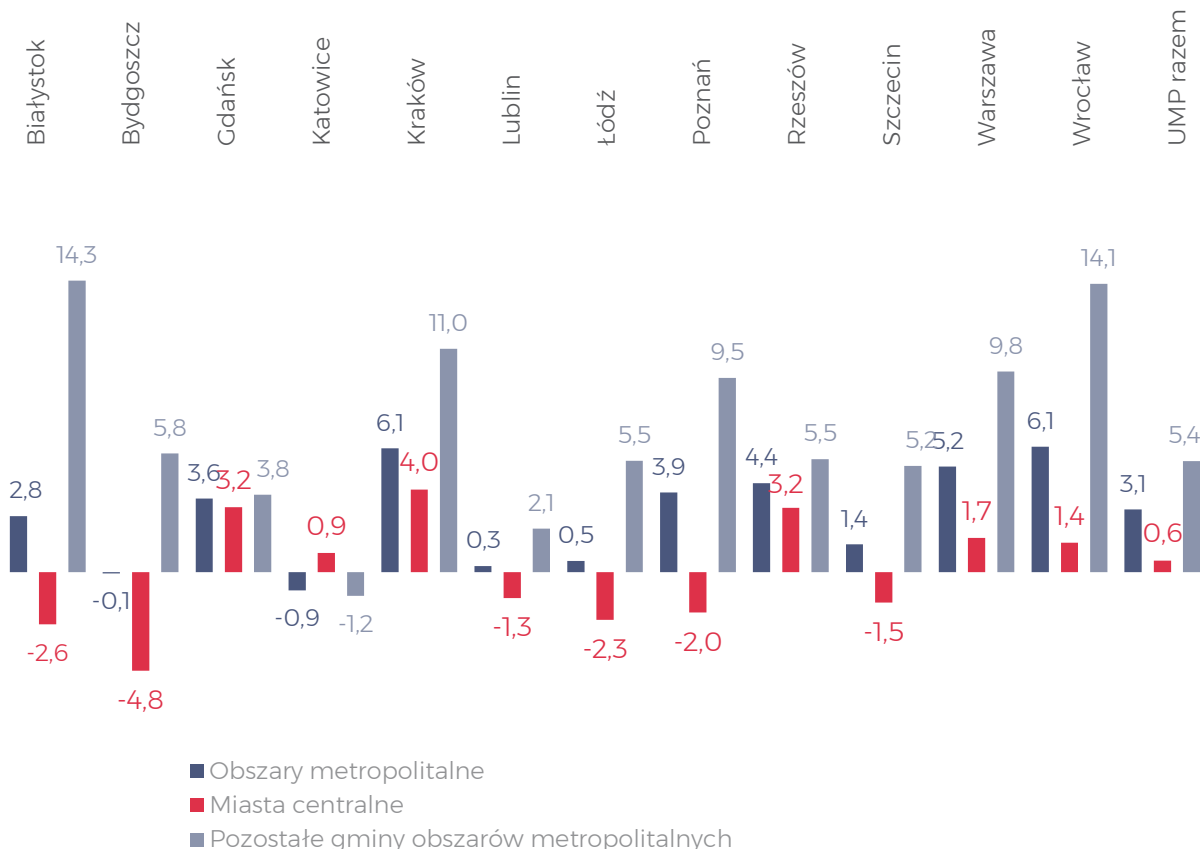
Gdy przyjrano się poszczególnym „obwarzankom” miast UMP największy napływ nowych mieszkańców odnotowano w gminach stowarzyszenia warszawskiego (+13,8 tys. osób), poznańskiego (+5,8 tys. osób) oraz gdańskiego (+4,2 tys. mieszkańców). Wśród „obwarzanków” miast UMP tylko w przypadku okolic Katowic zauważono ujemne saldo migracji – z tego obszaru wyprowadziło się o 2,2 tys. osób więcej niż w nim zamieszkało. Spośród pozostałych gmin stowarzyszeń metropolitalnych najmniej nowych mieszkańców pojawiło się w gminach „podmiejskich” Rzeszowa (+0,6 tys. osób) oraz Szczecina (+1,1 tys. osób).

3,8 tys. - o tyle więcej osób zamieszkało w 12 miastach UMP niż się z nich wyprowadziło w 2023 r.

2. Porównanie sytuacji migracyjnej w poszczególnych miastach i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych

Aby dokładniej zaprezentować skalę zjawiska migracji w poszczególnych miastach UMP i gminach stowarzyszeń metropolitalnych, a także umożliwić porównywanie ich sytuacji w kontekście ogólnej liczby mieszkańców, saldo migracji przedstawiamy również w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 mieszkańców w obszarach metropolitalnych (wraz z miastami centralnymi), miastach UMP oraz pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

Pomimo postępującej depopulacji kraju obserwowanej w ostatnich latach, obszary metropolitalne miast UMP wciąż przyciągają więcej nowych mieszkańców niż się z nich wyprowadza, a za przeważającą większość napływu nowych mieszkańców odpowiadają migracje do gmin podmiejskich miast UMP.

Migranci opuszczają swoje dotychczasowe miejsce zamieszkania m.in. w poszukiwaniu lepszej jakości życia oraz aby poprawić swoją sytuację zawodową czy zdobyć wykształcenie. W tym kontekście miasta UMP i ich obszary metropolitalne wydają się naturalnym kierunkiem migracji, zarówno dla mieszkańców innych rejonów kraju, jak i imigrantów z zagranicy osiedlających się w Polsce.

W 2023 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców saldo migracji dla 12 miast UMP łącznie wyniosło 0,6, z kolei dla wszystkich gmin stowarzyszeń metropolitalnych było to już 5,4. Sytuacja w poszczególnych miastach UMP jest zróżnicowana – w wyniku procesów migracyjnych w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Rzeszowie, Warszawie i Wrocławiu mieszkańców przybyło. Z kolei z Białegostoku, Bydgoszczy, Lublina, Łodzi, Poznania i Szczecina wyprowadziło się więcej osób niż w nich osiedliło. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców bilans migracji jest najbardziej korzystny w Krakowie (+4,0) oraz Gdańsku i Rzeszowie (po +3,2). Z kolei największy ubytek mieszkańców związany z migracjami odnotowano w Bydgoszczy (-4,8), Białymstoku (-2,6) oraz w Łodzi (-2,3).

Sytuacja migracyjna w gminach „obwarzanków” miast UMP jest zgoła odmienna. Z wyjątkiem gmin stowarzyszenia katowickiego, dla których saldo migracji wyniosło -1,2, w „obwarzankach” miast UMP bilans migracji jest dodatni, niemniej silnie zróżnicowany pod względem skali. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwięcej mieszkańców zyskały gminy stowarzyszenia białostockiego (+ 14,3), wrocławskiego (+ 14,1) oraz krakowskiego (+11,0). Na drugim biegunie – wśród obwarzanków z najniższym dodatnim saldem migracji – znalazły się gminy podmiejskie Lublina (+2,1), Gdańska (+3,8) oraz Szczecina (+5,2).

W przypadku 10 z 12 obszarów metropolitalnych (z wyjątkiem bydgoskiego oraz GZM) dane potwierdzają tezę dotyczącą niezwykle ważnej roli gmin podmiejskich w utrzymywaniu dodatniego salda migracji w granicach całych obszarów. Napływ nowych mieszkańców do gmin podmiejskich niejako „ratuje” miasta UMP przed negatywnymi konsekwencjami depopulacji, zapewniając im większą liczbę „użytkowników miast” co pozytywnie wpływa na ich sytuację gospodarczą.

3. Migracje wewnętrzne a proces suburbanizacji największych polskich miast

Migracje z obszarów wiejskich, mniejszych miast oraz regionów peryferyjnych do największych miast w większości dotyczą ludzi młodych, wśród których przeważają kobiety²⁵. Ludzie młodzi migrują do miast m.in. na studia oraz ze względu na lepsze perspektywy zawodowe. Co dla regionów peryferyjnych w dłuższej perspektywie oznacza znaczny regres nie tylko ludnościowy, ale też społeczno-gospodarczy.

Na wsiach, w małych i średnich miastach [w perspektywie następnych 20-30 lat - przyp. red.] pozostaną uwięzieni z niskimi emeryturami starsi ludzie z dwóch wyżów demograficznych lat 50. i 80., a gminom brakować będzie pieniędzy na zapewnienie im opieki. Ich dzieci wtedy 40-50 letnie, które wyjechały do „wielkiej piątki” (Warszawa, Gdańsk, Poznań, Kraków i Wrocław) lub za granicę nie będą w stanie im pomóc, bo ich koszty życia, pochłonięcie własnymi dziećmi i sprawami oraz odległość mocno to skomplikują²⁶.

Prof. dr hab. **Romuald Jończy** – Katedra Ekonomii i Badań nad Rozwojem, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Część tego typu migracji w dłuższej perspektywie staje się elementem procesu suburbanizacji największych miast. Migranci z innych rejonów kraju, którzy zakończyli proces edukacji i zdobyli stabilną pozycję zawodową, a także założyli rodzinę lub chcą ją założyć, wyprowadzają się do dzielnic obrzeżnych lub gmin podmiejskich. Proces ten dotyczy oczywiście również „rdzennych” mieszkańców dzielnic centralnych.

W tym kontekście badacze często mówią o suburbanizacji mieszkaniowej lub rezydencjonalnej, która oznacza *ruch ludności i funkcji mieszkaniowej z administracyjnych granic miasta na wieś. Najczęściej postrzegana jest jako rezultat wielu indywidualnych decyzji osób poszukujących określonych cech środowiskowych nowego miejsca zamieszkania²⁷.*

Jako jeden z powodów wyprowadzki do oddalonych dzielnic i na przedmieścia (szczególnie w ostatnich latach) należy uznać sytuację na rynku nieruchomości. Zawrotne ceny mieszkań w centralnych dzielnicach miast sprawiają, że (szczególnie) młode rodziny z dziećmi lub pary chcące założyć rodzinę, wyprowadzają się do dzielnic i gmin, gdzie mieszkania lub działki są tańsze.

Do czynników wypychających z centrów miast należą również kwestie środowiskowe (zanieczyszczenie powietrza, czy zanieczyszczenie światłem i hałasem), chęć posiadania ogrodu i terenów zielonych w najbliższej okolicy, niższe podatki od nieruchomości na przedmieściach czy starzejącą się i coraz mniej atrakcyjna tkanka mieszkaniowa w centrach miast²⁸.

25. P. Śleszyński, *Migracje Wewnętrzne w Sytuacja Demograficzna Polski Raport 2022-2023*, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2024 r.

26. R. Jończy wypowiedź dla portalu forsal.pl: <https://forsal.pl/gospodarka/demografia/artykuly/8585448,migracja-polakow-do-duzych-miast-jednym-z-glownych-powodow-spadku-dzietnosci.html> (dostęp 12.11. 2024 r.)

27. A. Jadach-Sepiolo, P. Legutko-Kobus, *Suburbanizacja – ujęcie teoretyczne i specyfika w krajach Europy Środkowo-Wschodniej*, w *Suburbanizacja w Polsce jako wyzwanie dla polityki rozwoju*, wyd. PAN, Warszawa 2021 r.

28. Tamże.

Skalę procesu suburbanizacji w całym kraju dobrze oddaje następująca statystyka. Zdaniem Jana Szyszko – wiceministra w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej *80% mieszkańców w Polsce buduje się w 20% wszystkich gmin, a brak mieszkań jest jednym z czynników wypychania ludzi z mniejszych ośrodków*²⁹. Znaczna część z tych 20% gmin znajduje się w granicach obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich i powiatowych.

Suburbanizacja mimo, że powoduje odpływ mieszkańców z dzielnicy centralnych sprawia, że miasta wciąż mogą się rozwijać gospodarczo, ponieważ działający w nich przedsiębiorcy i firmy korzystają z zasobu pracowników mieszkających również w gminach podmiejskich. Migracje do miast i obszarów metropolitalnych zasilają też ich populację osobami przedsiębiorczymi i wykształconymi, co przekłada się na wzrost innowacyjności i konkurencyjności firm, a w konsekwencji zwiększa ich zyski. Z kolei gminy podmiejskie zyskują nowych mieszkańców, co pozytywnie wpływa na kondycję finansów publicznych – wzrastają dochody z tytułu podatków. Nowi mieszkańcy są też impulsem rozwojowym dla lokalnej gospodarki.

Na tym jednak lista pozytywnych konsekwencji tego zjawiska się kończy, a tych negatywnych jest znacznie więcej. Na potrzeby tej analizy przedstawiamy tylko te najbardziej istotne i uniwersalne.

Z perspektywy miast centralnych i ich mieszkańców niewątpliwie problemem jest:

- Odpływ mieszkańców (szczególnie młodych), który obniża wpływy do lokalnych budżetów z tytułu podatków;
- Wyludnianie się dzielnic centralnych obniża efektywność i zwiększa koszty utrzymania infrastruktury technicznej, społecznej i transportowej na obszarach z coraz mniejszą gęstością zaludnienia;
- Konieczność budowy i utrzymywania infrastruktury transportowej, obsługującej użytkowników miasta zamieszkujących na jego obrzeżach;
- Konieczność transformacji i dostosowanie usług publicznych do starzejącego się społeczeństwa;
- Utrudnienia komunikacyjne, zanieczyszczenie powietrza i hałas związane z obsługą transportu indywidualnego mieszkańców przedmieść;
- Ograniczenie dostępu dla mieszkańców do otwartych, zielonych terenów rekreacyjnych na peryferiach³⁰.

29. J. Szyszko, wypowiedź dla portalu money.pl <https://www.money.pl/gospodarka/zwiekszenie-dostepnosc-gruntow-nowy-pomysl-rzadu-7062084079156032a.html> (dostęp 12.11.2024 r.)

30. N. Stelmaszewska, *Konsekwencje suburbanizacji dla miast i stref podmiejskich w świetle literatury krajowej i zagranicznej*, wyd. IRMIR, Kraków-Warszawa, 2020 r.

Dla gmin podmiejskich i ich mieszkańców suburbanizacja oznacza z kolei:

- Chaos przestrzenny, brak ciągłości zabudowy i obecność przeskalowanych osiedli;
- Monofunkcyjność – dominuje funkcja mieszkaniowa;
- Lokalizowanie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, logistycznych i przemysłowych;
- Degradację obszarów cennych przyrodniczo i zmianę stosunków wodnych;
- Konieczność ogromnych nakładów finansowych na budowę i modernizację infrastruktury technicznej (np. wod.-kan.) i transportowej;
- Wzrost kosztów i czasu dojazdu do miasta;
- Konieczność ogromnych nakładów na zapewnienie infrastruktury społecznej dla nowych mieszkańców (np. żłobki, przedszkola czy przychodnie);
- Zmianę tkanki społecznej i wynikające z niej lokalne konflikty pomiędzy nowymi, a „starymi” mieszkańcami;
- Frustrację osób młodych związaną ze zbyt dużym oddaleniem od rówieśników i miejsc rozrywki oraz koniecznością codziennych dojazdów szkół i uczelni położonych w mieście³¹.

W kontekście niedoborów usług społecznych i infrastruktury w gminach podmiejskich, a także wspomnianą frustracją ludzi młodych wychowanych na przedmieściach warto wspomnieć o nowym zjawisku coraz częściej (choć wciąż w niewielkiej skali) opisywanym przez badaczy suburbanizacji, które Katarzyna Kajdanek określiła jako „Powrotnictwo”.

Według Katarzyny Kajdanek, wśród powrotników można wyróżnić 3 grupy: młodych dorosłych, rodziny z dziećmi w wieku szkolnym oraz osoby starsze.

Jednym z powodów decyzji o przeprowadzce (powrocie) do miasta wśród młodych dorosłych wychowanych na przedmieściach jest doświadczenie izolacji społecznej i „bycia pomiędzy” dwoma ważnymi w okresie dojrzewania światami społecznymi, czyli szkołą i rówieśnikami (w mieście) a domem i rodziną (na przedmieściach). Negatywne odczucia dotyczące przebiegu okresu dojrzewania oraz wspomnienie konieczności codziennych dojazdów z i do miasta, a także ograniczonego kontaktu z rówieśnikami poza szkołą skłania młodych dorosłych do wyprowadzki do miasta, w celu zapewnienia swoim dzieciom innego niż sami doświadczyli „scenariusza” dzieciństwa i młodości³².

31. N. Stelmaszewska, *Konsekwencje suburbanizacji dla miast i stref podmiejskich w świetle literatury krajowej i zagranicznej*, wyd. IRMIR, Kraków-Warszawa, 2020 r.

32. K. Kajdanek *Powrotnicy. Reurbanizacja w perspektywie przebiegu życia*, wyd. Nomos, Wrocław, 2022 r.

Drugą kategorią powrotników są młode małżeństwa, które przed pojawieniem się pierwszego dziecka wyprowadziły się z miasta. Do powrotu skłania ich rozczarowanie i rozdźwięk pomiędzy wyobrażeniami na temat życia na przedmieściach, a stanem faktycznym.

Ostatnią grupą osób powracających z przedmieść do miast są seniorzy, dla których wraz z obniżeniem zarobków na emeryturze utrzymanie dużego domu staje się ciężarem. W dodatku na przedmieściach często nie mają wystarczającego dostępu do usług medycznych, których z wiekiem potrzebują coraz częściej. Te czynniki wraz z mniejszą mobilnością sprawiają, że wracają do miast, gdzie większość codziennych potrzeb mogą załatwić w najbliższej okolicy.

Jak podkreśla badaczka powrotnictwo na razie w Polsce jest zjawiskiem o niewielkiej skali. Wydaje się jednak, że zarysowane powody powrotów do miast mogą być uniwersalnym doświadczeniem wielu mieszkańców gmin podmiejskich zatem istnieje potencjał, aby w przyszłości powrotnictwo występowało częściej³³.

Mieli nadzieję na więcej przestrzeni i na odpoczynek po pracy, a doświadczyli brutalnej rzeczywistości. Dom okazał się drogi, a utrzymanie go w dobrej kondycji wymagało wiele czasu. (...) Wydawało się im również, że wieś będzie miejscem bliskiego kontaktu z naturą – dziś jednak wiele działek dookoła nich jest zabudowanych, a sąsiedzi oszczędzają na ekologicznym paliwie i na wsi jest fatalna jakość powietrza³⁴.

Prof. dr hab. **Katarzyna Kajdanek** – Zakład Socjologii Miasta i Wsi, Uniwersytet Wrocławski

4. Migracje zagraniczne a sytuacja na rynku pracy w Polsce i w największych miastach

Największe miasta oraz (w mniejszej skali) ich gminy podmiejskie są naturalnymi kierunkami imigrantów z zagranicy osiedlających się w Polsce. To w nich znajdują się uniwersytety przyciągające zagranicznych studentów. Rynek pracy jest zróżnicowany i chłonny, zapewniając zatrudnienie zarówno expatom (specjalistom z zagranicy zatrudnionym w polskich oddziałach międzynarodowych korporacji), jak i osobom szukającym zatrudnienia w pracach prostych i niskopłatnych.

Warto zauważyć, że z danych GUS wynika, że w 2023 r. z na stałe z Polski za granicę wyjechało 9,9 tys. osób z czego tylko 16% (1,6 tys. osób) opuściło miasta UMP. Z drugiej strony wśród migrantów przyjeżdżających do Polski na stałe, których łącznie było 16,7 tys. aż 34% osiedliło się w miastach UMP (5,6 tys. osób). Dane te potwierdzają, że to metropolie mają największy potencjał przyciągania migrantów zagranicznych w Polsce.

Rozpatrując kwestię migracji zagranicznej do Polski w kontekście funkcjonowania miast UMP i ich obszarów metropolitalnych, a także potrzeb rynku pracy i stabilności systemu emerytalnego, warto przyrzeć się danym ZUS na temat migrantów zarejestrowanych w polskim systemie ubezpieczeń społecznych.

33. K. Kajdanek, wypowiedź dla podcast'u *Świat Słyszany z Koszarowej*, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

34. K. Kajdanek *Powrotnicy. Reurbanizacja w perspektywie przebiegu życia*, wyd. Nomos, Wrocław, 2022 r.

Zdaniem analityków Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w obecnej sytuacji demograficznej – czyli starzeniu się społeczeństwa, coraz mniejszej liczbie urodzeń i postępującej depopulacji – aby zapewnić rozwój gospodarki, zaspokoić potrzeby rynku pracy czy choćby utrzymać stabilność systemu emerytalnego niezbędne jest szersze otwarcie granic i zachęcenie do osiedlenia się w Polsce obywateli innych państw. Z danych ZUS wynika, że na koniec czerwca 2024 r. w całej Polsce zgłoszonych do ZUS – zatem w ogromnej większości pracujących – było 1,16 mln cudzoziemców, co stanowi około 7% wszystkich pracujących w kraju³⁵. To znacznie więcej niż jeszcze kilka lat temu, a z miesiąca na miesiąc ich liczba rośnie, jednak wciąż w zbyt małym tempie. Z symulacji przeprowadzonej przez ekspertów ZUS wynika, że aby utrzymać równowagę pomiędzy rynkiem pracy a systemem emerytalnym do 2033 r. liczba cudzoziemców pracujących w Polsce powinna wynieść ponad 2,6 mln osób. W przeciwnym razie będziemy obserwowali coraz większy deficyt pracowników, a system emerytalny będzie przeciążony, co w wieloletniej perspektywie skutkować będzie zmniejszaniem się realnej wysokości świadczeń.

Coroczny napływ od 100 do 180 tysięcy migrantów w wieku produkcyjnym w najbliższych latach wydaje się nierealny w obecnej sytuacji geopolitycznej. Po kilku latach trendu wzrostu migracji zagranicznych, w 2023 r. w ZUS odnotowano tylko 65 tys. nowych cudzoziemców-pracowników³⁶.

W tym kontekście należy pamiętać, że migranci to nie tylko pracownicy, ale też konsumenci, co jest istotne z perspektywy rozwoju przedsiębiorstw i gospodarki. Malejąca populacja kraju dla polskich firm oznacza kurczenie się rynków zbytu, co może okazać się szczególnie dotkliwie, biorąc pod uwagę fakt, że w sąsiednich krajach społeczeństwo również się starzeje. Bez napływu migrantów przedsiębiorcy będą mieli coraz mniejszą pulę klientów (co może oznaczać mniejsze zyski), a także trudniej będzie im się rozwijać i zwiększać produkcję ze względu na niedobór kandydatów do pracy czy możliwości inwestycyjnych.

Deficyt pracowników jest już w 2024 roku jedną z najczęściej wymienianych barier dla rozwoju przedsiębiorstw w Polsce (...) Imigracja jest jednym z najważniejszych środków zaradczych na kryzys demograficzny i problemy na rynku pracy (...) W obliczu dynamicznych zmian demograficznych, starzejącego się społeczeństwa oraz rosnącego deficytu pracowników, Polska stoi przed koniecznością opracowania skutecznej polityki migracyjnej, która odpowie na aktualne i przyszłe potrzeby rynku pracy. Jednym z kluczowych elementów tej polityki jest otwarcie się na napływ nie tylko wykwalifikowanych, ale również niewykwalifikowanych pracowników z zagranicy³⁷.

dr Kamil Sobolewski – Główny ekonomista, Pracodawcy RP

Efektywna polityka migracyjna powinna uwzględniać potrzeby i możliwości wszystkich zainteresowanych stron – przedsiębiorców, migrantów, ale przede wszystkim zwykłych obywateli kraju przyjmującego. Kompleksowy i zaplanowany proces przyjmowania i integrowania migrantów z polskim społeczeństwem jest w stanie zniwelować potencjalne negatywne konsekwencje społeczno-kulturowe.

35. ZUS: Podsumowanie sytuacji finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w pierwszym półroczu 2024 r.

36. ZUS: Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych 2023 r.

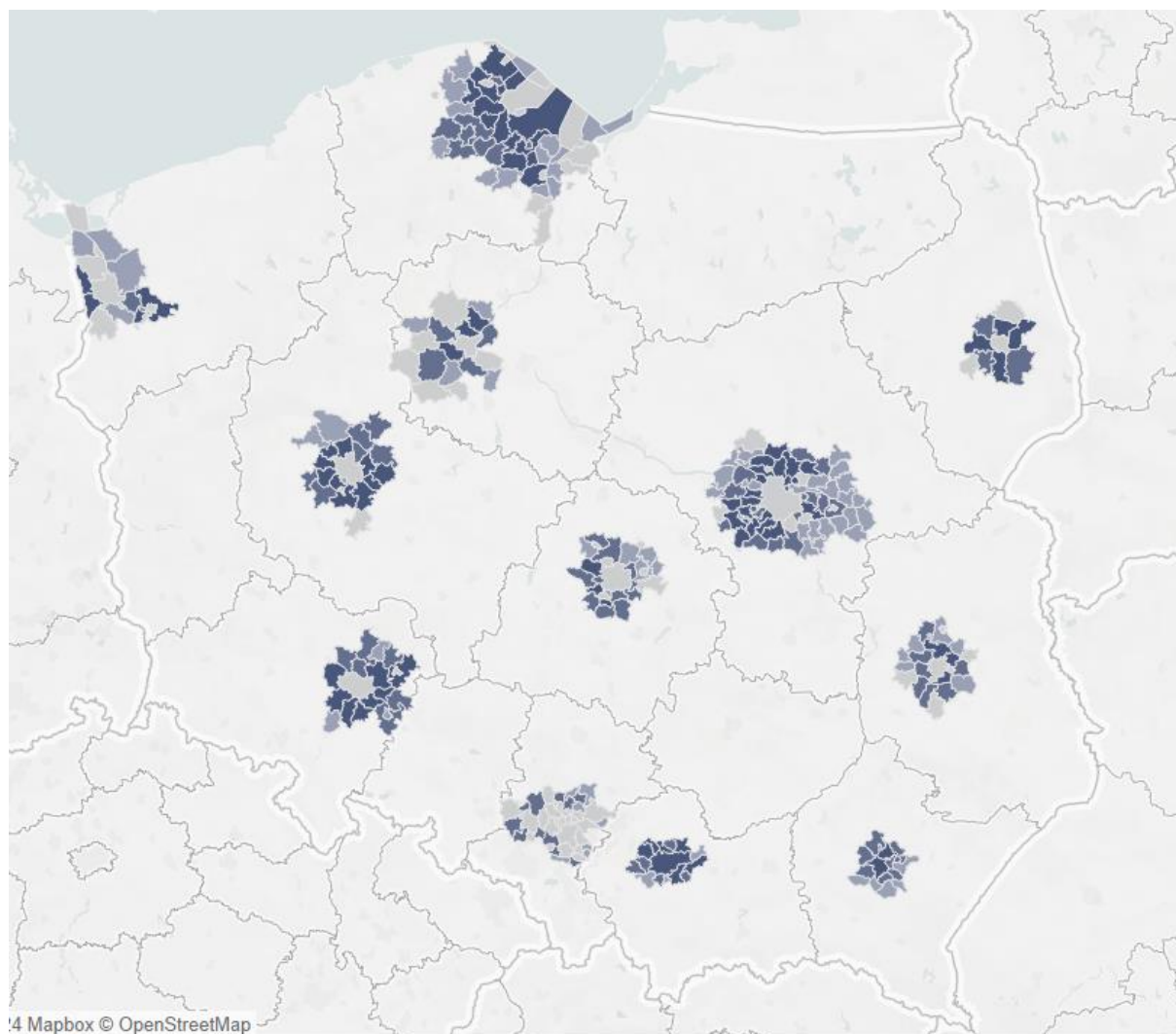
37. Raport Pracodawcy RP Imigracja Ratunek dla gospodarki i korzyści społeczne, Warszawa, 2024 r.

VI. PRZYROST RZECZYWISTY LUDNOŚCI

1. Rzeczywista zmiana liczby ludności - dane ogółem

W poprzednich rozdziałach pokazaliśmy tendencje i kierunki zmian związanych ze strukturą mieszkańców, ruchem naturalnym czy procesami migracyjnymi. Jednak jak w całości prezentuje się obraz zmiany liczby mieszkańców miast UMP, ich podmiejskich gmin oraz całych obszarów metropolitalnych? Aby się tego dowiedzieć na podstawie danych o przyroście naturalnym oraz saldach migracji wewnętrznych i zagranicznych wyliczyliśmy przyrost rzeczywisty mieszkańców w wartościach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Przyrost rzeczywisty w gminach tworzących 12 obszarów metropolitalnych miast UMP w 2023 r.

Natężenie cechy

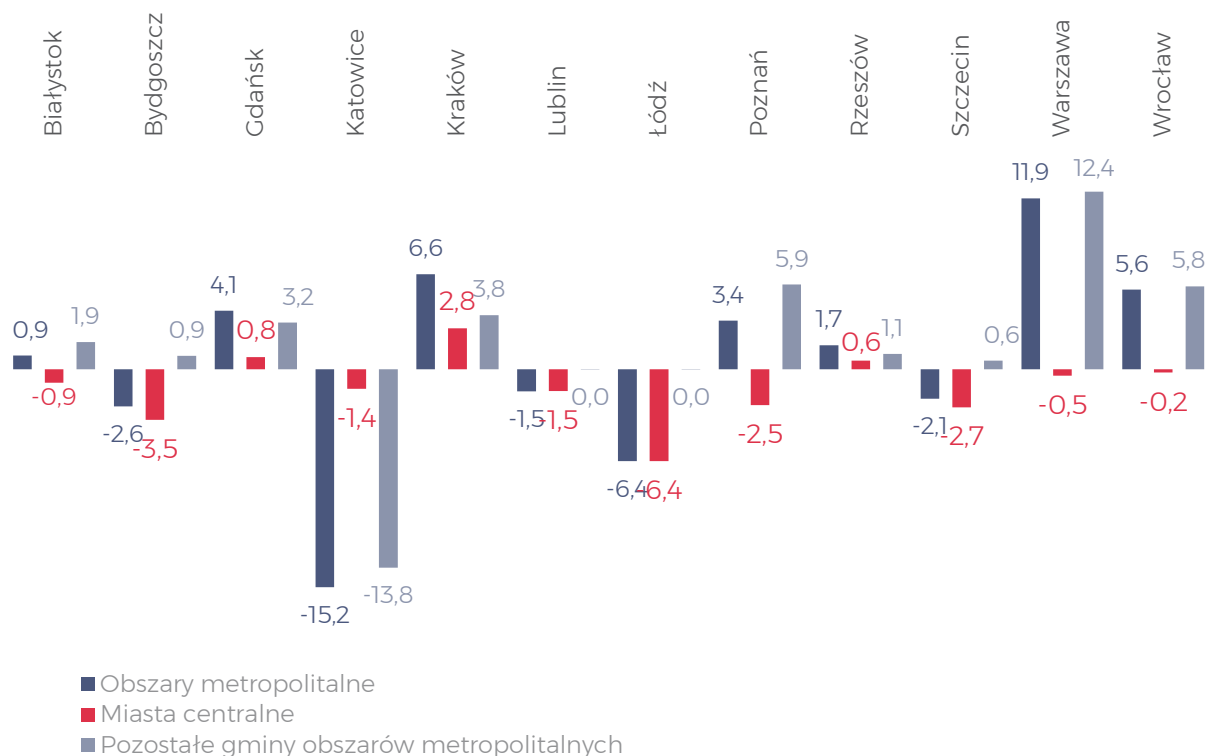

min.

max.

Źródło: Metropolie w liczbach - Dashboard UMP: <https://metropolie.pl/metropolie-w-liczbach/dashboard>

Przyrost rzeczywisty w obszarach metropolitalnych (wraz z miastami UMP), miastach centralnych i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w 2023 r. (w tys. osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

Po zsumowaniu sald: przyrostu naturalnego, migracji wewnętrznych oraz migracji zagranicznych okazuje się, że w 2023 r. w 12 miastach UMP łącznie rzeczywista liczba mieszkańców zmniejszyła się o 15,3 tys. W tym samym czasie w „obwarzankach” miast UMP łącznie przybyło 21,7 tys. mieszkańców. W konsekwencji o 6,4 tys. osób wzrosła liczba mieszkańców wszystkich obszarów metropolitalnych łącznie.

Wśród miast UMP w 2023 r. tylko w 3 miastach wzrosła rzeczywista liczba mieszkańców. W Krakowie przybyło 2,8 tys. mieszkańców, w Gdańsku 0,8 tys., a w Rzeszowie 0,6 tys. W pozostałych miastach UMP odnotowano spadek liczby ludności. Najwięcej mieszkańców ubyło w Łodzi (-6,4 tys.), Bydgoszczy (-3,5 tys.) oraz w Szczecinie (-2,7 tys.).

Gdy przyjrzano się pozostałym gminom stowarzyszeń metropolitalnych największy wzrost liczby mieszkańców odnotowano w okolicach: Warszawy (+ 12,4 tys. osób), Poznania (+5,9 tys. osób) oraz Wrocławia (+ 5,8 tys. osób). W gminach stowarzyszenia lubelskiego i łódzkiego w 2023 r. rzeczywista liczba mieszkańców praktycznie nie uległa zmianie. Jedynym „obwarzankiem” miast UMP, w którym ubyło mieszkańców były gminy stowarzyszenia katowickiego, gdzie w ciągu roku liczba mieszkańców zmniejszyła się o 13,8 tys. osób.

W 2023 r. rzeczywista zmiana liczby ludności wyniosła:

-15,3 tys. - w 12 miastach UMP

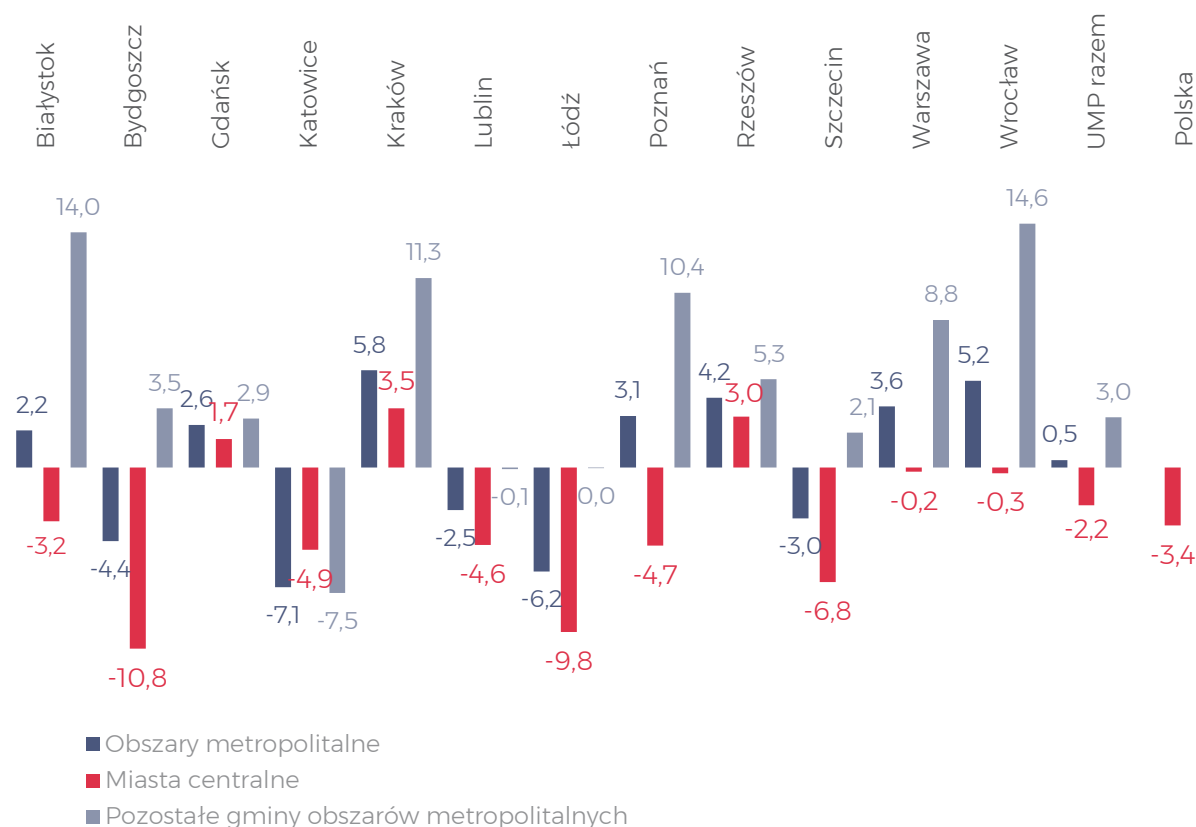
+21,7 tys. - w pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych

-129,8 tys. - w Polsce

2. Porównanie realnej sytuacji ludnościowej poszczególnych miast i pozostałych gmin stowarzyszeń metropolitalnych

Aby uchwycić skalę zmian liczby mieszkańców w kontekście wielkości ich populacji, a także umożliwić porównanie sytuacji poszczególnych obszarów przyrost rzeczywisty przedstawiamy również w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców w obszarach metropolitalnych (wraz z miastami UMP), miastach centralnych i pozostałych gminach stowarzyszeń metropolitalnych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS na 31.12.2023 r.

Uwzględniając ruch naturalny ludności oraz przepływy migracyjne okazuje się, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w całej Polsce liczba ludności zmniejszyła się o -3,4. W ujęciu łącznym w miastach UMP ubytek mieszkańców był na poziomie -2,2. Z kolei w „obwarzankach” miast UMP (łącznie) na 1000 mieszkańców przybyło 3 nowych.

W poszczególnych miastach UMP przyrost rzeczywisty w 2023 r. był zróżnicowany – część miast odczuła spadek liczby ludności podczas gdy w innych mieszkańców przybyło. Dodatni przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców odnotowano tylko w Gdańsku (+1,7), Rzeszowie (+3,0) oraz w Krakowie (+3,5). W Warszawie i Wrocławiu, których przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców był bliski zeru, sytuacja ludnościowa okazała się stabilna. Z kolei w 7 z 12 miast liczba mieszkańców zmniejszyła się. Na 1000 mieszkańców najmniej osób ubyło w Białymstoku (-3,2), w Lublinie (-4,6) oraz Poznaniu (-4,7). Depopulacji w największym stopniu doświadczyły Łódź (-9,8) oraz Bydgoszcz (-10,8).

Inaczej wygląda sytuacja w gminach podmiejskich miast UMP, w 9 z 12 „obwarzanków” przyrost rzeczywisty ludności był dodatni. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najmniej osób przybyło w gminach stowarzyszenia szczecińskiego (+2,1), gdańskiego (+2,9) oraz bydgoskiego (+3,5). Z kolei największy wzrost liczby mieszkańców odnotowano w „obwarzankach” Poznania (+10,4), Krakowa (+11,3), Białegostoku (+14,0) oraz Wrocławia (+14,6). W gminach stowarzyszenia lubelskiego i łódzkiego omawiany wskaźnik jest bliski zeru – w tych obszarach liczba ludności praktycznie się nie zmieniła.

Przedstawione dane bardzo dobrze pokazują efekt suburbanizacji. W większości obszarów metropolitalnych przyrost liczby mieszkańców w obwarzankach jest na tyle duży, że niweluje odpływ mieszkańców z miast centralnych. W konsekwencji w obszarach metropolitalnych Białegostoku, Gdańska, Krakowa, Poznania, Rzeszowa, Warszawy i Wrocławia w 2023 r. liczba mieszkańców zwiększyła się.

Z kolei w obszarach metropolitalnych Bydgoszczy, Lublina, Łodzi i Szczecina pomimo braku zmian w liczbie ludności lub relatywnie niewielkim wzroście liczby mieszkańców gmin podmiejskich, ubytek mieszkańców w miastach centralnych był na tyle duży, że zmniejszyła się liczba ludności całych obszarów.

W największym stopniu depopulacji doświadczyła Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, w której przyrost rzeczywisty był ujemny zarówno w mieście centralnym, jak i w gminach stowarzyszenia metropolitalnego. Wyniki te wskazują, że mimo spadku liczby ludności w rdzeniach obszarów metropolitalnych miast UMP, większość z nich obecnie wykazuje relatywnie dużą odporność – na tle całego kraju – na negatywne trendy demograficzne. W dużej mierze jest to konsekwencja migracji wewnętrznych.

Z przedstawionych danych wynika, że sytuacja demograficzna miast UMP jest zróżnicowana. Zdaniem badaczy w kolejnych dekadach w większości omawianych miast liczba ludności będzie spadać. Według prognozy demograficznej GUS w 2060 r. spośród 12 miast UMP tylko w Krakowie i Warszawie liczba ludności będzie większa niż obecnie. Co więcej, jak wskazują dane już dziś część miast UMP (Bydgoszcz, Katowice, Lublin, Łódź i Szczecin) doświadczają depopulacji. Niemniej w kontekście prognoz demograficznych przyszłość miast UMP należy rozpatrywać raczej w kategoriach szerszych układów funkcjonalnych i nie traktować największych miast jako bytów żyjących w próżni.

Nawet te miasta, które będą tracić [red. mieszkańców], tak naprawdę z punktu widzenia obszaru metropolitalnego będą rosły. Dlatego pora przestać myśleć o miastach jako wyodrębnionych tworcach, które prowadzą samodzielne życie. Weźmy przykład mojej biednej Łodzi, gdzie mieszka 660 tys. ludzi - kolejne 300 tys. mieszka na obszarze 15 km wokół i zdecydowana ich większość łączy swoją pracę zawodową, edukację, robienie zakupów, rozrywkę z Łodzią. Ograniczanie się tylko do samego miasta przestaje mieć sens, obecnie zaczynamy mówić o tzw. użytkownikach miasta, ludziach, którzy są konsumentami usług publicznych dostarczanych przez miasto, konsumentami jego infrastruktury. Z tej perspektywy trochę mniej ważne jest, jaka jest oficjalna liczba osób zameldowanych czy faktycznie mieszkających, od podejścia: << ilu ludzi korzysta z tego miasta >>³⁸.

Prof. dr hab. Piotr Szukalski – Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki

VII. PODSUMOWANIE

Zaprezentowane dane oraz przywołane opinie ekspertów sugerują, że miasta UMP na tle kraju są w relatywnie dobrej sytuacji ludnościowej, niemniej procesy demograficzne o negatywnych konsekwencjach ich nie omijają, a części z nich (jak starzenia się społeczeństwa) doświadczają w większym stopniu niż cała Polska. Większa odporność miast UMP na zmiany demograficzne wynika z tego, że funkcjonują w ścisłych relacjach z otoczeniem. Wydaje się, że w przyszłości miasta UMP będą się rozwijać w dużej mierze dzięki gminom podmiejskim, które stanowią zasób ludnościowy użytkowników miast centralnych. Postępująca suburbanizacja i rozwój przedmieść, często w modelu monofunkcyjnych „sypialni” niezapewniających odpowiedniego poziomu usług społecznych, jak i komercyjnych paradoksalnie, z perspektywy gospodarczej mogą okazać się pozytywnym zjawiskiem dla największych miast i hamować negatywne skutki depopulacji. Jeśli współpraca władz gmin tworzących obszary metropolitalne będzie kontynuowana – szczególnie w zakresie rozwoju komunikacji publicznej i infrastruktury transportowej, prawdopodobnie związki funkcjonalne pomiędzy miastami UMP, a ich gminami podmiejskimi będą się zacieśniać, a miasta centralne będą w coraz większym zakresie dostarczać usługi społeczne i komercyjne dla mieszkańców okolicznych miejscowości.

Niewątpliwie widoczne trendy oraz prognozy demograficzne w skali całego kraju są przynajmniej alarmujące.

Demograficzne tsunami uderzy nie tylko w przedsiębiorstwa: zagrozi konkurencyjności gospodarki, stworzy niedobory na rynku towarów i usług, zagrozi kontynuacji gospodarczego wzrostu, utrudni finansowanie systemu emerytalnego i opieki zdrowotnej, zdestabilizuje finanse publiczne, a pośrednio zagrozi nastrojom społecznym, stabilności politycznej, bezpieczeństwu narodowemu³⁹.

dr Kamil Sobolewski – Główny ekonomista, Pracodawcy RP

38. P. Szukalski, wypowiedź dla Polskiej Agencji Prasowej, <https://samorzad.pap.pl/kategoria/aktualnosci/prof-szukalski-wielkie-miasta-rozwijaja-sie-dzieki-pasozytnictwu> (dostęp 12.11.2024 r.)

39. Raport Pracodawcy RP Imigracja Ratunek dla gospodarki i korzyści społeczne, Warszawa, 2024 r.

Z perspektywy władz państwowych i samorządowych wobec nadchodzących trudności priorytetem powinno być tworzenie polityk służących niwelowaniu negatywnych skutków procesów demograficznych widocznych w wielu dziedzinach życia społecznego. **Do kluczowych obszarów interwencji powinny należeć działania w zakresie polityki: prorodzinnej, senioralnej, migracyjnej, mieszkaniowej, społecznej, infrastrukturalnej i finansowej.**

Wdrożenie narzędzi wspierających młodych rodziców, tworzenie warunków ułatwiających łączenie życia zawodowego z rodzicielstwem, stabilizacja rynku nieruchomości, aktywizacja zawodowa osób starszych i tych z różnych powodów nieaktywnych ekonomicznie, reforma systemu ubezpieczeń społecznych, dopasowanie usług publicznych, infrastruktury i przestrzeni miast do zmieniających się potrzeb mieszkańców, przemyślana i długofalowa polityka migracyjna czy współpraca władz gmin tworzących obszary metropolitalne, z jednej strony pozwolą utrzymać lub poprawiać jakość życia w omawianych obszarach, a drugiej strony będą niwelować negatywne konsekwencje zmian demograficznych.

Eksperti przewidują, że w przyszłości polaryzacja przestrzenno-funkcjonalna kraju prawdopodobnie będzie postępować⁴⁰. Peryferia staną się coraz bardziej peryferyjne, a największe ośrodki zyskają na znaczeniu. Mimo wielu wyzwań, przed którymi stoją miasta UMP i ich obszary metropolitalne scenariusz ten może być dla nich ogromną szansą rozwojową i okazją do przeprowadzenia przemyślanej i skutecznej transformacji w wielu obszarach.

40. P. Śleszyński, *Migracje Wewnętrzne w Sytuacja Demograficzna Polski Raport 2022-2023*, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2024 r.

CENTRUM ANALIZ I BADAŃ

UNIA
METROPOLII
POLSKICH

IM. PAWEŁA ADAMOWICZA

Statystyka metropolitalna

Najnowsze dane społeczno-ekonomiczne

Nota metodologiczna

Źródło danych

Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia UMP

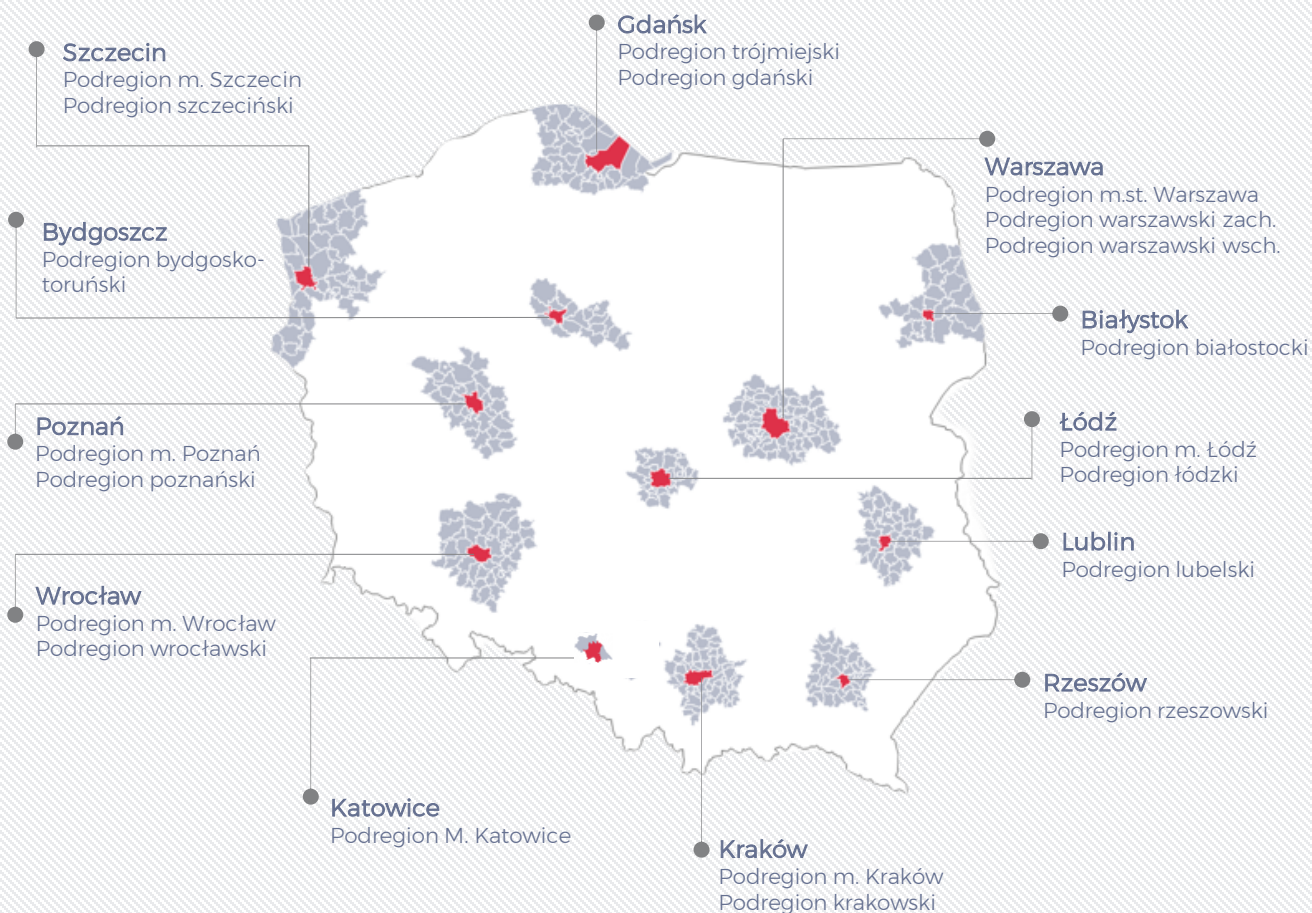
Delimitacja obszarów metropolitalnych

Wykorzystana typologia metropolitalna opiera się na definicji GUS i odnosi się do jednostek statystycznych NUTS 3 (w Polsce są to podregiony).

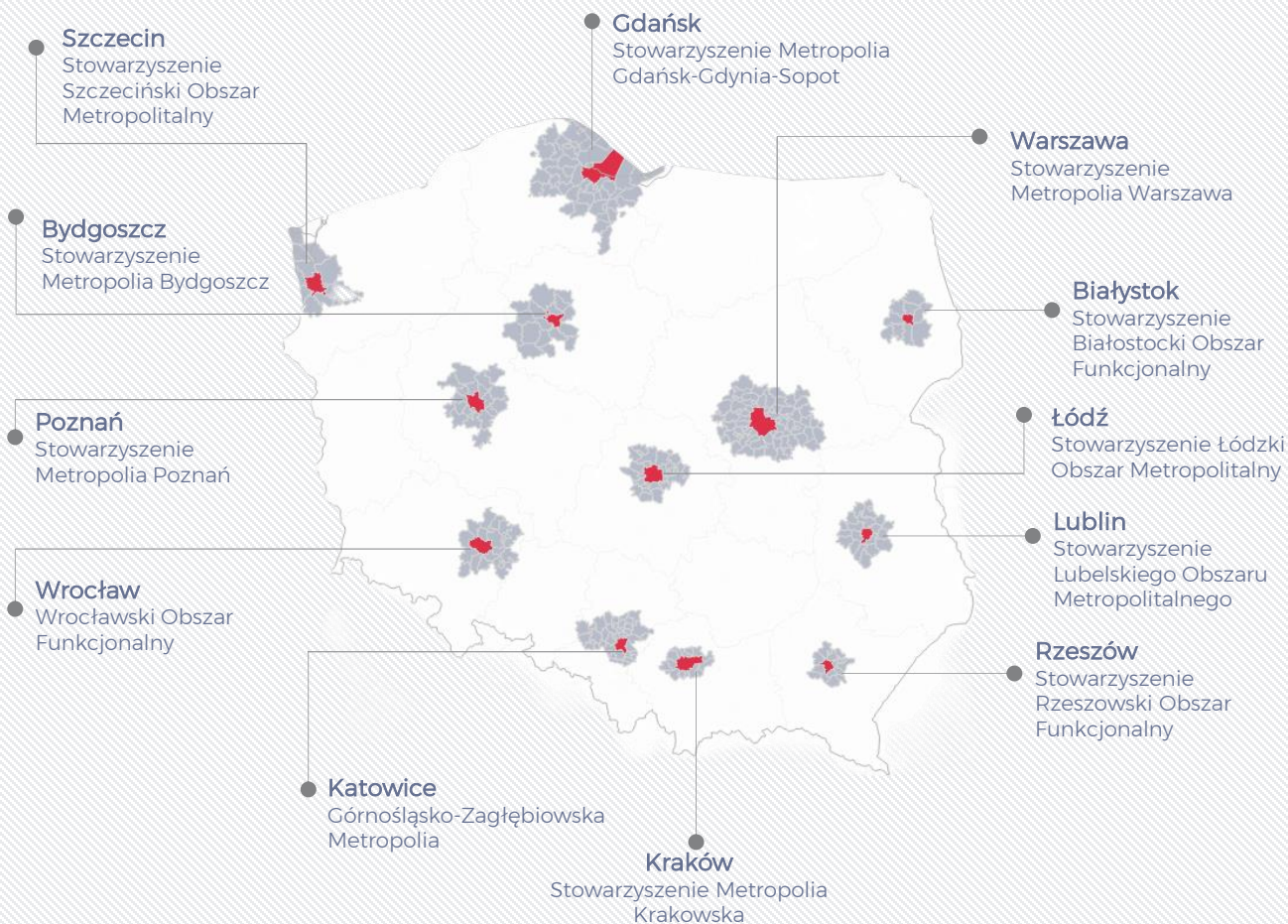
Obszary metropolitalne są definiowane jako samodzielne jednostki NUTS-3 lub ich grupy.

Dodatkowo, poza obszarami metropolitalnymi opierającymi się na definicji NUTS-3, opracowano klasyfikację bazującą na delimitacjach obszarów tworzonych przez partnerstwa, stowarzyszenia i związki gminne/metropolitalne.

Delimitacja obszarów według podregionów NUTS-3

Delimitacja obszarów tworzonych przez partnerstwa, stowarzyszenia i związki gminne/metropolitalne.

Miasta UMP a obszary metropolitalne

Mieszkańcy

Miasta UMP

Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)

Partnerstwa miast*

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

	Ogółem	6 832 579 ■ 0%	14 071 034 ■ 0%	14 050 427 ■ 0%
Kobiety	3 649 759 ■ 0%	7 363 906 ■ 0%	7 372 821 ■ 0%	
Mężczyźni	3 182 820 ■ 0%	6 707 128 ■ 0%	6 677 606 ■ 0%	

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	1 135 576 ■ 0%	2 606 647 ■ 0%	2 571 945 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	4 051 018 ▼ 1%	8 304 857 ■ 0%	8 269 975 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	1 645 985 ■ 0%	3 159 530 ▲ 1%	3 208 507 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny		-19 181 ▲ 5%	-32 056 ▲ 1%	-36 750 ▼ 1%
Urodzenia	ogółem	55 819 ▼ 12%	111 770 ▼ 11%	109 586 ▼ 11%
	na 1000 osób	8.16 ▼ 11%	7.62 ▼ 10%	7.68 ▼ 10%
Zgony	ogółem	75 000 ▼ 8%	143 826 ▼ 8%	146 336 ▼ 8%
	na 1000 osób	10.97 ▼ 8%	9.94 ▼ 9%	9.59 ▼ 9%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	-154 ▲ 93%	39 722 ▲ 12%	38 346 ▲ 13%
Napływ	91 770 ▲ 7%	211 007 ▲ 5%	209 536 ▲ 6%
Odpływ	91 924 ▲ 5%	171 285 ▲ 3%	171 190 ▲ 4%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

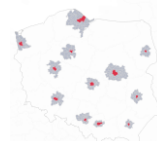
▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

*stowarzyszenia, związki międzygminne

Miasta UMP a obszary metropolitalne

Rynek pracy

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

Miasta UMP

Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)

Partnerstwa miast*

Ogółem

3 163 060 ▲ 1%

6 174 929 ▲ 1%

6 159 053 ▲ 1%

Na 1000 mieszkańców

463 ▲ 1%

406 ■ 0%

415 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem

92 222 ▼ 2%

208 232 ▼ 2%

198 662 ▼ 2%

Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku
produkcyjnym (31.12.2023)

2.2% ▼ 0.2
p. proc3.4% ▼ 0.1
p. proc2.8% ▼ 0.2
p. proc

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

Ogółem

30.06.2024

1 544 694 ▲ 4%

2 552 582 ▲ 4%

2 566 804 ▲ 4%

Ogółem

61 547 ▼ 4%

100 219 ▼ 3%

99 678 ▼ 2%

Nowo
zarejestrowane

Osoby fizyczne
prowadzące firmę

42 289 ▼ 6%

72 351 ▼ 6%

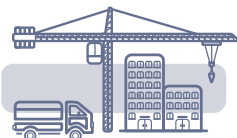
72 033 ▼ 5%

Fundacje, stowarzyszenia
i organizacje społeczne

1 303 ▼ 34%

2 007 ▼ 40%

1 998 ▼ 40%

Budownictwo

I-VI 2024

Ogółem

31.12.2023

3 794 287 ▲ 2%

6 633 731 ▲ 2%

6 743 495 ▲ 2%

Mieszkania

Oddane do użytkowania

28 262 ▼ 7%

51 973 ▼ 15%

50 798 ▼ 14%

Budynki handlowo-usługowe
oddane do użytkowania (m³)

643 403 ▲ 33%

1 605 284 ▲ 10%

1 591 162 ▲ 13%

Miasta UMP na tle Polski

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

	Miasta UMP	Polska
Ogółem	6 832 579 ■ 0%	37 636 508 ■ 0%
Kobiety	3 649 759 ■ 0%	19 454 109 ■ 0%
Mężczyźni	3 182 820 ■ 0%	18 182 399 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	1 135 576 ■ 0%	6 864 881 ▼ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	4 051 018 ▼ 1%	21 985 460 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	1 645 985 ■ 0%	8 786 167 ▲ 2%

Ruch naturalny

I-VI 2024

	Przyrost naturalny		
	-19 181 ▲ 5%		-136 585 ▲ 5%
Urodzenia ←	ogółem	55 819 ▼ 12%	272 451 ▼ 11%
	na 1000 osób	8.16 ▼ 11%	7.23 ▼ 10%
Zgony ←	ogółem	75 000 ▼ 8%	409 036 ▼ 9%
	na 1000 osób	10.97 ▼ 8%	10.85 ▼ 9%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-VI 2024

Saldo	-154 ▲ 93%	0 ▼ 12%
Napływ	91 770 ▲ 7%	430 997 ▼ 1%
Odpływ	91 924 ▲ 5%	430 997 ▼ 1%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Miasta UMP na tle Polski

Rynek pracy

Pracujący w gospodarce narodowej

Miasta UMP

Polska

31.12.2023

Ogółem

3 163 060 ▲ 1%

15 142 530 ■ 0%

Na 1000 mieszkańców

463 ▲ 1%

402 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem

92 222 ▼ 2%

762 161 ▼ 3%

Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
(31.12.2023)

 2.2% ▼ 0.2
p. proc

 3.6% ▼ 0.1
p. proc

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

Ogółem

30.06.2024

1 544 694 ▲ 4%

5 230 645 ▲ 3%

Ogółem

61 547 ▼ 4%

199 221 ■ 0%

 Nowo
zarejestrowane

Osoby fizyczne
prowadzące firmę

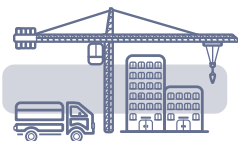
42 289 ▼ 6%

150 041 ▼ 4%

Fundacje, stowarzyszenia
i organizacje społeczne

1 303 ▼ 34%

4 266 ▼ 53%

Budownictwo

I-VI 2023

Ogółem

31.12.2023

3 794 287 ▲ 2%

15 779 243 ▲ 1%

 Mieszkania

Oddane do użytkowania

28 262 ▼ 7%

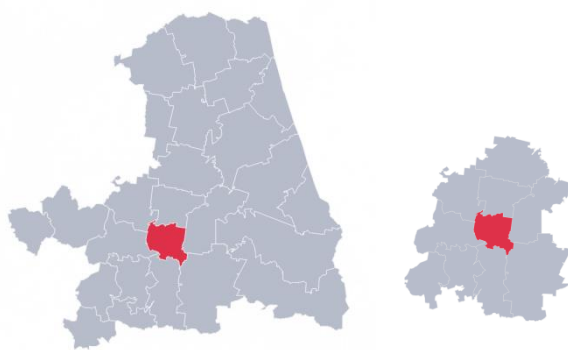
95 615 ▼ 15%

 Budynki handlowo-usługowe
oddane do użytkowania (m³)

643 403 ▲ 33%

4 739 636 ▲ 1%

Białystok

Mieszkańcy

	Białystok	Białostocki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Białostocki Obszar Funkcjonalny

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	291 688 ■ 0%	510 830 ■ 0%	425 777 ■ 0%
Kobiety	154 976 ■ 0%	266 065 ■ 0%	223 025 ■ 0%
Mężczyźni	136 712 ■ 0%	244 765 ■ 0%	202 752 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	52 476 ■ 0%	94 330 ■ 0%	80 614 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	170 961 ▼ -1%	299 834 ▼ -1%	250 220 ▼ -1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	68 251 ▲ 2%	116 666 ▲ 2%	94 943 ▲ 2%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	- 188 ▼ -26%	- 947 ▼ -10%	- 222 ▼ -45%
Urodzenia ←	ogółem 2 425 ▼ -10%	3 985 ▼ -9%	3 516 ▼ -8%
	na 1000 osób 8,3 ▼ -10%	7,80 ▼ -9%	8,27 ▼ -8%
Zgony ←	ogółem 2 613 ▼ -11%	4 932 ▼ -10%	3 738 ▼ -11%
	na 1000 osób 8,95 ▼ -11%	9,66 ▼ -9%	8,79 ▼ -12%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

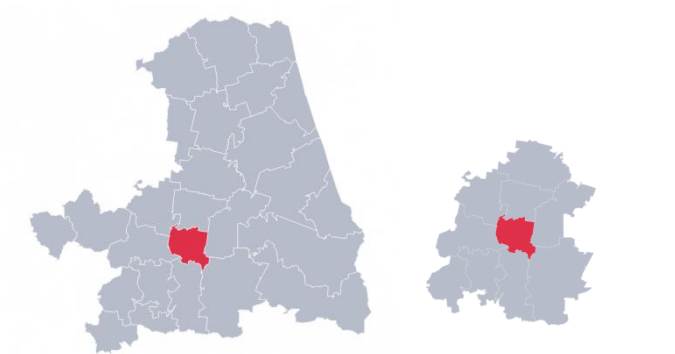
Saldo	- 964 ▲ 32%	442 ▼ -17%	880 ▼ -4%
Napływ	2 303 ▼ -3%	6 264 ▲ 2%	5 663 ▲ 4%
Odpływ	3 267 ▲ 5%	5 822 ▲ 4%	4 783 ▲ 6%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Białystok

Rynek pracy

Białystok **Białostocki
Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)** **Stowarzyszenie
Białostocki
Obszar
Funkcjonalny**

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

Ogółem	118 040 ■ 0%	198 811 ■ 0%	168 210 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	405 ■ 0%	364 ▼ -1%	376 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	6 735 ▼ -2%	12 705 ▼ -2%	9 694 ▼ -2%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	4,0 ■ 0%	5,4 ▼ -2%	3,9 ■ 0%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

Ogółem 30.06.2024	42 541 ▲ 3%	65 438 ▲ 4%	58 915 ▲ 4%
Nowo zarejestrowane	1 636 ▼ -15%	2 526 ▼ -9%	2 256 ▼ -10%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	1 217 ▼ -16%	1 906 ▼ -12%	1 707 ▼ -13%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	42 ▼ -29%	61 ▼ -34%	53 ▼ -29%

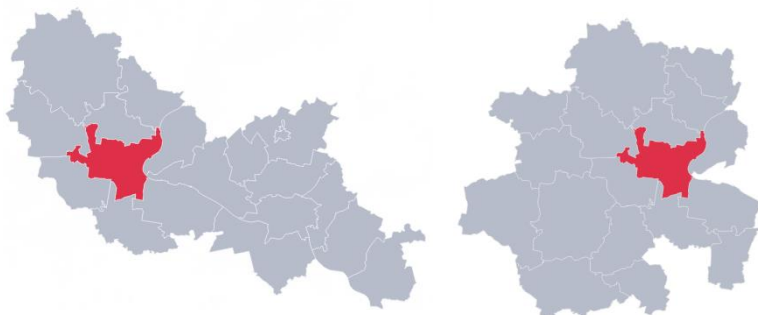

Budownictwo

I-VI 2024

Ogółem 31.12.2023	143 281 ▲ 2%	229 682 ▲ 2%	194 319 ▲ 2%
Mieszkania	1 513 ▼ -7%	2 140 ▼ -10%	2 084 ▼ -7%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	45 781 ▲ 54%	88 060 ▲ 68%	77 215 ▲ 72%

Bydgoszcz

Mieszkańcy

	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	326 434 ▼ -1%	762 489 ■ 0%	590 542 ■ 0%
Kobiety	173 984 ▼ -1%	399 947 ■ 0%	307 326 ■ 0%
Mężczyźni	152 450 ▼ -1%	362 542 ■ 0%	283 216 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	50 791 ▼ -2%	134 886 ▼ -1%	103 934 ▼ -2%
Dorośli (18-59 K/64 M)	186 364 ▼ -2%	445 044 ▼ -1%	343 740 ▼ -1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	89 279 ▲ 1%	182 559 ▲ 1%	142 868 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	-1 949 ▲ 1%	-2 892 ▼ -2%	-2 548 ▼ -1%
Urodzenia	2 160 ▼ -13%	5 184 ▼ -11%	3 949 ▼ -10%
← na 1000 osób	6,58 ▼ -12%	6,79 ▼ -11%	6,67 ▼ -10%
Zgony	4 109 ▼ -7%	8 076 ▼ -8%	6 497 ▼ -7%
← na 1000 osób	12,51 ▼ -6%	10,58 ▼ -8%	10,98 ▼ -6%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

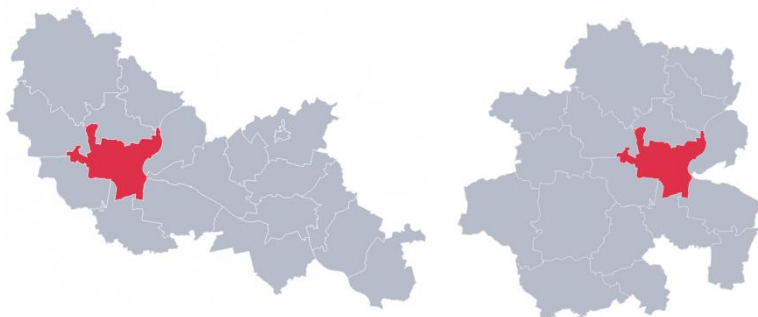
Saldo	-1 674 ▼ -10%	517 ▲ 49%	- 155 ▼ -52%
Napływ	2 138 ▲ 16%	8 896 ■ 0%	6 551 ▲ 2%
Odpływ	3 812 ▲ 3%	8 379 ▼ -2%	6 706 ■ 0%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Bydgoszcz

Rynek pracy

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz
Ogółem	131 517 ▼ -1%	302 835 ■ 0%	233 911 ▼ -1%
Na 1000 mieszkańców	403 ■ 0%	392 ■ 0%	368 ▼ -1%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	3 500 ▼ -2%	10 253 ▼ -4%	8 639 ▼ -5%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	1,9 ■ 0%	2,9 ▼ -8%	3,3 ▼ -4%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Ogółem 30.06.2024	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz
Ogółem	46 388 ▲ 1%	106 729 ▲ 2%	77 401 ▲ 2%	
Nowo zarejestrowane	Ogółem	1 711 ▼ -10%	4 103 ▼ -6%	2 993 ▼ -4%
	Osoby fizyczne prowadzące firmę	1 283 ▼ -11%	3 116 ▼ -9%	2 257 ▼ -7%
	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	52 ▼ -38%	108 ▼ -39%	82 ▼ -45%

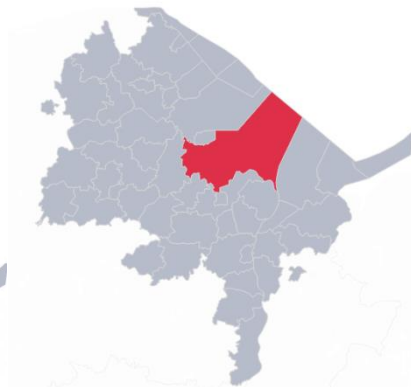
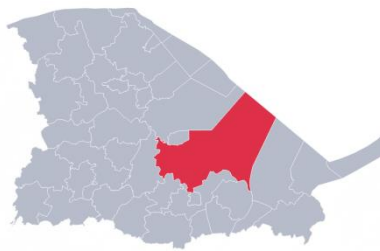

Budownictwo

I-VI 2024

	Ogółem 31.12.2023	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz
Mieszkania	Ogółem	159 974 ▲ 1%	341 509 ▲ 2%	251 912 ▲ 2%
	Oddane do użytkowania	815 ▼ -26%	2 058 ▼ -35%	1 574 ▼ -23%
	Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	22 706 ▼ -37%	99 950 ▼ -6%	54 619 ▼ -44%

Gdańsk

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

	Gdańsk	Gdański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Gdańsk-Gdynia -Sopot
Ogółem	487 371 ■ 0%	1 400 740 ■ 0%	1 597 372 ■ 0%
Kobiety	256 867 ■ 0%	725 674 ■ 0%	827 019 ■ 0%
Mężczyźni	230 504 ■ 0%	675 066 ■ 0%	770 353 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	82 273 ■ 0%	272 927 ■ 0%	310 744 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	291 611 ■ 0%	828 143 ■ 0%	942 466 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	113 487 ▲ 1%	299 670 ▲ 2%	344 162 ▲ 2%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	- 713 ▼ -20%	-1 045 ▼ -34%	-1 678 ▼ -28%
Urodzenia	ogółem 4 224 ▼ -10%	12 050 ▼ -7%	13 474 ▼ -7%
	na 1000 osób 8,68 ▼ -10%	8,62 ▼ -7%	8,45 ▼ -7%
Zgony	ogółem 4 937 ▼ -12%	13 095 ▼ -10%	15 152 ▼ -10%
	na 1000 osób 10,15 ▼ -12%	9,37 ▼ -10%	9,50 ▼ -10%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	1 338 ▲ 72%	5 540 ▲ 11%	5 379 ▲ 12%
Napływ	5 744 ▲ 19%	20 797 ▲ 7%	23 001 ▲ 7%
Odpływ	4 406 ▲ 9%	15 257 ▲ 6%	17 622 ▲ 5%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

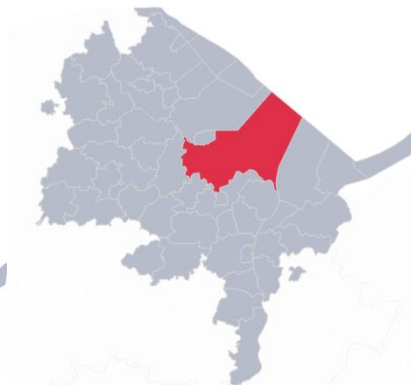
Gdańsk

Rynek pracy

Gdańsk

Gdański Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)Stowarzyszenie
Gdańsk-Gdynia
-Sopot

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Gdańsk	Gdański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Gdańsk-Gdynia-Sopot
Ogółem	215 938 ▲ 1%	577 990 ▲ 1%	649 259 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	443 ▲ 1%	385 ▲ 1%	381 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

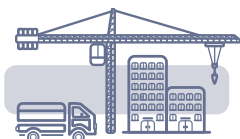
Bezrobotni ogółem	6 442 ▲ 4%	17 895 ▲ 2%	22 452 ▲ 1%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	2,2 ▲ 10%	3,0 ▼ -4%	3,2 ▼ -2%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Gdańsk	Gdański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Gdańsk-Gdynia-Sopot
Ogółem 30.06.2024	97 996 ▲ 5%	249 419 ▲ 4%	272 745 ▲ 4%
Ogółem	4 242 ▼ -7%	10 531 ▼ -5%	11 408 ▼ -5%
Nowo zarejestrowane	3 237 ▼ -10%	8 275 ▼ -8%	9 029 ▼ -8%
Osoby fizyczne prowadzące firmę			
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	87 ▼ -24%	177 ▼ -33%	193 ▼ -36%

Budownictwo

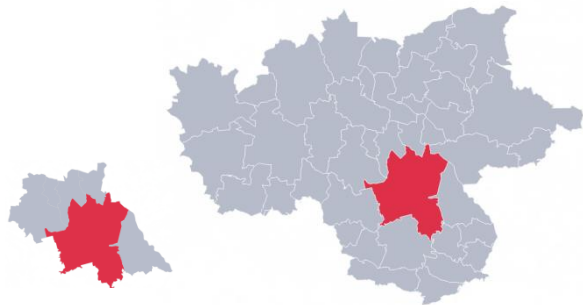
I-VI 2024

	Gdańsk	Gdański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Gdańsk-Gdynia-Sopot	
Mieszkania	Ogółem 31.12.2023	262 986 ▲ 2%	633 488 ▲ 2%	709 219 ▲ 2%
Oddane do użytkowania	3 364 ▲ 47%	6 383 ▼ -4%	6 572 ▼ -12%	
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	12 523 ▲ 48%	148 503 ▲ 60%	141 416 ▲ 33%	

Katowice

Mieszkańcy

	Katowice	Katowicki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Górnśląsko -Zagłębiowska Metropolia

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	279 190 ■ 0%	690 200 ▼ -1%	2 128 034 ▼ -1%
Kobiety	147 662 ■ 0%	362 062 ▼ -1%	1 111 573 ▼ -1%
Mężczyźni	131 528 ■ 0%	328 138 ▼ -1%	1 016 461 ▼ -1%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	40 485 ▼ -1%	111 512 ▼ -1%	352 453 ▼ -2%
Dorośli (18-59 K/64 M)	163 559 ▼ -1%	404 153 ▼ -1%	1 230 641 ▼ -1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	75 146 ▲ 1%	174 535 ▲ 1%	544 940 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	-1 668 ▼ -11%	-4 324 ▼ -5%	-13 292 ▼ -5%
Urodzenia	2 005 ▼ -4%	4 748 ▼ -8%	13 335 ▼ -12%
← na 1000 osób	7,18 ▼ -4%	6,86 ▼ -7%	6,25 ▼ -11%
Zgony	3 673 ▼ -8%	9 072 ▼ -6%	26 627 ▼ -8%
← na 1000 osób	13,16 ▼ -7%	13,11 ▼ -6%	12,47 ▼ -8%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	141 ▼ -124%	- 772 ▼ -49%	-1 877 ▼ -34%
Napływ	3 185 ▲ 23%	6 817 ▲ 7%	20 262 ▲ 6%
Odpływ	3 044 ▼ -4%	7 589 ▼ -4%	22 139 ▲ 1%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Katowice

Rynek pracy

Katowice

**Katowicki Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)**
**Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia**

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Katowice	Katowicki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
Ogółem	119 803 ▲ 1%	278 409 ■ 0%	843 972 ■ 0%
Na 1000 mieszkańców	429 ▲ 1%	393 ▲ 1%	400 ▲ 1%

Bezrobocie

30.06.2024

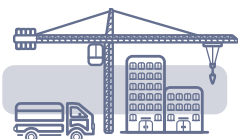
Bezrobotni ogółem	2 054 ▼ -13%	6 776 ▼ -7%	29 553 ▼ -3%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	1,3 ▼ -32%	2,0 ▼ -8%	2,2 ▼ -5%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Katowice	Katowicki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
Ogółem 30.06.2024	55 896 ▲ 3%	99 847 ▲ 2%	280 785 ▲ 2%
Ogółem	2 079 ▲ 6%	3 517 ▲ 1%	9 379 ▲ 2%
Nowo zarejestrowane	1 323 ▲ 10%	2 509 ▲ 3%	7 068 ▲ 2%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	58 ▼ -43%	82 ▼ -50%	213 ▼ -54%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne			

Budownictwo

I-VI 2024

	Katowice	Katowicki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
Mieszkania	159 264 ▲ 2%	361 605 ▲ 1%	1 009 382 ▲ 1%
Ogółem 31.12.2023			
Oddane do użytkowania	1 165 ▲ 72%	1 779 ▲ 21%	4 003 ▲ 4%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	165 245 ▲ 535%	205 732 ▲ 581%	429 082 ▲ 282%

Kraków

Mieszkańcy

	Kraków	Krakowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	806 201 ■ 0%	1 577 637 ■ 0%	1 139 182 ▲ 1%
Kobiety	429 922 ■ 0%	821 762 ■ 0%	599 989 ▲ 1%
Mężczyźni	376 279 ■ 0%	755 875 ■ 0%	539 193 ▲ 1%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	132 773 ▲ 1%	294 921 ■ 0%	206 302 ▲ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	492 739 ■ 0%	947 707 ■ 0%	690 603 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	180 689 ▲ 1%	335 009 ▲ 1%	242 277 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

	Przyrost naturalny	- 414 ▲ 13%	- 917 ▼ -9%	- 291 ▲ 3%
Urodzenia	ogółem	7 528 ▼ -9%	13 725 ▼ -9%	10 162 ▼ -8%
	na 1000 osób	9,36 ▼ -9%	8,72 ▼ -9%	8,95 ▼ -9%
Zgony	ogółem	7 942 ▼ -8%	14 642 ▼ -9%	10 453 ▼ -8%
	na 1000 osób	9,88 ▼ -8%	9,30 ▼ -9%	9,21 ▼ -9%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	2 327 ▲ 76%	6 391 ▲ 14%	5 807 ▲ 14%
Napływ	9 435 ▲ 12%	20 067 ▲ 4%	15 842 ▲ 6%
Odpływ	7 108 ■ 0%	13 676 ■ 0%	10 035 ▲ 2%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Kraków

Rynek pracy

Kraków

**Krakowski Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)**

**Stowarzyszenie
Metropolia
Krakowska**

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Kraków	Krakowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
Ogółem	396 842 ▲ 2%	730 247 ▲ 1%	543 122 ▲ 2%
Na 1000 mieszkańców	492 ▲ 1%	416 ■ 0%	443 ▲ 1%

Bezrobocie

30.06.2024

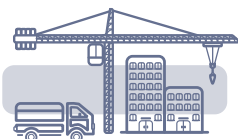
Bezrobotni ogółem	10 628 ▼ -1%	20 843 ▼ -3%	14 974 ▼ -2%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	2,0 ▼ -20%	2,2 ▼ -5%	2,1 ▼ -9%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Kraków	Krakowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
Ogółem 30.06.2024	181 350 ▲ 5%	282 448 ▲ 5%	231 110 ▲ 5%
Ogółem	7 663 ▲ 1%	11 358 ▲ 1%	9 536 ▲ 1%
Nowo zarejestrowane	5 710 ■ 0%	8 617 ▼ -2%	7 185 ■ 0%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	144 ▼ -32%	219 ▼ -36%	178 ▼ -32%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne			

Budownictwo

I-VI 2024

	Kraków	Krakowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
Mieszkania	458 246 ▲ 2%	718 780 ▲ 2%	574 221 ▲ 2%
Ogółem 31.12.2023	3 953 ▼ -7%	6 139 ▼ -6%	5 001 ▼ -10%
Oddane do użytkowania	49 523 ▼ -21%	99 442 ▼ -44%	59 076 ▼ -54%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)			

Lublin

Mieszkańcy

Lublin

Lubelski Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)Stowarzyszenie
Lubelskiego
Obszaru
Metropolitalnego

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego
Ogółem	329 565 ▼ -1%	703 004 ■ 0%	612 440 ■ 0%
Kobiety	177 465 ■ 0%	368 409 ■ 0%	322 905 ■ 0%
Mężczyźni	152 100 ▼ -1%	334 595 ■ 0%	289 535 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	56 121 ▼ -1%	128 430 ▼ -1%	111 881 ▼ -1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	190 720 ▼ -1%	410 011 ▼ -1%	356 358 ▼ -1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	82 724 ▲ 1%	164 563 ▲ 2%	144 201 ▲ 2%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	-1 098 ▲ 9%	-2 246 ▲ 4%	-1 728 ▲ 6%
Urodzenia	2 638 ▼ -11%	5 162 ▼ -11%	4 564 ▼ -11%
na 1000 osób	7,98 ▼ -11%	7,33 ▼ -11%	7,45 ▼ -11%
Zgony	3 736 ▼ -6%	7 408 ▼ -7%	6 292 ▼ -7%
na 1000 osób	11,31 ▼ -6%	10,53 ▼ -7%	10,27 ▼ -7%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	- 546 ▼ -24%	809 ▲ 289%	967 ▲ 259%
Napływ	3 168 ▲ 16%	8 664 ▲ 9%	7 879 ▲ 12%
Odpływ	3 714 ▲ 8%	7 855 ▲ 2%	6 912 ▲ 2%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Lublin

Rynek pracy

Lublin

Lubelski Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)Stowarzyszenie
Lubelskiego
Obszaru
Metropolitalnego

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego
Ogółem	134 562 ■ 0%	281 332 ■ 0%	246 484 ■ 0%
Na 1000 mieszkańców	408 ■ 0%	382 ■ 0%	380 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	7 437 ▼ -8%	15 963 ▼ -5%	13 034 ▼ -5%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	4,0 ▼ -13%	4,4 ▼ -3%	3,5 ▼ -2%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego
Ogółem 30.06.2024	54 390 ▲ 3%	90 228 ▲ 3%	84 246 ▲ 3%
Nowo zarejestrowane	2 143 ▼ -5%	3 557 ▼ -11%	3 261 ▼ -11%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	1 533 ▲ 1%	2 651 ▼ -7%	2 436 ▼ -5%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	58 ▼ -50%	85 ▼ -58%	76 ▼ -60%

Budownictwo

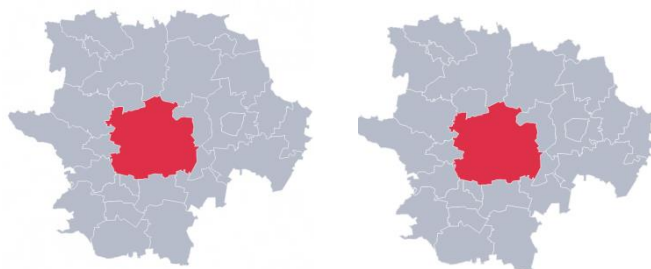
I-VI 2024

	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego	
Mieszkania	Ogółem 31.12.2023	169 538 ▲ 2%	305 858 ▲ 2%	272 984 ▲ 2%
Oddane do użytkowania	2 170 ▲ 6%	2 969 ▼ -11%	2 918 ▼ -8%	
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	25 895 ▼ -67%	89 856 ▼ -49%	81 851 ▼ -52%	

Łódź

Mieszkańcy

Łódź
**Łódzki Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)**
**Stowarzyszenie
Łódzki Obszar
Metropolitalny**

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

	Łódź	Łódzki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny
Ogółem	652 015 ▼ -1%	1 042 286 ▼ -1%	1 034 517 ▼ -1%
Kobiety	354 388 ▼ -1%	558 676 ▼ -1%	554 802 ▼ -1%
Mężczyźni	297 627 ▼ -1%	483 610 ▼ -1%	479 715 ▼ -1%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	97 049 ▼ -1%	167 317 ▼ -1%	165 954 ▼ -1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	366 346 ▼ -1%	590 259 ▼ -1%	585 656 ▼ -1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	188 620 ■ 0%	284 710 ■ 0%	282 907 ■ 0%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	-4 868 ▼ -6%	-7 011 ▼ -7%	-6 970 ▼ -7%
Urodzenia	ogółem 4 601 ▼ -11%	7 195 ▼ -10%	7 143 ▼ -10%
	na 1000 osób 7,02 ▼ -10%	6,88 ▼ -9%	6,88 ▼ -9%
Zgony	ogółem 9 469 ▼ -9%	14 206 ▼ -9%	14 113 ▼ -8%
	na 1000 osób 14,45 ▼ -8%	13,59 ▼ -8%	13,60 ▼ -8%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	-1 701 ▲ 46%	296 ▼ -39%	322 ▼ -33%
Napływ	7 515 ▼ -8%	13 255 ▼ -2%	13 184 ▼ -2%
Odpływ	9 216 ▼ -1%	12 959 ▼ -1%	12 862 ▼ -1%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

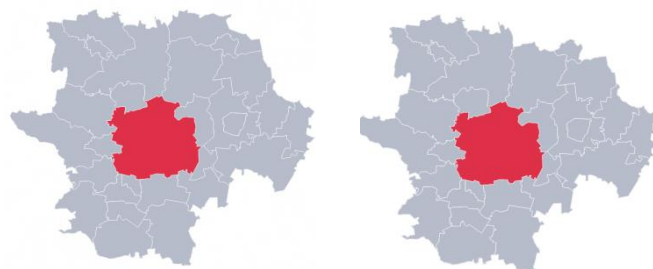
Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Łódź

Rynek pracy

Łódź

**Łódzki Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)**
**Stowarzyszenie
Łódzki Obszar
Metropolitalny**

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Łódź	Łódzki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny
Ogółem	284 415 ▼ -1%	449 045 ■ 0%	445 463 ■ 0%
Na 1000 mieszkańców	436 ■ 0%	389 ■ 0%	397 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	15 193 ▼ -4%	23 510 ▼ -3%	23 379 ▼ -3%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	4,1 ■ 0%	3,2 ■ 0%	3,3 ▼ -1%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Łódź	Łódzki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny
Ogółem 30.06.2024	105 039 ▲ 2%	155 186 ▲ 3%	154 522 ▲ 3%
Ogółem	3 721 ▲ 4%	5 552 ▲ 7%	5 530 ▲ 7%
Nowo zarejestrowane	2 747 ▲ 2%	4 139 ▲ 3%	4 120 ▲ 3%
Osoby fizyczne prowadzące firmę			
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	82 ▼ -31%	109 ▼ -40%	109 ▼ -40%

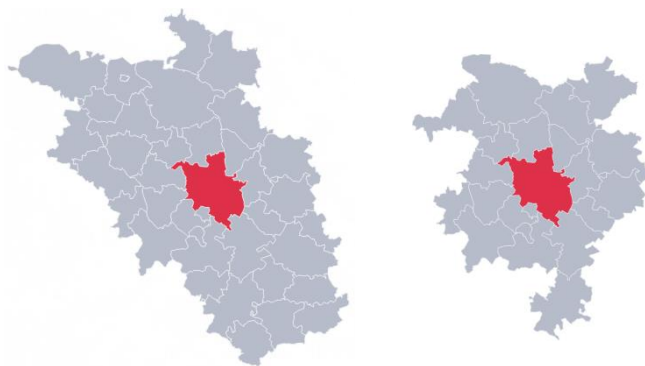

Budownictwo

I-VI 2024

	Łódź	Łódzki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny
Mieszkania	381 270 ▲ 1%	546 854 ▲ 1%	544 035 ▲ 1%
Oddane do użytkowania	2 522 ▲ 22%	3 733 ▲ 21%	3 726 ▲ 21%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	80 390 ▲ 9%	128 565 ▲ 20%	128 565 ▲ 20%

Poznań

Mieszkańcy

	Poznań	Poznański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Poznań

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	538 439 ▼ -1%	1 258 571 ■ 0%	1 103 842 ■ 0%
Kobiety	287 207 ▼ -1%	655 487 ■ 0%	577 235 ■ 0%
Mężczyźni	251 232 ■ 0%	603 084 ■ 0%	526 607 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	84 247 ▼ -1%	244 473 ■ 0%	212 100 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	324 376 ▼ -1%	750 956 ■ 0%	660 314 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	129 816 ■ 0%	263 142 ▲ 2%	231 428 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	-1 436 ▲ 2%	-1 155 ▲ 41%	- 922 ▲ 93%
Urodzenia	4 387 ▼ -10%	10 506 ▼ -10%	9 213 ▼ -11%
← na 1000 osób	8,12 ▼ -9%	8,36 ▼ -10%	8,36 ▼ -11%
Zgony	5 823 ▼ -7%	11 661 ▼ -7%	10 135 ▼ -6%
← na 1000 osób	10,78 ▼ -7%	9,28 ▼ -7%	9,20 ▼ -6%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	-1 367 ▼ -22%	4 153 ▲ 12%	3 891 ▲ 14%
Napływ	7 837 ▲ 8%	21 546 ▲ 4%	19 691 ▲ 5%
Odpływ	9 204 ▲ 2%	17 393 ▲ 2%	15 800 ▲ 3%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

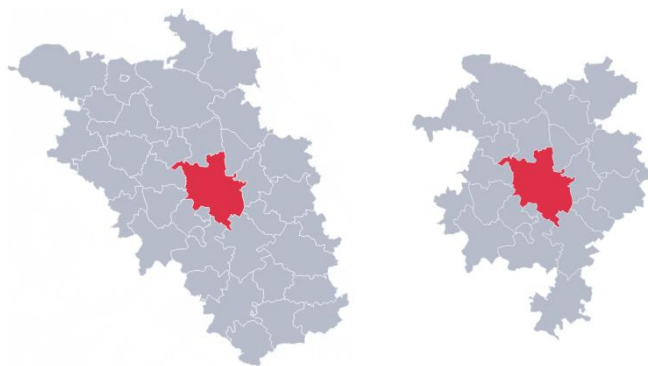
Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Poznań

Rynek pracy

Poznań

Poznański Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)Stowarzyszenie
Metropolia
Poznań

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Poznań	Poznański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Poznań
Ogółem	264 110 ▲ 1%	599 823 ▲ 1%	530 168 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	491 ▲ 2%	458 ▼ -1%	467 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	3 633 ▼ -1%	9 766 ▼ -2%	7 181 ▼ -3%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	1,1 ■ 0%	1,7 ▼ -3%	1,1 ▼ -4%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Poznań	Poznański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Poznań
Ogółem 30.06.2024	132 266 ▲ 3%	245 025 ▲ 3%	227 255 ▲ 3%
Ogółem	4 955 ▼ -3%	8 878 ■ 0%	8 172 ■ 0%
Nowo zarejestrowane	3 273 ▼ -6%	6 213 ▼ -5%	5 669 ▼ -5%
Osoby fizyczne prowadzące firmę			
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	113 ▼ -35%	195 ▼ -35%	183 ▼ -30%

Budownictwo

I-VI 2024

	Poznań	Poznański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Poznań
Mieszkania	301 751 ▲ 1%	565 026 ▲ 2%	510 106 ▲ 2%
Oddane do użytkowania	1 677 ▼ -39%	4 185 ▼ -39%	3 749 ▼ -39%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	15 831 ▲ 33%	140 347 ▼ -17%	123 999 ▼ -16%

Rzeszów

Mieszkańcy

	Rzeszów	Rzeszowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Rzeszowski Obszar Funkcjonalny

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	197 268 ■ 0%	648 277 ■ 0%	399 439 ■ 0%
Kobiety	103 655 ■ 0%	331 366 ■ 0%	206 167 ■ 0%
Mężczyźni	93 613 ■ 0%	316 911 ■ 0%	193 272 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	38 158 ▲ 1%	129 450 ■ 0%	80 800 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	115 909 ▼ -1%	385 980 ■ 0%	235 815 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	43 201 ▲ 1%	132 847 ▲ 2%	82 824 ▲ 2%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	- 21 ▼ -122%	- 412 ▲ 12%	- 76 ▼ -522%
Urodzenia	1 722 ▼ -9%	5 359 ▼ -10%	3 334 ▼ -11%
← na 1000 osób	8,72 ▼ -10%	8,27 ▼ -10%	8,36 ▼ -11%
Zgony	1 743 ▼ -3%	5 771 ▼ -9%	3 410 ▼ -8%
← na 1000 osób	8,82 ▼ -4%	8,90 ▼ -9%	8,55 ▼ -8%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	541 ▼ -24%	1 225 ▼ -24%	1 605 ▼ -17%
Napływ	2 614 ▼ -6%	7 414 ▼ -5%	5 523 ▼ -6%
Odpływ	2 073 ■ 0%	6 189 ▼ -1%	3 918 ■ 0%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Rzeszów

Rynek pracy

Rzeszów

 Rzeszowski
Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)

 Stowarzyszenie
Rzeszowski
Obszar
Funkcjonalny

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

Ogółem	84 330 ▲ 1%	256 647 ■ 0%	164 804 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	427 ▲ 1%	381 ■ 0%	399 ■ 0%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	4 933 ▼ -7%	18 830 ▼ -3%	10 152 ▼ -5%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	4,3 ▼ -9%	5,4 ▼ -5%	4,7 ▼ -3%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

Ogółem 30.06.2024	36 019 ▲ 4%	77 354 ▲ 4%	56 475 ▲ 4%
Ogółem	1 416 ▼ -3%	3 086 ▼ -3%	2 202 ▼ -4%
Nowo zarejestrowane	961 ■ 0%	2 283 ▼ -7%	1 571 ▼ -6%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	48 ▼ -45%	82 ▼ -56%	66 ▼ -46%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne			

Budownictwo

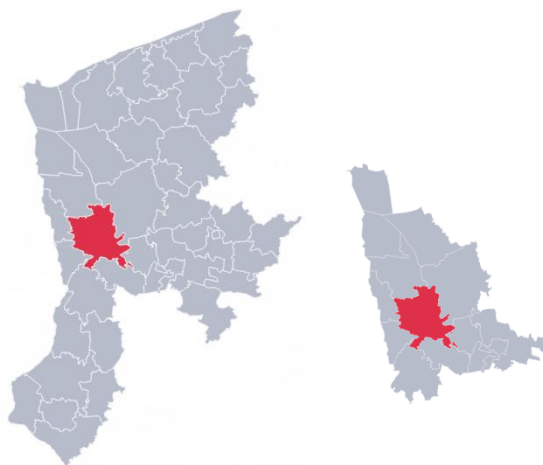
I-VI 2024

Ogółem 31.12.2023	98 654 ▲ 2%	238 188 ▲ 2%	163 171 ▲ 2%
Mieszkania	1 385 ▲ 85%	2 422 ▲ 12%	2 058 ▲ 32%
Oddane do użytkowania	48 671 ▼ -14%	94 883 ▲ 7%	64 725 ▼ -17%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)			

Szczecin

Mieszkańcy

	Szczecin	Szczeciński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	389 066 ▼ -1%	891 871 ■ 0%	677 824 ■ 0%
Kobiety	204 876 ▼ -1%	461 071 ■ 0%	353 141 ■ 0%
Mężczyźni	184 190 ▼ -1%	430 800 ■ 0%	324 683 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	62 473 ▼ -1%	152 064 ▼ -1%	115 354 ▼ -1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	225 340 ▼ -1%	520 306 ▼ -1%	394 321 ▼ -1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	101 253 ▲ 1%	219 501 ▲ 2%	168 149 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

	Przyrost naturalny	-2 076 ▼ -4%	-4 089 ▼ -8%	-2 976 ▼ -7%
Urodzenia	ogółem	2 852 ▼ -12%	6 003 ▼ -11%	4 692 ▼ -10%
	na 1000 osób	7,31 ▼ -11%	6,72 ▼ -10%	6,91 ▼ -9%
Zgony	ogółem	4 928 ▼ -9%	10 092 ▼ -9%	7 668 ▼ -9%
	na 1000 osób	12,63 ▼ -8%	11,29 ▼ -9%	11,30 ▼ -8%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	- 715 ▼ -3%	263 ▼ -35%	751 ▼ -10%
Napływ	2 805 ▲ 2%	10 426 ▲ 3%	7 897 ▲ 4%
Odpływ	3 520 ▲ 1%	10 163 ▲ 4%	7 146 ▲ 5%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

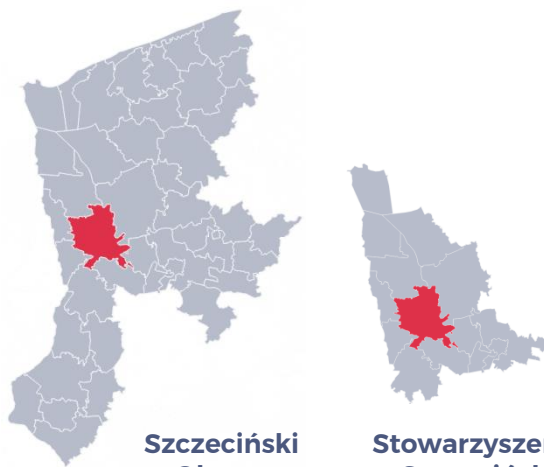
Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Szczecin

Rynek pracy

Szczecin

**Szczeciński
Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)**
**Stowarzyszenie
Szczeciński
Obszar
Metropolitalny**

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

Ogółem	157 297 ▼ -1%	333 898 ▼ -1%	265 552 ▼ -1%
Na 1000 mieszkańców	404 ■ 0%	332 ▼ -2%	371 ▼ -1%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	6 101 ▲ 1%	15 945 ▲ 2%	10 503 ▲ 3%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	2,8 ▲ 17%	4,2 ■ 0%	2,5 ▼ -2%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

Ogółem 30.06.2024	76 230 ▲ 2%	149 730 ▲ 2%	119 594 ▲ 2%
Ogółem	2 743 ▼ -5%	5 368 ▼ -2%	4 266 ▼ -3%
Nowo zarejestrowane	2 182 ▼ -6%	4 291 ▼ -5%	3 433 ▼ -5%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	47 ▼ -53%	90 ▼ -62%	71 ▼ -60%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne			

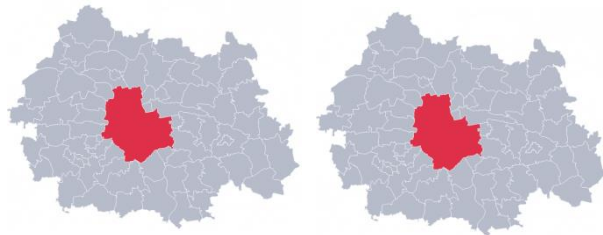

Budownictwo

I-VI 2024

Mieszkania	Ogółem 31.12.2023	194 935 ▲ 1%	404 461 ▲ 1%	316 311 ▲ 1%
	Oddane do użytkowania	1 395 ▲ 9%	2 721 ▼ -19%	2 230 ▼ -12%
	Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	24 441 ▲ 68%	60 925 ▲ 5%	47 459 ▲ 46%

Warszawa

Mieszkańcy

	Warszawa	Warszawski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Warszawa

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	1 861 599 ■ 0%	3 270 733 ■ 0%	3 270 733 ■ 0%
Kobiety	1 001 975 ■ 0%	1 730 062 ■ 0%	1 730 062 ■ 0%
Mężczyźni	859 624 ■ 0%	1 540 671 ■ 0%	1 540 671 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	330 425 ■ 0%	635 805 ■ 0%	635 805 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	1 113 357 ■ 0%	1 935 492 ■ 0%	1 935 492 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	417 817 ■ 0%	699 436 ▲ 1%	699 436 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

	Przyrost naturalny	-3 559 ▲ 47%	-5 020 ▲ 51%	-5 020 ▲ 51%
Urodzenia	ogółem	15 566 ▼ -14%	27 157 ▼ -12%	27 157 ▼ -12%
	na 1000 osób	8,36 ▼ -14%	8,32 ▼ -13%	8,32 ▼ -13%
Zgony	ogółem	19 125 ▼ -7%	32 177 ▼ -6%	32 177 ▼ -6%
	na 1000 osób	10,27 ▼ -7%	9,86 ▼ -7%	9,86 ▼ -7%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	1 683 ▼ -2%	14 554 ▲ 9%	14 554 ▲ 9%
Napływ	32 276 ▲ 8%	61 493 ▲ 7%	61 493 ▲ 7%
Odpływ	30 593 ▲ 8%	46 939 ▲ 7%	46 939 ▲ 7%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

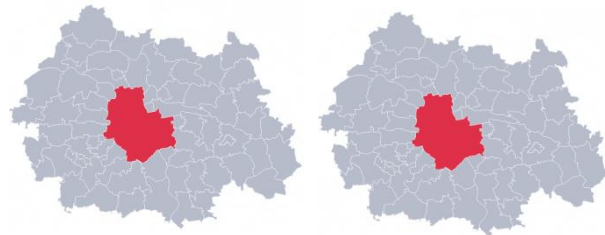
Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Warszawa

Rynek pracy

Warszawa

**Warszawski
Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)**
**Stowarzyszenie
Metropolia
Warszawa**

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

Ogółem	922 287 ▲ 2%	1 559 446 ▲ 2%	1 559 446 ▲ 2%
Na 1000 mieszkańców	495 ▲ 2%	410 ▲ 1%	410 ▲ 1%

Bezrobocie

30.06.2024

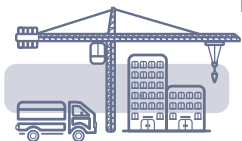
Bezrobotni ogółem	18 934 ■ 0%	37 763 ▼ -1%	37 763 ▼ -1%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	1,6 ▼ -11%	2,3 ▼ -3%	2,3 ▼ -3%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

Ogółem 30.06.2024	564 929 ▲ 5%	790 962 ▲ 4%	790 962 ▲ 4%
Ogółem	22 597 ▼ -5%	31 544 ▼ -3%	31 544 ▼ -3%
Nowo zarejestrowane	14 073 ▼ -9%	20 841 ▼ -6%	20 841 ▼ -6%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	452 ▼ -27%	606 ▼ -29%	606 ▼ -29%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne			

Budownictwo

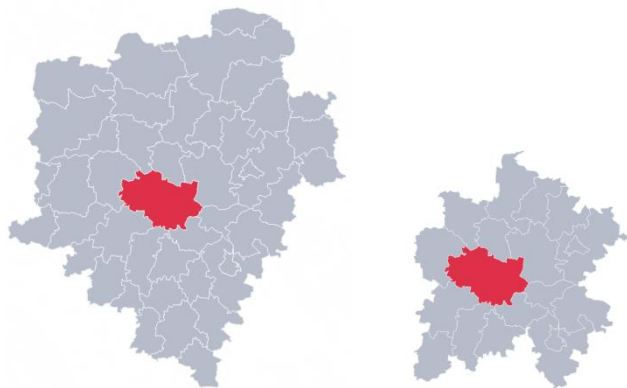
I-VI 2024

Mieszkania	Ogółem 31.12.2023	1 077 508 ▲ 1%	1 654 869 ▲ 2%	1 654 869 ▲ 2%
Oddane do użytkowania		5 955 ▼ -27%	12 418 ▼ -21%	12 418 ▼ -21%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)		135 395 ▲ 117%	258 765 ▼ -14%	258 765 ▼ -14%

Wrocław

Mieszkańcy

	Wrocław	Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Wrocławski Obszar Funkcjonalny

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2023

Ogółem	673 743 ■ 0%	1 314 396 ■ 0%	1 070 725 ■ 0%
Kobiety	356 782 ■ 0%	683 325 ■ 0%	559 577 ▲ 1%
Mężczyźni	316 961 ■ 0%	631 071 ■ 0%	511 148 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2023

Dzieci i młodzież (0-17)	108 305 ▲ 1%	240 532 ■ 0%	196 004 ▲ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	409 736 ■ 0%	786 972 ■ 0%	644 349 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	155 702 ▲ 1%	286 892 ▲ 1%	230 372 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2023

Przyrost naturalny	-1 191 ▲ 28%	-1 998 ▲ 8%	-1 027 ▲ 47%
Urodzenia	5 711 ▼ -15%	10 696 ▼ -14%	9 047 ▼ -14%
← na 1000 osób	8,47 ▼ -15%	8,15 ▼ -14%	8,47 ▼ -14%
Zgony	6 902 ▼ -10%	12 694 ▼ -11%	10 074 ▼ -10%
← na 1000 osób	10,24 ▼ -10%	9,68 ▼ -11%	9,43 ▼ -11%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2023

Saldo	783 ▼ -12%	6 304 ▲ 8%	6 222 ▲ 5%
Napływ	12 750 ▲ 6%	25 368 ▲ 6%	22 550 ▲ 7%
Odpływ	11 967 ▲ 7%	19 064 ▲ 5%	16 328 ▲ 7%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Wrocław

Rynek pracy

Wrocław

 Wrocławski
Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)

 Wrocławski
Obszar
Funkcjonalny

Pracujący w gospodarce narodowej

31.12.2023

	Wrocław	Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Wrocławski Obszar Funkcjonalny
Ogółem	333 919 ▲ 1%	606 446 ▲ 1%	508 662 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	496 ▲ 1%	407 ■ 0%	416 ▲ 1%

Bezrobocie

30.06.2024

Bezrobotni ogółem	6 632 ▲ 7%	17 983 ▲ 3%	11 338 ▲ 6%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (31.12.2023)	1,5 ▼ -6%	3,4 ▼ -3%	1,9 ▼ -3%

Przedsiębiorstwa w REGON

I-VI 2024

	Wrocław	Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Wrocławski Obszar Funkcjonalny
Ogółem 30.06.2024	151 650 ▲ 4%	240 216 ▲ 5%	212 794 ▲ 5%
Ogółem	6 641 ▼ -8%	10 199 ▼ -4%	9 131 ▼ -5%
Nowo zarejestrowane	4 750 ▼ -11%	7 510 ▼ -8%	6 717 ▼ -8%
Osoby fizyczne prowadzące firmę			
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	120 ▼ -39%	193 ▼ -48%	168 ▼ -43%

Budownictwo

I-VI 2024

	Wrocław	Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Wrocławski Obszar Funkcjonalny
Mieszkania	386 880 ▲ 2%	633 411 ▲ 2%	542 966 ▲ 2%
Ogółem 31.12.2023			
Oddane do użytkowania	2 348 ▼ -28%	5 026 ▼ -22%	4 465 ▼ -20%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	17 002 ▼ -30%	190 256 ▲ 78%	124 390 ▲ 54%

CENTRUM ANALIZ I BADAŃ

UNIA
METROPOLII
POLSKICH

IM. PAWŁA ADAMOWICZA

badania@metropolie.pl